6-19-G-40

LAVRENTII GAMBARAE BRIXIANI.

RERVM SACRARVM LIBER PRIMVS.

ARGVMENTVM.

Precatur Deum, vt ſibi adſit res ſacras ſcribenti iuſſu Alexandri Cardinalis Farneſij.

Summe Pater, qui Cęlum ingens, terramque creaſti,
Et Solem, Lunęque globum, fulgentiaque aſtra:
Formaſtique hominem ex limo; cui ſubdere uiſum
Cuncta fuit, quę terra creat, quęque educat ęquor:
Et quæ paſcuntur uirides animalia ſiluas.

6-19-5-40

LAVRENTII GAMBARAE BRIXIANI.

RERVM SACRARVM LIBER PRIMVS.

ARGVMENTVM.

Precatur Deum, vt ſibi adſit res ſacras ſcribenti iuſſu Alexandri Cardinalis Farneſij.

SVmme Pater, qui Cęlum ingens, terramque creaſti,
Et Solem, Lunęque globum, fulgentiaque aſtra:
Formaſtique hominem ex limo; cui ſubdere uiſum
Cuncta fuit, quę terra creat, quęque educat ęquor:
Et quæ paſcuntur uirides animalia ſiluas.

Tu rege me ignarumque viæ, rerumque ſacrarum;
Vt laude inſigni poſſim ſuper æthera ferre;
Qui Chriſti ob nomen pœnas ſubiere, necemque.
Teque mihi canere immenſi da conditor orbis:
Vnigenamque tuum, & veſtri modo numinis auram.
Inclyte Farneſi magnis exercite rebus,
Decurre hunc vna mecum (tua iuſſa) laborem:
Qui non, vt quondam: nautas, victoſque gigantes,
Et falſo mutata nouas in corpora formas:
Venanteſque viros ſiluis, Moſcumque, Bionemque,
In quibus haud verbum curaui reddere verbo,
(Tradidimus rapidis quę ſponte poemata flammis)
Sed templi media poſitus teſtudine carmen
Aeterno meditor Patri, rerumque parenti.
Vos verò dilectæ olim ſecedite Nymphæ.
Tercentumque Ioues, & numina falſa valete:
Cumque tuis calamis valeas ò ſemicaper Pan:
Fluminaque alta tuis valeant celebrata poetis:
Et veſtro o Muſæ comites vos addite Phœbo.
Non ope Pieridum indigeo, nec Apllinis aura.
Chriſtus erit noſtri princeps, & carminis auctor,
Carminibuſque deos vatum de more, deaſque,
(Quos gens priſca olim coluit, gens inſcia recti)
Inſeruiſſe meis vltro me pœnitet; & tot
Ocia me incaſſum quondam triuiſſe canendo.
Nunc veniam ſupplex oro: tu parce precanti
Ob nomen Pater alme tuum: culpamque remitte,
Atque tui cape primitias, fructuſque coloni;
Quod tota nunc mente petit: nunc dirige noſtras
Per pelagus Pater alme vias: da ſiſtere portu
Naufraga vela; volenſque tuo nos numine ſerua.
Namque vides quantis terra, pelagoque periclis

Iacte-

Iactemur: quanti nunc ſint toto orbe tumultus:
Perque vrbes Latias peſtis ſæuiſſima ſerpit:
Et ſecum fert exitium, ſecum improba ſæuam
Mortem homini, cladem pecori, rebuſque ruinam,
Et niſi ſuccuras nobis; iam plura vacabunt
Tecta viris, & erunt vacui cultoribus agri:
Nos alias miſeri longe migrabimus oras.
Parte alia anguſti feruet maris Helleſponti
Vnda; & arenoſum prætexunt mille triremes
Littus: & excidium nobis, ſtragemque minantur.
Cum Zephyri flabunt auræ; tu has Chriſte profundo
Merge rates; cum proſcindent freta feruida curſu;
Atque iter in Latium multo cum milite tendent.
Nam canimus te præſidium, præſenſque fuiſſe
Robur in Ionio dum ponto fregimus hoſtem,
Hoſtem animis nimium fidentem & puppibus æreis:
Victoreſque domum, & læti ſpolia ampla, duceſque
Rettulimus: da quod populus tuus inſuper orat,
Et petit: vt poſthac numquam ſe iactet amarus
Hoſtis pugnando terra viciſſe, marique:
Dicat & inſultans. Deus illos liquit, & vltra
Illius non dextra tegit, nec pugnat, at omnem
Iſmariam poſthac primo in certamine claſſem,
Armaque, pugnanteſque viros vaſto obrue ponto.
Inſtructæque iuuent illum non mille triremes,
Bellantum non mille acies: ſed victus in armis
Occumbat; tingatque ſuo freta ſalſa cruore.

[library stamp]

IN ANNVNCIATIONEM B. MARIAE VIRGINIS.

ARGVMENTVM.

Deus non immemor eorum quę patribus noſtris fuerat pollicitus, miniſtrũ cęleſtem miſit; qui Mariæ nunciaret, diuinum verbũ ex ea carnem, ſalua ipſius virginitate, ſuſcepturum. Cui iucundiſſimo nuncio illico, vbi Maria aſſenſa eſt, Deum in utero cõcepit.

VER erat, & tepidos ducebant ſidera ſoles:
Frondibus atque nouis ſe ſe, viridique colore
Veſtibant nemora; & tellus lætata recentem.
Ob partum gremio terreſtria ſidera alebat.
Mira exercebant volucres dulcedine cantus,
Deſuetos ob longam hiemem, & mala frigora brumæ.
Cum Deus omnipotens verſans promiſſa ſub alto
Pectore, quæ dederat patribus; qui celſa colebant
Oppida Iudææ, & ripas Iordanis, & urbes
Vicinas: cæli ſtatuit demittere ab arce
Aequalem ſibi progeniem. mora nulla, miniſter,
Aeterni qui tunc ferret mandata parentis,
Aſtitit, & nitidum ſcindens gemmantibus alis
Aethera deuenit Galilææ ad Virginis ædes
Exiguas: mox exequitur mandata, Mariamque
Alloquitur (quæ tunc vatem, de more, legebat:
Regali quondam qui oriturum ſtirpe canebat
Dauidis intacto ex vtero, & ſine labe pudoris
Virginei infantem Ieſum) Salue ætheris ingens
Gloria: namque in te ſummi eſt diffuſa parentis

Gratia:& eſt tecum Dominus Deus.illa repente
Obſtupuit,dictis animum turbata loquentis
Talia:quę ſecum dum mente euoluit;ab oris
Interpres miſſus cæli,ſic ora reſoluit.
Parce metu,Virgo ante alias accepta parenti
Aeterno:tu concipies lætiſſima prolem
Aetheream,nono paries quam menſe, uocabiſque
Hanc,Ieſum:qui magnus erit,ſummique parentis
Vnica dicetur proles;ſceptrumque tenebit
Dauidis,inque domo Iacob dominabitur:& non
Meta erit illius regni.tunc aurea virgo
Credidit:& dixit.rationem effare,modumque,
Quo ſint hęc uentura mihi:teque inſuper oro
Ne dubiam,incertamque tuo ſermone relinquas:
Nam mihi uirginitas eſt cordi certa;Deo quam
Rectori quondam ipſa animoque,& mente ſacraui;
Paruula;cum primum rationis ſigna ſubirem.
Tum ſic ueridico reſpondit nuncius ore.
Ipſe ſuperueniet diuinus Spiritus in te,
Atque te obumbrabit virtus excelſa,tegetque;
Fœcundamque aluum (dictu mirabile) reddet.
Sic Rex æthereus intra tua uiſcera ſumet
Humanos artus;vteroque exibit in auras
Virgineo:dehinc terrenis habitabit in oris;
Quodque tua ſanctum pura egredietur ab aluo;
Aeterni patris dicetur filius:& nunc
Fert utero promiſſam olim cognata uirilem
Eliſabet tua iam ſobolem;procedit & illi
Inualidę hic menſis ſextus;quamquam illa ſit ęuo
Iampridem confecta graui,ſteriliſque uocetur.
Nec mirum ô Virgo, quia res nulla omnipotenti eſt
Ardua,difficiliſque Deo,qui cuncta creauit

Ex nihilo:teque vllo etiam ſine ſemine matrem
Efficiet:tunc ſic excepit regia Virgo.
En Domini ancilla:hæc oro iam compleat in me
Dicta Deus,ſuperis qui te demiſit ab oris.
Tunc patris æterni dilecta in Virginis aluo
Vnica progenies humanos induit artus.

INVISITATIONEM B. MARIAE VIRGINIS.

Ad Cæſarem Gambaram Io: Franciſci F. Epiſcopum Terdonenſem.

ARGVMENTVM.

Maria, cum ex cæleſti nuncio cognouiſſet, Eliſabet ætate iam graui, ac ſterili concepiſſe: eam inuiſit. Narrantur, quæ Eliſabet Spiritu ſancto repleta in Mariæ laudem dixerit: quæque ei Maria, omnia in laudem Dei conuertens, reſponderit.

DVM tu Terdonem populum, venerande, gubernas
Gambara: cui cura eſt ſacrarum credita rerum:
Qui tibi commiſſas mala gramina paſcere ſiluis
Non permittis oues,duce te:taxiue ſub vmbra
(Iria qua riguis fœcundat curſibus agros)
Ducere funerea ſomnos: precor accipe,quę nunc
Virginis in laudem cecini: ſupplexque precari
Sis memor aſſiduè Patrem,qui cuncta regitque,
Et fouet;vt longè ſtrepitantia conterat arma:
In nos Turca ferox cum primum caſtra mouebit.

Tuq;

Tuq; rates defende tuas ò Chriſte,tua quę
Bellantur pelago pro relligione,ruuntque
In ſęua arma tuo pro nomine;noſque gementes
Reſpice pręteritas clades,venturaque damna.
Intacta poſtquam ſobolem concepit in aluo
Aetheream Virgo Solymis pręlata puellis,
Atque magis dilecta Deo (qui eduxit ab oris
Hebręum Pharijs populum;Pharaonis & arma
Immerſit pelago) memor & quę dixerat olim
Nuncius æthereo cæli demiſſus Olympo:
Conſtituit celſos Iudęa aſcendere montes:
Atque ętate grauem cognatam viſere:quę tunc
Progeniem (mirum) ſterili geſtabat in aluo;
Quam numquam ob ſenium poterant ſperare parentes.
Sic olim iuſtum Dominus miſeratus Abrahamum;
Et ſine pignoribus ſterilis connubia Rachel;
Vtrique hęredem indulſit.puriſſima Virgo
Actutum comitante Deo;quem læta ferebat
Ipſa Maria vtero,properans montana petiuit;
Eliſabetque ingreſſa domum,de more,ſalutat:
Atque vbi iunxerunt dextras,colloque dederunt
Brachia:tum proles latitans ſub ventre ſenili
Aduentum ſenſit Chriſti:exultauit & intra
Viſcera:ſed perflata fuit cum numine mater
Eliſabet,nouitque Dei myſteria,dixit:
O virgo gentis Iudææ haud gloria tantum,
Sed cęli decus ęternum:tu tecta ſubire
Es famulæ dignata tuæ:quæ ventre Deumque,
Atque hominem grauido portas ſine labe pudoris
Intactizen poſtquam fudiſti pectore vocem;
Lætitia puer actutum perfuſus in aluo
Geſtijt,atque nouos ſenſi ſub pectore motus.

Et quoniam mandata Dei; quæ detulit alto
Aliger è celo iuuenis tibi, credidit vltrò
Mens tua, nil dubitans: omnes te laudibus olim
Aſtra ſuper tollent gentes; quę littus Eoum,
Heſperiumque colunt: nec erunt dicta irrita Patris
Aeterni: ſed eris omni admirabilis ęuo.
Tunc Virgo his dictis mentem lętata, animumque,
Talibus ora modis ſoluit. tu conditor alti
Aetheris, & terrę, meus hic te ſpiritus à te
Dependens cumulat laude: & iam numine plenus
Ipſe tuo longe exultat: quia magnus Olympo
Me me humilem ancillam omnipotens reſpexit ab alto:
Propterea dicent venientia ſecla beatam
Fœmineam me ſtirpem inter: conceſſit enim Rex
Magna potens mihi dona vltrò: ſanctumque vocabunt
Perpetuo illius nomen: nec limite clauſa
Vllo erit illius pietas metuentibus ipſum.
Quin etiam faſtu, atque animis, vel diuite regno
Elatos dextra infernas detruſit ad umbras:
Affluere atque humiles opibus dedit ille, & egenos
Haud aluit parco victu. dehinc reppulit auro,
Et latis dites fundis, promiſſaque uoluens
Olim animo patribus noſtris, ſobolique futurę,
Suſcepit populum clara de ſtirpe parentum
Ducentem genus egregium. ſic fata, morata eſt
Eliſabeth tectis: ter Lunę cornua donec
Orbe nouo coiere ſimul: mox lęta receſſit;
Atque viam carpens patrias deuenit ad ædes.

IN NATALEM DOMINI Ad Alexandrum Farneſium Card.

ARGVMENTVM.

Ioſeph cum Maria prægnante in Bethleem venit: vt ex edicto, nomen ſuum, ac familiam profiteretur. quo loco incolumi virginitate Maria Chriſtum peperit: quem mox vicini paſtores cæleſti nuncio moniti adorauerunt.

NON voco vos Muſæ vatum figmenta ſecutæ:
Sunt etenim penitus quæ dicam incognita uobis.
Chriſtus erit noſtri princeps, & carminis auctor:
Quem tellus colit, & celſi plaga lucida cæli:
Quem ſemper pennata cohors circumuolat; & cui
Gaudentes plaudunt manibus cum carmina dicunt.
Vos memorate manus Medeæ ſanguine tinctas
Natorum, fratriſque: ſimul bella impia fratrum:
Quos Thebana tulit tellus in luminis auras:
Ne nos quod canimus inceſtet faſque, piumque
Muſa ſuo celebrans inhoneſto carmine laudes.
Tu vero noſtri columen, rerumque mearum
Præſidium Farneſi ingens, nunc perlege, quæ iam
In Mariæ partum cecini, quæ ſola Deumque,
Atque hominem dedit in lucem; noſtræque ſalutis
Auctorem certum peperit, rerumque parentem.
Farneſi, ipſe igitur referam, te iudice, quem non
Hæc fugiunt arcana, legis nam ſæpe ſacrorum
Scripta patrum, & uoluis fidei fundamina noſtræ.
Tendebat; cum iam rediens bruma aſpera monteſque,
Atque

Atque vrbes, campoſque ſimul nix alta tegebat:
In Bethlem Iudæ ſola cum coniuge Ioſeph,
Regali referens deductam à ſanguine gentem;
Cum pax æquoreos tractus, terraſque colebat;
Deſcribi Auguſtus nam tunc mandauerat omnes
Inſtarent ſed cum iam debita tempora partus
Virginei; hoſpitioque locus cum non foret vllus,
Ob gentem innumeram, quæ tunc properabat ad vrbē,
Præſide Cyrino Syriæ, vt nomenque. genuſque
Ederet ipſa ſuum: ſubierunt protinus ambo
Deſertam, atque humilem ſedem ingredientibus, hicq;
Infantem haud læſo peperit Maria alma pudore,
Cum medio curſu iam ſidera voluebantur;
Feſſaque carpebant dulces animalia ſomnos,
Quæ nemora alta colunt, ſeu ſtagna, mariſque profundi
Exeſas cautes: & agri, ſiluæque ſilebant.
Vt rubus ardebat miro circundatus igni:
Egregius factis Moſes quem vidit ab vlla
Non tamen exuſtum flamma: ſic illa reluxit
Poſt partum inuiolata, nec vllum paſſa dolorem.
At poſtquam puerum peperit ſanctiſſima virgo:
E ſummo lux clara polo demiſſa repleuit
Obſcurum ſtabulum, & cæcis nox atra fugatis
Effulſit tenebris: mãge quam ſi ſole recenti
Mane foret perfuſa nouo: circumque canentum
Auditæ aligerum uoces, & plauſibus æther
Inſonuit, cæloque ignes micuere ſereno,
Tunc lætata nouo Galilęa puerpera partu,
Non viſu ſe explere poteſt, iuuat vſque morari:
Humanaque Deum admirans ſub imagine, ſupplex
Infantem venerans vlnis complectitur, infitque.
O ſalue humani generis ſpes vna, ſaluſque,

Digne

Digne puer regnare polo:te non tenet aula,
Nec muros aulęa tegunt;non regia pubes
Te natum obſeruat regem:ſed naſceris antro,
Quo tener ętbereas fudiſti in luminis auras
Vagitus inter duo bruta animalia;vilique
Effultus ſtipula durum præſepe cubile
Dat tibi pro molli ſtrato.non murice amictus
Te fouet incoctus Tyrio:non faſcia puro
Intertexta vias auro;quas fœmina Coa
Diſpoſuit:ſed te vilis circundat amictus.
Tu vero ante alios totis quę gaudia terris
Expectate dabis;quas grates ipſa rependam,
Vt mater tua ſim:demque vbera nunc tibi nate,
Nate Deo Deus ipſe,poli cui regia paret?
  Sic virgo vultum roſeo ſuffuſa rubore
Auctorem peperiſſe ſuum lętatur:at ille
Attollens oculos ad dulcia verba parentis;
In matris tacitum inſpirat noua gaudia pectus.
Dumque acies geminas admirabunda teneret
In puerum humano ſub corpore numen habentem:
Aſſiſtit pennata cohors paſtoribus alta
Arce poli demiſſa;canuntque per aera dulces
Ore modos;lætique mapalia lumine multo
Paſtorum luſtrant,qui tempore noctis agebant
Excubias:pecudumque greges,armenta ſuperque:
Pectoribus quorum terrorem iniecerat atras
Per noctis lux illa prius non viſa tenebras;
Totque chori aligerum cęli per inania cantus
Edentes illos iuxta. cunctantur,& hærent
Paſtores,trepidique ſuis in ouilibus aſtant.
Vnus at illorum,cęlo dum pendet in alto,

Balantum tali compellat vocc magiſtros.
Ne vos paſtores ouium timor vrgeat vllus:
Namque ego ab ętherea ſum miſſus nuncius arce:
Vt vobis (nec vana loquor) noua gaudia pandam.
Infantem peperit Virgo ſub paupere tecto
Sub noctem hanc mediam; quem tot cecinere viciſſim
Veridici uates uenturum in luminis auras:
Qui genus humanum cęli deducet ad alta
Atria; ueſtrorum & tollet peccata parentum:
Eductum & tenebris populum mox traſferet almam
In lucem; cęliquc domos, optataque regna.
Ite alacres, tantoſque metus deponite uos ò
Paſtores: quibus eſt conceſſum cernere primum
Virgineo ex utero ad pręſepia uilia natum
Regemque, genitumque Deo, mortalia membra
Indutum, cum ſit Deus immortalis. at illi
Verterunt iter ad tanti cunabula Regis.
Vt venere, uident diuini ſigna decoris
In puero: ſeniorque illorum uerſus ad illos,
Hic puer eſt Deus, ò ſocij, cęleſtibus oris
Deducens genus egregium: mox lumina uertens
Ad matrem: felix, inquit, Virgo inclyta: namque
Non uultus tibi mortalis (nec fallor) & ipſa
Non hominem tua uox ſonat, o ſanctiſſima Virgo.
Nos quoque felices, erimus, quibus ora tueri
Conceſſit Pater omnipotens ſub tegmine agreſti
Infantis, teque ante alios uidiſſe parentem;
Alipedumque choros iuuenum aſpexiſſe: domumque
Hanc humilem ſupra Patris, natique canentum
Certatim tantas non uno carmine laudes.
His dictis, humiles, lętique ex ordine, flexo
Poplite adorarunt puerum, rerumque parentem:
sed

Sed cum pallerent nondum uaga ſydera, ob ortus
Purpureos Solis, rediere in virgea ſepta,
Sat notum per iter campis, lętique uiciſſim
Perpetua æternum celebrarunt laude parentem

IN EPIPHANIAM DOMINI.

Ad Alexandrum Rufinum Romanum.

ARGVMENTVM.

Dicit eo die tria contigiſſe miranda. Et Chriſtum à Magis fuiſſe adoratum, & à Ioanne baptizatum: & aquam ab eo in nuptijs in vinum conuerſam. Deinde ad Magos rediens, dicit. Eos, Chriſtum adoraturos veniſſe primum Hieroſolymam; deinde ab Herode in Bethleem miſſos: vbi Chriſtum & adorauerunt, & allatis muneribus donauerunt.

HAEC Rufine dies ſummo eſt gratiſſima cælo:
Qua canimus Chriſtũ infantem ſub paupere tecto
Cum videre Magi; & puero tria dona tulere:
Quos Stella Eois radians perduxit ab oris.
Hac ſua membra etiam Chriſtus Iordanis in unda
Luce ſacra tingens, mortalia vulnera lauit:
Et noſtras remouens culpas, primique parentis
Commiſſum cunctis cæleſtia regna recluſit.
Hac etiam conuertit aquas in vitea (mirum)
Pocula, conuiuas inter, tedaſque iugales.
Ipſe Magos referam ductos à ſidere ad vrbem

Qua Chriſtum dederat virgo ſanctiſſima partu.
Heſperijs fama, Eois & dedita terris
Detulerat regnatorem terræque, mariſque
Vitales hauſiſſe auras prope fluminis vndam
Ante alias gratam guſtu Iordanis amœni:
Tres liquere Magi multis comitantibus oras,
Exoriens. Sol ante alias quas lumine primo
Illuſtrat; denſaſque fugat per inane tenebras
Qui rerum varios caſus, & ſidera norant:
(Non famam, aſt veterum uatum monimenta ſecuti)
Stella quibus monſtrauit iter non cognita cælo
Inſolita ſplendore nitens pulcherrima viſu
Ante alios aſtrorum ignes & corpore maior
Effulgens; puero veniſſent limina donec;
Parua quidem: ſed quæ terræ, pontique tenerent
Hoſpitio Dominum regali ab origine natum.
Hi primum Solymorum arces venere, premebat
Quas tunc imperio nulli feritate ſecundus,
Agreſtique animo Herodes; ſedemque requirunt
Qua ſuperas cæli Chriſtus prodiſſet in auras.
Has verò vt ſpargi voces audiuit iniquus
Herodes; ſenſitque noui incunabula Regis:
Territus obſtupuit: mox in diuerſa trahebat
Infelix animum dubium: namque ille putabat
Limina ſe pelli nato ſub Principe; quem tot
Venturum vates cecinere. atque hæc vbi ſecum
Euoluit; iubet ipſe Magos in celſa vocari
Atria Migdonijs centum ſubnixa columnis:
Atque illos ſtatuens media teſtudine tecti
Dicite vos, quæ cauſa viæ? quo tenditis? & quid
Quæritis his noſtris regionibus? inquit. at vnus
Illorum ſenior defigens lumina terra,

Conſtatusq́ moram exiguam facit;oraq́ contra
Suſtulit Herodem,breuiterq́ hæc edidit ore.
Non errore viæ,caſuue has venimus oras:
Stella viam è cęlo nobis monſtrauit aperto:
Huc alacres animis ferimur,vatumq́ ſacrorum
Veridicis olim dictis,& lumine tanti
Sideris;vt Regem liceat ſpectare potentem
Terrarum,cæliq́ Deum:quem tempore longo
Tot per terrarum tractus,tot perq́ labores
Quærimus;vt meritos Regi impendamus honores:
Donaque nobiſcum tulimus, offerre parati
Huic puero.mora nulla,vocat clam in tecta tyrannus
Sacrarum rerum primos,templique miniſtros:
Et quærit quibus ille puer naſcatur in oris:
Quem Chriſtum appellant vatum monimenta piorum.
Talia primores templi reſponſa dederunt.
In Bethlem naſci Chriſtum:ſit mœnibus illa
Parua li[illegible] tunc diſſimnlans rex talibus infit.
O gens ante alias felix,quibus ora tueri
Conceſ[illegible] nati Regis,cui ſeruiet ingens
Orbis,e[illegible]rei tractus,pelaguſque profundum;
Atque per innumeras deduci à ſidere terras.
Ite agite o memores noſtri:veſtro mihi grata
Nuncia ferte precor reditu;lactentis vt almos
Conſpiciam pueri uultus,& lætus adorem:
Dignaque dona feram mecum,nec plura locutus
Sed dextra,læuaque manu deduxit ad alta
Limina regalis tecti;nunc dulcibus illos
Colloquijs,& nunc promiſſo munere mulcens.
Vt liquere Magi regemque,domumque ſuperbam;
Ad Bethlem læti contendunt mœnia paruę.
Tunc ſubito, emicuit ſtellę iubar,atque iter omne

Flammis ſignauit ſolitis;ad limina donec
Virginis aduenere:ſuo nam praiuia curſu
Stella micans monſtrabat iter:ſiduſque ſecuti
Optatum tenuere locum:nam conſtitit aſtrum
Virginei partus ſupra (mirabile) tectum,
Huc puerum ingreſſi ſubmiſſo poplite adorant:
Et puero obtulerunt alacres ſua munera;Regi
Dant aurum;feralem homini dant munere myrrham;
Vt vero dant thura Deo:dehinc nocte quietem
Per placidam admoniti e cælo,non iuſſa faceßunt
Herodis:magno infantis nam numine freti,
Ad notas rediere,alio ſed tramite,ſedes.

IN SANCTOS MAGOS

Ad Thomam Aldobrandinum Sileſtri F.

ARGVMENTVM.

Orat ſanctos illos Magos, vt pro ſalute noſtra Deum precentur.

F*ELICES ſaluete Magi:quos praiuia cælo*
Stella viam docuit magni ad præſepe Tonantis:
Quem partu dedit in lucem Galilæia Virgo,
Non longè quà Iordanis ſacra uoluitur vnda.
Vos,oro vt ſicut tecto vidiſtis agreſti
Infantem poſitum,vitæ,noſtræque ſalutis
Auctorem:celſa Chriſtus cum ſede ſedebit;
Cumque tubæ totus clangore remugiet æther;
Confeſtimque animæ in ſua corpora prima redibunt;
Perpendet quas iudicio iuſtiſſimus acri:

Vnicui-

Vnicuique ſuo infligens pro crimine pœnas:
Dignaque pro meritis perſoluens præmia iuſtis:
Sic olim liceat nobis hunc cernere eundem
Tranantem ſoliſque vias, cælique tenentem
Atria: noſque vnà ſecum ſuper æthera tollat:
Et ſtatuat, iuſti qua fulgent haud ſecus ac Sol:
Adiutos precibus veſtris, & virginis almę;
Progeniem ſuperas quæ talem effudit in auras.
Scripſimus hæc tibi pauca tuo dulciſſime iuſſu
O Thoma: quæ non Muſæ, non vanus Apollo
Dictauit: ſed blanda Dei ſpirantis in aures
Aura meas, aura è cælo demiſſa ſereno.

IN PVRIFICATIONEM B. MARIAE VIRGINIS.

ARGVMENTVM.

Maria virgo quadrageſimo à partu die abijt Hieruſalem cum Ioſeph: vt, ſecundum legem, puerum Domino ſiſterent. referuntur quæ Symeon viſo puero diuino numine afflatus dixerit.

SOl quadraginta curſu peragrauerat orbes;
Saluatorem hominum poſtquam ſanctiſſima virgo,
Auctorem & lucis peperit; cum coniuge venit
Egregiam Solymorum vrbem, non immemor unquam
Hebręę legis: quę priſco more iubebat
Infantes offerre pias cum munere ad aras.
Immuniſque foret quamuis ea muneris huius,
Maiorum veteres ritus tamen ipſa ſecuta,

Detulit in templum puerum cum coniuge Ioſeph.
Tunc Symeon, Solymos inter quo non erat alter
Iuſtior; afflatus diuino numine, ſacrum
Ilicet in templnm venit multo obſitus ęuo.
Diuinę hic aura reſponſum acceperat annis
Iam multis, non viſurum ſe limina lęti,
Non gelidę mortis faciem; niſi cerneret olim
Illum; quem toties vates cecinere per annos
Pręteritos Chriſtum Domini: quę pectore ſecum
Cuncta volutabat recolens noctesque, dieſque
Aduentum Chriſti ſpatijs inſtare propinquis.
Vt uero ingreſſus templum eſt, viditqne Mariam,
Quę comitata viro puerum ſacram ſuper aram
Siſtebat; pulloſque duos, de more, columbę:
Continuo agnouit Chriſtum; lateque frequenti
Exultans plauſu, puerum eſt veneratus, & vlnis
Infantem accipiens, atque oſcula plurima libans;
Atque hilari exclamans. has fudit pectore voces.
Aduenit promiſſa dies lętiſſima ſeruo
Magne Pater; qua tu Dominus me carcere vinctum
Iampridem duro, in pacem, placidamque quietem
Dimittas; tu ſcis, quoniam iam viximus, atque
Exactos fragilis vitę protraximus annos:
Nanque ſalutare aſpexerunt lumina lumen
Noſtra tuum, natum populis, & gentibus illud;
Quod votis petiere olim, Iſraelis vt ingens
Cuncta per ora virum volitet felicibus alis
Gloria, & excurſu percurrat littus vtrumque.
Tunc Maria, & Ioſeph intentis auribus aſtant,
Quęque ſuper puero audierant mirantur vterque.

FVGA

FVGA CHRISTI IN AEGYPtum, eiuſque reditus.

Ad Fuluium Vrſinum Iulij F.

ARGVMENTVM.

Poſtea quam Ioſeph cum Chriſto, & Maria in Aegyptum profectus eſt: Herodes miſit, qui occiderent pueros, qui in Bethleem, & in eius finibus erant. Quo impio rege extincto, Ioſeph cum Maria, & puero in Iſrael regreſſus, habitauit in Nazaret.

Nunc quoniam nos haud comitari ad fertilis oras
Tendẽtem Aegypti Chriſtum cũ matre, Ioſephũq;
Herodis fugeret dum ſęui iras minaſque,
Poſſumus, his vna ſaltem celebrabimus illos
Carminibus, quanquam deductis inclyte Fului.
Atque vtinam mihi nunc ſummi concedat Olympi
Regnator; poſſim vt pręconia digna referre;
Et meritas illi laudes, & reddere uota.
Aeterni qui ferre ſolet mandata parentis
Alatus Seraphim Ioſepho apparuit altum
Per ſomnum; cum cuncta ſilent, tacitiſque quieſcunt
In ſiluis, ſtabuliſque ferę, carpitque ſoporem
Optatum mortale genus: mox talibus infit.
Surge age; & Actutum per amica ſilentia noctis
Carpe viam Aegyptum verſus; atque accipe tecum
Et puerum, & pueri matrem: nanque hora propinquat,
Qua rex Herodes nulli feritate ſecundus
Bethlemijs nuper natum perquirat in oris;

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Inuentum vt perimat gladio:verſatque ſub alto
Pectore nunc,puerum poſſit quibus artibus ipſum
Perdere;tu celerans vrbem fuge.dixit:& olli
Iniecit deſiderium ſua linquere tecta;
Exilioque ſuas ſedes mutare,domumque.
Nec mora,cum ſummo fulgerent ſidera cęlo;
Vrbe eſt Bethlemia egreſſus cum coniuge Ioſeph.
Et puero,trepidanſque Aegyptia regna petebat.
Interea infantes teneros mandarat iniquus
Occidi Herodes:vrbis qui tecta colebant
Bethlemię,& fines circum:ſed tenderet oras
Dum Pharias Ioſeph recolens mandata parentis
Cum matre,atque eius puero:iam maximus alta
Sidera pulſabat clamor ſublatus ad auras
Fœmineum ob ſonitum paſſim per tecta,viaſque
Sed lachrymis ſine quis poßet,gemituque referre
Hoc immane nefas,infandumque?athera matres
Altum incendebant vlulatibus:illa capillos
Vnquibus,illa genas ſcindebat:pars ſua pugnis
Pectora tundebant,pars multo ſparſa cruore
Infantum,perimi ferro per corpus adacto
Optabant:ſociaſque ſuis ſe ſe addere natis.
Tantus erat clamor tota ingeminatus in vrbe.
Herodes poſt tot ſcelera exitialia,turpi eſt
Conſumptus morbo:atque animam cum funderet,ille
Vrbis primores occidi iuſſit;vt omnis
Mœſta domus foret ob cladem,cædeſque ſuorum:
Ne poſſent læti ciues gaudere ſuam tunc
Ob mortem:aſt eßent intenti ducere pompas
Funereas,& flere ſuos,& condere terra.
Humani ſitiens adeo fuit ille cruoris;
Vt poſt mortem etiam gauderet ſanguine:cęſo.

[library stamp]

Tunc Pater ætherei Rex,& dominator Olympi
Aligerum iuuenem Cæli demiſit ab arce
Ad Ioſeph; qui tunc patrijs velut exul ab oris
Longè aberat mœrens,Aegyptiaque arua colebat.
Vade age;& hæc,inquit,defer mea iuſſa per auras.
Et dic Ioſepho,vt redeat,ſecumque reducat
Cum puero matrem in patriam:quoniam furor,omniſq;
Ira illaudati Regis conceſſit,& vltra
Ne timeat,tenebroſa tenent quem tartara regem;
Enſe mihi æqualem prolem qui perdere ferro
Quærebat:ſecuit ſubito celer ille volatu
Obſcuræ noctis tenebras,ſedemque petiuit
Ioſephi;qui tunc ſtratis in vilibus altum
Carpebat ſomnum:fert & mandata parentis
Aeterni.Ioſeph conſurgens brachia tendit
Ad cælum afflatus cæleſti;atque excitus aura;
Deinde Deo grates agit, enarratque parenti
Somnia,& accipiens puerum cum matre,reliquis
Aegypti externam ſedem,in patriamq; refert ſe,
Iamque Paleſtinæ reduces confinia terræ
Contigerant;paſſimcum didita fama ferebat,
Archelaum regem patrijs conſidere regnis,
Et premere imperio Iudæam.ſubſtitit,atque
Extimuit:Pater omnipotens ſolatus at illum eſt;
Qui ſomno admonitus Galilææ vertit ad oras
Lætus iter,tenuitque viam cum coniuge ad vrbem
Nazaret;& multos ibi vixit duriter annos.

INNOCENTVM CAEDES

Ad Hippolytum Aldobrandinum Silueſtri F. Auditorem Rotæ.

ARGVMENTVM.

Maximam quidem lætitiam attulit Chriſti natalis cælitibus: at ingentem luctum matribus, quæ Bethleē eiuſque fines incolebant. Deplorat auctor eorum necem: refertque varias diuerſarum matrum querimonias, miſerabiles illas quidem, ſed tamen lectu iucundas.

Hippolyte euoluis dum ſacra volumina legum:
Et populis ſolers das iura, en accipe carmen
Iam toties tibi promiſſum, defenſor, amanſque
Iuſtitię, & recti columen: tu perlege quæ iam
Dixerunt miſeræ natorum in funere matres;
Quos fruſtra ferus, & nulli impietate ſecundus
Herodes iuſſit violento occumbere ferro.
Lætitia perfuſus erat ſublimis Olympus,
Et chorus alatus iuuenum cæleſtibus oris
Exultans latè natumq́, Patremque canebant;
Cum Virgo peperit vitæ, noſtræque ſalutis
Auctorem Chriſtum: ſed luctus matribus ingens
Illis indictus, Bethles quæ tecta colebant,
Et fines: nam Rex cæli in ſua regna vocabat
Illarum infantes. hæc olim ſacra futuro
Debita erant agno; qui labem ſanguine fuſo
Tolleret antiquam noſtrorum ob prima parentum

Crimina (pro dirum facinus) per compita nati,
Perque domos cecidere. velut conciſa bidentum
Corpora, Iudæi faciunt cum ſacra parenti
Aeterno: magnum exitium, ſpectacula ſæua,
Sed neque viſa prius: en paſſim ſtringitur enſis
Letifer; inde cruor latè æſtuat: & tamen illi,
Quem quærit rex Herodes male perdere, nullam
Vim tulit: at matres longos per colla capillos
Diſcerpunt, crebriſq; implent vlulatibus auras:
Et miſeræ quantum quærebant condere natos
Infantes gremio; tantum quoque tendere contra
Diſtrictos gladios illi, vultuq; feroces
Horribili intentare necem. vagitus ad auras
Vndique ſublimis fertur per inania cæli,
Milite cum forti pugnamq; edebat iniquam;
Nec pugnæ poterat natum ſubducere mater.
Ille trahebat atrox infantem; aſt illa tenebat
Cunctorum auxilium implorans hominumq;, Patriſq;
Aeterni, atque oculos lachrymis rorabat amaris:
Sæue petis, dicens, rigido mea viſcera ferro,
Seruaui quæ non tales ego mater in vſus.
Lac fruſtra tibi nate dedi, ſolatia quondam,
Nunc matri miſeræ dolor ingens. ò vbi vultus
Siderei, nec non præſtantis gratia formę ?
In Libyæ ſyrtes tulerunt mea gaudia venti.
Nunc ego te tantis confoßum corpora cerno
Vulneribus. quid nunc reſtat mihi? nil niſi luctus,
Nil niſi & æternus dolor: hæc tua vulnera ſemper
Hærebunt animo, cædeſque hæc facta per oras
Bethlemias, donec veniat meta vltima vitæ.
Aſt alia has voces lachrymis dabat intermixtis.
Vnum tu miles tantum ſcelerate requiris;

Qui

Qui puer eſt,vnusque;& iter quo verterit,& quæ
Tecta colat:neſcis,ferus & reperire latentem
Illum vnum haud vnquam poteris : ſed nunc tamen oēs
Das leto,tua proſpiciunt quos lumina natos.
Quem genui ad terram illidis,nec commouet vlla
Te pietas,matrisque dolor. dicebat & illa.
Comprime ſæue manum:non eſt hæc victima magno
Sueta Deo offerri: cum ſunt ſacra annua templo:
At venia eſt ætas pueri digniſſima;non hic
Promeruit ſic occidi ſæuiſſime miles.
Deſine arenoſis committere ſemina ſulcis.
Quid flores nuper natos ſuccidis?& illos
Sub pedibus teris,atque hortorum euellis honores?
Mœſta parens alia hæc lachrymis dicebat obortis.
Enſe iſto miſeræ pectus transfige volentis:
Si mea culpa necis cauſa eſt:namque hæc mea vita
Eſt inuiſa mihi nato moriente ſuperſtes.
Ipſe tuas fœdare manus rex ſanguine noſtro
Immeritò iuſsit: crudelis tu quoque miles.
Crudelis num tu magis,an rex impius ille?
Impius ille quidem eſt:crudelis tu quoque miles.
Aſt alia infelix tollebat ad æthera vocem.
Sancte veni puer è cælo demiſſe ſupremo;
Veridici vates quem prædixere diu,iam
Venturum;& te oſtende palam,teque ipſe videndum
Da turbæ huic; quæ te non ceſſat quærere:namque
Te viſo cadet in terram,ſuaque arma reponet:
Incutiet tibi nec quiſquam per membra timorem :
At pacem orabunt cuncti,& ſua brachia tendent.

IN INNOCENTES.

Celebrat beatos illos pueros, qui primi pro Chriſto ſanguinem fudere, Deinde inuehitur in Herodem: quem dicit apud inferos tantæ impietatis pœnas luere. Deinde per eorum necem Chriſtum obſecrat, vt impendentia à nobis pericula propulſet.

PVRPVREI flores ſaluete,haud quos vagus imber,
Haud ros nocturnus,non in conualle virenti
Vmbra olim eduxit cęlo capita alta ſereno:
Sanguine ſed veſtro perfuſi,clara tuliſtis
Præmia,& ante alios primos meruiſtis honores.
Vos Deus ipſe ſuo duram pro nomine mortem
Oppetere elegit: vos princeps victima Chriſti.
Vos olim ornaſtis ſiluas,& prata colore
Purpureo;cui Narciſſus,cui purpura cedit:
Limina nunc,celſique domos decoratis Olympi;
Et ſuperi veſtris incingunt tempora ſertis
Vos quoque felices matres,quibus edere fœtus
Hos licuit ſuperis gratos,ſummoque parenti.
Tu verò Herodes peſtis emiſſa latebris
Infernis hoc auſe nefas tam triſte,iaces nunc
Infelix ſontes inter.ſcelerumque phalangas:
Hic vbi Sol non luce ſua,non Luna tenebras
Depellunt: vbi flamma vorax,& viua per vmbras.
Nigrantes Barathri tetrum dant ſulfura odorem:
Et ſumit de te ſceleratas impia pœnas
Gens olim depulſa polo omnipotentis ob iram;
Cum primas cæli ſedes,& Patris honorem
Poſceret æterni;quam tunc cæleſtibus oris

Omni-

Omnipotens genitor barathri detruſit ad vmbras.
Inſontes puerorum animæ, & felicia cœli
Agmina & exultant alacres, lætoque fruuntur
Aeterni Patris aſpectu; teque aſpra ferentem
Supplicia aſpiciunt, & regna obſcura tenentem,
Nos proni ante tuas aras te Chriſte precamur
Infantum pro vagitu, pro ſanguine fuſo;
Vt nos iactatos tantarum in turbine rerum,
Atque inter ſęui funeſta pericula belli
Defendas pietate tua: namque arida tamquam
Nubila nos erimus ſine te: quę flatibus acta
Huc illuc Boreæ magnum per inane feruntur;
Et tanquam ſine luce dies, ſine frugibus agri.

FLETVS CHRISTI ſuper Hieruſalem.

Ad Aſcanium Salimbenum Viterbienſem. Iuriſconſultum.

ARGVMENTVM.

Chriſtus Hieroſolymam voluptatibus deditam defleuit; vt in maximum excidium non multo poſt incurſuram.

CHriſtus oliuifero deſcendens monte per vmbras;
Cum peteret multis circum comitantibus vrbem
Hieruſalem; quę tum dixit, cum cerneret illam
Delicias inter choreis, epuliſque vacantem;
Salimbene audi: dum frigida Caprarolę
Tecta colis, loca Farneſio gratiſsima; cum Sol

Feruet,

Feruet,& areſcunt ſiccis iam faucibu: amnes.
Venerat alma dies, proprio qua ſanguine Chriſtus
Humanum genus à noxa, barathrique profundo
Eriperet,remouens veteris contagia culpę:
Qui Marthę vt fratrem ſuperas reuocauit ad oras;
Cum Solymam peteret multis comitantibus;vrbem
Aſpiciens claram ante alias,opibusque potentem,
Atque frequentantem poſitis conuiuia menſis;
Et feſta lętas agitantem luce choreas;
Conſtitit illachrymans;rupitque hanc pectore vocem.
Hieruſalem infelix,neſcis tempusq;,meumque
Aduentum,quo tuta fores.& libera ab omni
Pernicie hoſtili,funeſta & cęde tuorum.
Ecce tibi veniet multis adoperta tenebris
Improuiſa dies;quę te,& tua mœnia latè
Euertet;tum ſtrata ſolo tua tecta iacebunt.
Hieruſalem longè infelix.quę pœna manet te
Aſpera,crudelisque;tamen tibi debita?quam non
Effugies,miſera ante alias,vrbs inclyta quondam.
Dixit,& ingreßus multis comitantibus vrbem eſt.
Hieruſalem infelix;quęris quę perdere mundi
Rectorem: & facies paucis poſt cęca diebus.
Ecce cades oblita Deum.cędesque tuorum
Ante oculos,ſtragemque hominum, excidiumq; videbis
Vrbisque,templique tui: quin tu quoque tela
Inter,& arma virum pugnantum;& corpora cęſa
Strata cades,tanto nec tempora longa ſuperſunt
Excidio;ruet ignis edax tua mœnia,& vrbem
In cinerem vertet;nec non pars ipſa ſuperſtes
Aerumnis;belloque,alias ducetur in oras;
Seruiet atque alijs dominis.tua dextera quem non
Vatibus è ſacris ferro eſt aggreſſa?deditque

Horri-

Horribili leto? & tellus madefacta cruore eſt
Innocuo.tu non vltra dominaberis:eheu
Heu Solyma infelix:qua nulla beatior ante
Vrbs fuit,ęterno neque gratior vlla parenti,
Tu ſeruas partrios mores; quę dedere morti
Vitam optas,poſt tot languentia membra ſaluti
Reddita,ſigna etiam poſt tot manifeſta per oras
Iudæas,quæ tu vidiſti ingrata:dabis ſed
Ob mentem læuam ipſa acri ſub iudice pœnam.
Nec ſcelerata diu lætabere:namque ſecuris
Arboris ad radicem altam eſt;quam ſternere multis
Vulneribus parat ad terram;mox tradere flammis.
Ah quoties voluit,ſi non,heu,ſtulta fuiſſes,
Ipſe tuos natos tegere,atque fouere ſub alis
Chriſtus:vti gallina ſuos ſolet anxia pullos.

IN CHRISTVM IN CRVCE pendentem.

Ad Læuinum Torrentium Archidiaconum Leodienſem.

ARGVMENTVM.

Deplorat Chriſti mortem:enumeratque prodigia,quę in ea facta ſunt.

TRISTIA mortales vna vos dicite mecum
Carmina;funereisque intendite frondibus aras:
Nam venit lugenda dies;qua purpureus Sol
Occuluit nitidos picea caligine vultus:

Et

Et mundi hanc molem immenſam ſine lucem reliquit:
Inque duas partes (viſu mirabile) velum
Ingentis templi ſciſſum eſt, diſciſſaque multis
Saxa locis; vitaque etiam defuncta piorum
Corpora multa patrum, tumulis incluſa paternis
Ad ſuperas rediere auras: telluſque repente
Illo eodem tremuit moriente inſperſa cruore
Expirantis heri: ſacro dum ſanguine cernit
Concretos crines. & apertum pectus acuta
Cuſpide: & ex ſpinis Regem noua ſerta gerentem.
Te nunc ad lachrymas, teque ad ſuſpiria vates
Torrenti Lauine voco. cane triſtia mecum
Carmina ob immeritam mortem pendentis Ieſu
In Cruce: & alternis modulans tua pectora dextra
Tunde manu: Chriſtique alta ſuper arbore vtraſque
Palmas, affixoſque pedes nunc aſpice ferro:
Et madidum in pectus pendens caput: aſpice ſacrum
Sanguine reſperſum mixto cum puluere corpus.
Nos proni ante tuas multis cum fletibus aras
Chriſte te adoramus ſub ſexta tempora lucis.
Tu noſtras dignare preces audire. tuoſque
Aerumnis merſos tantis, rerumque tumultu
Ingenti, varioque: premit nam Thracius hoſtis
Hinc, illinc effræna virum gens, quę colit oras;
Quas Aquilo tundit ſpirans ſtrepitantibus alis.
Te Lauine Deus patriàs perducat ad oras;
Incolumem; ſemperque regat; te lucida donec
Tecta tua fabricata manu, ſedeſque tenebunt.
Nec dubita; non te linquet Galilæia Virgo;
Cuius tu æthereos ceciniſti Virginis ortus.
Vitamque, & ſanctos obitus, ſuperiſque receptam
Sedibus ad dextram nati, magnique parentis.

IN DIEM PENTECOSTES

Ad Marcum Antonium Amulium Cardin.

ARGVMENTVM.

Quinquageſimo poſt Chriſti reſurrectionem die, ſuper totam piorum turbam in vnum locum coactam deſcendit diuinus ille Spiritus ignearum linguarum inſtar; ſeditque ſuper ſingulos illos. Qui poſt illum cœleſtis Spiritus hauſtum, & omnium linguis, & ſine timore vllo Chriſti nomen prædicabant.

Qvinquaginta nitens terris oſtenderat ortus
Aurora; & totidem curſu compleuerat orbes;
Carcere perfracto poſtquam, patribuſq; ſolutis
Victor ab infernis Chriſtus ſurrexerat oris;
Et clarus cęli celſas aſcenderat arces:
Fœmineoq; parens Chriſti circundata cętu;
Et patres numero biſſeni, turbaq; multa;
Secreta quæ in ſede Sion collecta latebat:
Aſſiduaq; prece expectabant dona magiſtri
Iam promiſſa ſui; ſubito cum lux noua circum
Viſa polo eſt, flammarum inſtar, deſcendere ab alto
Ingenti ſtrepitu, magnoque immixta fragore,
Et totam luſtrare domum: patrumq; ſupremis
Verticibus viſæ ardentes conſidere linguæ.
Agnouere Dei numen, promiſſaq; dona
Biſeni patres, pariterque electa piorum
Turba virum; quibus infuſum diuinitus alma eſt
Aurai athereum lumen: mox numine pleni
Mentemque, pectuſque nouo; noua verba ferebant

Ad populum:& mira celebrabant laude parentem
Aeternum,ac natum,& diuini numinis auram.
Egreſſique domo,conſtanti fronte ſalutis
Auctorem magnis referebant vocibus vltro.
Hic aderant variȩ gentes, linguiſque,habituque,
Quȩ ſiluas habitant medorum,& diuitis oras
Perſidis,atque Arabum tractus,& inhoſpita Ponti
Littora,quaque bibunt Tyberini flumen,& vndas,
Quæ ſcindunt Babylonem vrbem,Mauruſia quæque
Arua colunt;arua infrænis habitata colonis:
Quȩ patrio audierant illos ſermone loquentes.
Atque aliquis rerum ſacrarum ignarus,& almi
Occulta virtute Dei venientis ab alto
Aethere,miratus ſtupet in nouitate,videt dum
Talia;& ingenti tecta inſonuiſſe fragore;
Agnoſcitque ſuȩ diſtincta vocabula linguæ.
Aduenit tunc ille dies,quem dixerat olim
Numine cȩleſti mentem perfuſus Ioel:
Impia gens quamuis hauſiſſe hos pocula muſti
Diceret:at poſtquam diuinum infudit amorem
Mentibus accenſis ſupremi numinis aura
Deſcendens cælo,haud flammam, ferrumque timebant
Biſſeni patres,& cetera turba piorum;
Intrepidi at mortem per vulnera mille petebant,
Spargentes populis diuini ſemina verbi.
Vnanimes Chriſtum ante aras oremus Amuli;
Qui patriæ decora alta tuis virtutibus auges;
Pectoribus noſtris ille idem ſpiritus adſit
Infuſus,Domino in ſeruos demiſſus ab alto.
Atque vtinam Chriſtus nobis concedat,vt ipſum
Regnantem cælo poſſimus cernere noſtros
Poſt obitus,miſeræ poſt tanta incommoda vitæ;

Viuentem poſtquam in terris non vidimus ipſum,
Verſantemque homines inter, populoſque docentem,
Iordanis quos irriguis interluit vndis.
Admittaſque preces vtinam pater optime noſtras:
Nam furor armorum, & belli longe inſonat horror:
Noſtraque crudelis bello quatit oppida miles;
Et noſtrum ſcindit pelagus iam barbara claſſis.
Has ponto tu mergerates: te vindice tanquam
Sint ſtipulæ à ventis agitatæ; ſint velut altis
Arentes ſiluæ in ſaxis, quas flamma perurit;
Immiſsisque furit Boreas violentus habenis:
In nos quæ ſæua arma ferunt, bellumque minantur.

IVDICIVM EXTREMVM.

Ad Andream Patricium Striceconem à Secretis Poloniæ Regis.

ARGVMENTVM.

Dicit tremendum extremi iudicij diem, enumerans multa prodigia illud præcurrentia. Quo die Chriſtus magna cum maieſtate veniens; hinc piorum benefacta, illinc impiorum ſcelera memorabit. Hiſque æterno igni traditis, illo ad cæleſtia ſecum, æternaque gaudia perducet.

ANdrea eloquio, linguaque inſignis vtraque;
Cui mens ſincera eſt, & ab omni labe remota:
Quiq; tuis latium ſcriptis felicibus ornas
Sermonem: atque iuuas gentes, quæ flumina Batis,

Atque

Atq́; Atheſis,Rhodanique bibunt,& fertilis Iſtri:
Alta tibi moliris iter ad ſidera;& infers
Te quoque conſpicuum fama cæleſtibus oris.
Inſpice,quæ nuper cecini de luce tremenda;
Qua Chriſtus,poſtquam cuncti in ſua membra redibunt,
Sontibus,atque pijs ſua debita præmia reddet.
Mente diem quoties extremum,animoq́; reuoluo:
Cum iudex Chriſtus ſublimi ſede ſedebit;
Atq́; tubæ totus clangore remugiet æther,
Confeſtimq́; animæ in ſua corpora quęq́; redibunt;
Perpendet quas iudicio iuſtiſſimus acri,
Vnicuiq́; ſuo infligens pro crimine pœnas;
Dignaq́; pro meritis perſoluens præmia iuſtis:
Oſſa quatit toties gelidus tremor;oraque miris
Pallent noſtra modis,membris ſeque implicat horror.
Quis non horreſcet,cum toto ſæuiet orbe
Peſtis,dira fames,bellumq́;,tremorq́; ſub altis
Viſceribus terræ infuſus terrebit vtrumq́;
Littus;& areſcent homines;ceu cæſa ſecuri
Aeſtu abies ſolet in medio:ſigna ardua flammis,
Inq́; voluta ruent;orbis ſoluetur in ignes
Terrificos;voluent maria aſpra ad littora fluctus,
Et totum implebunt reſonis ſtridoribus orbem?
Namq́; erit illa dies irę Dominique,Deique,
Non hominis;qui dum totis calor igneus olim
His terris miſeros artus,& membra foueret,
Quod voluit ſemper fecit.nam fecerat illum
Eſſe ſuæ ſpontis dum viueret omnipotens Rex,
Rex cæli,terræq́; ſimul,rerumq́; creator.
Sed qui ſeruarunt ſummi præcepta parentis,
Non auſi fas,atque nefas miſcere,piumque;
Atq́; dolis capere inſontes;& matribus arma

Deteſtata ſequi;aut thalamos violare iugales;
Ignotoſq; deos colere,& ſubuertere leges
Antiquas;vetereſque patrum contemnere mores:
Inſtantis non horreſcent hi ſigna ruinæ,
Labenteſue aſtrorum ignes,non murmura ponti
Inſolita,aut rapidis agitata tonitrua ventis.
Optato aduentu Domini noua gaudia mente
Concipient,& veniſſe alacres felicia dicent
Tempora,quæ Chriſtus iuſtis mortalibus olim
Prædixit.patrijs vitam dum degeret oris,
Cum Chriſtus virtute ſua nos firmet,opemq;
Afferat;in rebusq; potens adiutor egenis
Sit;quę nos miſeros circumſtant vndique, & vrgent.
Propterea non noſtra timor,non terror habebit
Pectora,non mentes noſtras;licet ilicet omnia
Ardua terrarum in medium mare tranſportentur
Sedibus è proprijs conuulſa,& mixta procellis
Aequora,terrificisq; notis turbata reſidant;
Atq; arctent pelagi vaſta cum mole profundum.
Nec nitidus Sol ipſe diem,neque Luna coruſco
Lumine luſtrabit noctem,nec ſidera cælum.
Deformes hominum facies,mutataque vultus
Effigies erit(horrendum,ac miſerabile viſu)
Nec quiſquam formam alterius cognoſcet,ab atra
Perſtrictam flamma,atqae ferent ſine lumine cæci
Mortales greſſum:quales & fœmina primo
Sueta pati eſt partu iuuenili ætate dolores,
Illos corripient tales;ſtrepituque ſonoro
Attoniti,& clamore hominum,ſonituque tubarum
Antra petent tenebroſa homini non nota, feriſue;
Et voce horribili incipient tunc dicere,Vos o
Aerij montes,vos ſiluæ his montibus altis

Impo-

Impoſita, vos o rupes, vos flumina nata
Montibus his, nemorumque feræ, vos oppida, & vrbes
Nos ſuper irruite, & veſtra tumulate ruina,
Et nos a facie miſeros abſcondite iuſti
Iudicis, in ſolio, regali & ſede ſedentis;
Proxima namque dies tenebrarũ; atq; vltima rerũ eſt.
Tunc magno Iudæa tribus concuſſa dolore
Horreſcet; celſa cum maieſtate videbit
Illum ipſum Chriſtum: nece quem damnarat, & alta
In cruce ſuffixum ferro confixit acuto.
Tunc cęlo ſignum crucis apparebit aperto
Quę longè Solem radianti lumine vincet.
Et Deus aligerum delectos ordine ab omni
Actutum æthereo iuuenes demittet Olympo.
Qui molem hanc mundi immenſam clangore tubarum
Terrebunt reſonantum auras, terramque patentem.
Horrendumque canent à magni quatuor orbis
Partibus. O gentes exurgite protinus omnes,
Funereis quarum tellus habet oſſa ſepulchris,
Vel cineres: Chriſtus vocat omnes ante tribunal
Ipſe ſuum: mora nec teneat vos vlla; tremendum
Iudicium quos expectat. tunc protinus omnes
Conſurgent tumulis, atq; in ſua prima redibunt
Corpora. tunc populi ſurgent quos Africa quondam
Terra dedit nitidam in lucem; quos Perſidis olim
Ora tulit; & quę ſeptem coluere triones
Conſurgent gentes; quęque vltima littora ſeruant;
Qua Sol decedens linquit mortalibus vmbras,
Et tenebris terram inuoluit: dabit & mare cuncta
Corpora; quę quondam tumidis immerſerat vndis;
Illiſit quorum ſcopulis cum remige puppes
Incumbens pelago Boreas, Euruſque, Notuſque.

Hic aderunt Aſię reges, domitorq́ Quiritum
Cæſar, Alexander Macedo, Libyęq́ tyranni;
Atq́ alij heroes, quos gloria parta ſub armis
Ad cęli vexit tenues ſeptemplicis oras.
Alituum cæleſtum acies myſteria ſanctę
Sacra crucis manibus portabunt; ille columnam,
Hic clauos, haſtamq́ alius, quę pectus Ieſu
Tranſfixit; funemq́ alius, quo ductus acerbam
Ad mortem eſt; acri madefacta feretur aceto
Spongia mordaci cum felle in arundine ſumma.
Hic ſertum intextum ſpinis: ſparſumq́ cruore,
Atq́ alius lento confectos vimine faſces.
In medio nebula candenti incinctus ab alto
Deſcendet cælo fulgentem lampadis inſtar
Solis habens faciem Chriſtus; quem mille ſequentur
Agmina cęleſtum circundata tempora ſertis;
Atque petet vallem, Ioſaphat quam nomine dicunt,
Iudicium in cunctos exercens; clamor acerbo
Cum gemitu, & lachrymis hominum tolletur ad auras,
Atque auras ipſas feriet: ſcindetur & omne
In geminas mortale genus miro ordine partes:
Et ſtatuet dextra inſontes, ſonteſq́ ſiniſtra.
In ſiluis veluti pecudes cum paſtor ab hædis
Diuidit, atq́ illos lęua ſeponit, oueſq́
Dextra parte locat, iuſtis & lancibus ęquat.
Mox dicet Chriſtus iudex iuſtiſſimus. O vos
Felices animæ, felicia corpora, mecum
Scandite in ęthereas ſedes, promiſſaq́ patris
Regnā mei, æternaſq́ domos; quę cuncta parauit
Ipſe Deus: vobis cæli cum conderet arces,
Terraſque, tractuſq́ maris: vos namq́ dediſtis
Optatas eſcas inopi, potumq́ volentes

Po-

Poſcenti, nudoſque etiam donaſtis amictu,
Quo ſeſe tegerent; morbo vos ſæpe grauatos
Tabifico, vos & latebroſo in carcere plebem
Pauperie oppreſſam dura inuiſiſtis; & illos
Hoſpitio errantes vos accepiſtis aperto.
Namq; meis quę vni ex minimis feciſtis amici,
Hoc mihi feciſtis; labor hic nec veſter abibit
In ventos: ſed certa manent vos præmia: mecum
Quare agite hinc ſuperas lęti conſcendite ſedes,
Veſtrorumq; ſimul iam carpite digna laborum
Præmia. Vos autem ſontes, ſcelerumq; phalanges,
Perpetuas ite in tenebras, ignemque paratum
Lucifero ſocijſque ſuis, quia iuſſa rebelles
Spreuiſtis patris æterni, dum dulcibus annis
Vitalis calor infuſus ſua membra regebat.
Tunc iuſti ſupera alta petent, ſedeſque parentis
Aeterni, æternaſque domos ſine fine beatas.
At contra ſcelerata phalanx tradetur Auerni
Ignibus, atque illam pœnæ ſine fine manebunt.
Tunc digni æterna, infanda ob crimina, morte,
Lumina deiecti, vultumq;, atq; ora pudore
Suffuſi; lachrymis perfundent pectus amaris.

LIBER SECVNDVS

IN MVNDI CREATIONEM

Ad Antonium Caraffam Cardinalem

ARGVMENTVM.

Celebrat Dei Opt. Max. laudes, plurima admiranda eius opera enumerans.

DVM colis antiquam Troiani Antenoris vrbem;
Ingenuiſque operam das artibus; & monumenta
Sacrarum rerum euoluis; & ſcripta diſerti
Nunc Theodoreti ſuper aurea carmina Dauid
Sermonem in latium transfers: imitatus & ipſe
Ipſum te, hæc cecini numeris Caraffa latinis,
Egregium Graiæ, & Latiæ decus addite linguæ.
Vt videas me iam Phœbum, pariterque Camœnas
Liquiſſe; atq́; animum ſacris intendere rebus.
Quid ceſſas mea lingua Deum laudare potentem
Tantarum & rerum authorem; quas cernimus, & quas
Nemo humili ſenſu potis eſt comprendere, vitam
Dum trahit in terris alta caligine merſam?
Ieſſideq́; vtinam foret in me ſpiritus, & vis;
Vt digno te nunc celebrarem carmine; quamuis
Carmine non egeas; toto & tibi pectore grates

Sem-

Semper agam pro tot meritis: namque ipſe creaſti
Humanumq́; genus, nec non animalia cuncta;
Atque illis largè victum, viresq́; miniſtras.
Feciſtique globum Lunę, Solemque, domosq́;
Aethereas, ſummique decus radiantia cęli
Sidera, & immenſos tractus, terręque, mariſque.
Nec miror Pater omnipotens, cum ſis Deus, & cum
Non alius pręter te ſit Deus: omnia namque
Tu ſolus potes; & regnas in vertice cęli.
Non picta indutus trabea, non murice, & auro;
Lumine ſed claro longè tu effulgis amictus:
Immortalis honos cingit te, & gloria miris
Laudibus; extendiſque velut tentoria cęlum.
Ipſe tegis ſuperas ſedes cęleſtibus vndis:
Proq́; tuo curru tu nubibus vteris altis:
Ipſe volas, cum vis, rapido pernicior Euro:
Atque tuos facis aligeros Pater alme miniſtros;
Cernere quos acies nequeat mortalis, & ignem
Vrentem: & ſolidam iuſſu, ſtabilemque locaſti
Tellurem; quam perplexis anfractibus vnda
Oceani maris incingit ceu veſtis; & ęquor
Stabit aquę ſupra montes: quòd ſi tua vox nunc
Vndas increpitet (tonitru quę perſonat inſtar)
Attonitę huc illuc fugient quo iuſſeris; & ſe
Continuo attollent ſumma in faſtigia montes;
Subſidentque cauę valles: ſedemque tenebit
Tellurem obducet ſtagnis, fluctuue tumenti.
Pręcipiteſque fluunt latices de vęrtice fontis;
Qui lapſi efficiunt riuos, riui alta fluenta,
Saxoſas inter longè reſonantia valles.
Hinc onagri, & pecudes cum cornigero comitatu,
Vrſique, damaque bibunt. dumiſq́; volucres,

Arboreiſue comis, exeſæ aut ilicis aluo
Nidificant; reſonantque nouo loca ſaxea cantu.
Inſuper æſtiuis exuſta caloribus arua,
Ipſa tibi in pratis cum pallida ſupplicat herba;
Tu pluuia ſolaris aqua, riuoque recenti:
Et paſſim vario fœtu ſaturata tuorum
Terra operum campis ſilueſtres educat herbas,
Et flores, quos detondent pecudeſque, feræque.
Dant agri frumenta, quibus nos paſcimur, & quæ
Corda hominum firment, & vires artubus addant.
Dant colles dumoſi oleas; vbi calculus aſper
Plurimus eſt; quarum ſucco fit lætior ipſa
Ipſa hominis facies. naſcuntur collibus vuæ
Apricis; quarum dulcis liquor anxia curis
Corda licet ſint innumeris, lætiſſima reddit.
Naſcitur & Libani procero vertice cedrus;
Aeſtatis quæ non feruores horret: at altas
Attollit cælo frondes, ceu Veris in ortu:
Quæ paſſer dulces nidos alit: arbore nigra
Vallibus & timidis ſunt apta cubilia ceruis.
Hos etiam in montes recipit ſeſe aſper echinus;
Dum timet inſidias hominum, & petit impiger antra.
Hic varia ſeſe facie per inania cæli
Luna refert noctem colluſtrans lumine: nouit
Ipſe ſuum occaſum Sol aureus, atque iter altum
Aethera per, ſua dum præbet vaga lumina mundo.
At terras vbi Sol liquit; nox ſepta tenebris
Succedit; latebriſq́, feræ; quæ concaua ſiluis
Antra colunt, valleſque cauas, & frondea tecta
Proſiliunt: prædæque auidus leo ſanguine multo
Lætatur; quæritque fremens alimenta parente
Aſum-

*A ſummo:ſed cum ſurgens Sol lucidus ignes
Aſtrorum fugat;& renouat terraſque;polumque
Luce noua:cum decutitur de gramine nondum
Ros gelidus:ſed adhuc reficit ſua pignora tellus:
Antra feræ,ſiluaſque petunt:ſolitoque cubili
Se condunt:donec nitidi ruat ignea lampas
Solis,& infuſcet tenebris nox humida terras.
Tunc mortale genus ſtratis conſurgit auitis;
Egrediturque domo prima ſub luce,ſuumque
Incœptum non linquit opus:vaga lumina cæli
Accendat donec veſper,tenebraſque reducat.
Atque alius,qui rura colit,læta arua iuuencis
Prȩualidis pronus ſcindit;aut implicat vlmos
Vitibus,aut texit ſepes,aut virgea ſepta
Caprigeno pecori ſuit,aut aluearia lento
Vimine grata apibus;donec Sol cedat Olympo.
Quam ſunt o manuum Pater alme opera alta tuarũ
Auguſta,& prȩclara;modis ſunt condita miris
Omnia,quȩ cȩlo ſubſunt,ſupraque relucent.
Quinetiam haud tantum fœcunda eſt vbere frugum
Munere terra tuo;verum & maris vnda repleta eſt
Illo eodem dono,quo tellus:nam freta gentes
Squamigerȩ ventoſa tenent:hic nauita pontum
Audax puppe ſecat tumidum;nec flamina curat
Aſpera;& aduerſo venientes agmine fluctus.
Feciſti & cȩte;quȩ temnunt monſtra ſub vndis
Omnia mole ſua:quod non ſint viribus æquis.
Tot cȩli volucres,& tot fera monſtra profundi;
Totq; ferȩ ſiluas habitantes pabula quȩrunt
Apta ſibi;quȩ das ſemper largaque,piaq;
Ipſe manu;terrȩ fructus,prȩdamque miniſtras
Si verò iratus alio te veteris;illis*

Spi-

Spiramenta animæ eripies, paſſimque iacebunt
Exanimes ſtratę in terram, in cineremque ſolutę.
Idem ſi cineri aſpires; in prima redibunt
Corpora; quę fuerant iam leti addicta tenebris;
Vel noua formabis; facies erit & noua terrę.
Hoc igitur tam clarum opus, & mirabile ſemper
Oſtendit tua iam virtus; qui concutis orbem
Terrarum ſolo aſpectu, nutuque patentem.
Si tangis ſummos montes, Pater alme; repente
Emittent trepidi conuexa ad ſidera fumum.
Te ſolum laudare Deum me terra, fretumque
Audiet, & cęli longe ſigna ardua; donec
Ingrediens terris vitali hac luce morabor;
Decedit cum Sol, & cum ſe tollit ad auras,
Inque nouum tellus infuſa luce colorem
Migrat; & obducta ſe ſe caligine ſoluit.
Atque vtinam mea vota tibi ſint grata; meumque
Carmen, vt ęternum poſſim gaudere, Deum te
Has noſtras audiſſe preces de vertice cęli.

LVCTVS DAVID ſuper Saule.

Ad Proſperum Sanctacrucium Romanum.

ARGVMENTVM.

Hortatur Proſperum nunc Cardinalem, vt fratris mortem ſapienter ferat. Deinde narrat quo pacto Dauid Saulis, & Ionathæ necem deplorauerat.

IVſtitię columen Proſper, lumenq; tuorum;
Quem dolor amiſſum ob fratrem premit, & noua cura
Occu-

Occupat ob ſubitam cladem, paruoſque nepotes,
Quos ille in cunis liquit; dum tu colis vrbem
Lutetiam à ſummo legatus miſſus ad ipſum
Pontifice Henricum regem; qui Gallica ſceptra
Felici ditione tenet, populoſque volentes.
Nec te pœniteat, ſi non pia funera fratris
Duxiſti; aut lachrymans clauſiſti lumina dextra
Languida iam inſtantem ob mortem: nam debita iuſta
Soluimus Aeneadum toto comitante Senatu;
Atque illum tumulo patrum de more tuorum
Condidimus lachrymis madidi, & ſine fine dolentes.
Teque ſequi haud pigeat Dauid; qui funera poſtquam
Saulis indoluit; lachrymis, luctuque recenti
Impoſuit finem, & belli ſe accinxit ad arma.
Nec dubita, attollet virtus tua te ſuper omnes
Romulidas, licet egregios, quæ affectat ad alta
Aſtra viam factis ſemper felicibus aucta.
Ad montem caſtra indomiti poſuere Philiſtei
Gelboen, armataſque acies: Saul quoque gentem
Ipſe ſuam has contra admouit: pars vtraque ſed cum
Prælia pugnaſſent ſæuiſſima, denique Saul,
Nec non tergemini fratres ante ora parentis
Pallida bellantum iaculis cecidere ſequentum:
Namque Philiſteo tandem victoria ceſſit;
Largo & inundarunt cæſorum ſanguine valles.
Atque, Amalechite Dauid victo hoſte redibat
In Siceleg; ſecumque viros, prædaſque ferebat
Hoſtiles quas abſtulerant facto agmine gentes.
Hanc cladem poſtquam accepit rex Dauid; amictus
Diſcidit, & lachrymis oculos perfudit obortis,
Et ducibus circumſceptus ſic ora reſoluit.
Vos populi, qui Iudæam, Galilæaque tecta,

Qui-

Quique Paleſtinam incolitis,lugebitis,ora
Nil niſi veſtra ſonent lugubria carmina;quando
Tot bello validæ gentes cecidere Saulq;
Occubuit magnus Solymorum rex,Ionathaſque
Militiæ interijt flos atq; exercitus omnis
Corruit,& noſtro fœdata eſt ſanguine tellus.
Ceſſet opus ruris,ſilcant tabularia,& omnis
Hieruſalem reſonent lachrymoſo mœnia luctu;
Atque ſui doleant crudelia funera regis.
Non choreas,non luce ſacra conuiuia tectis
Ducere permittas vrbs olim aſſueta triumphis.
Parce & Idumæas vulgare,ò fama,per vrbes
Hanc pugnam,non Geth,non Aſcalon impia noſtras
Audiat ærumnas:ne læti gaudia toto
Pectore concipiant,& noſtris cladibus hoſtes
Inſultent;& fronde tegant ſublimia lauri
Limina,& in medijs agitent conuiuia tectis.
Heu cecidit ferro Saul;ceu non foret vnctus
Quondam oleo in regem Solymorum.Vos iuga,Saul
In quibus,& clypeus perijt,atque Iſrael olim
Fama ingens,poſitis armis aufugit opacas
Per ſiluas.heu quo arma modo victricia quondam,
Nunc victa,& ſuſpenſa alto ſub fornice templi
(Proh dolor) Aſtarothi pendent;Ionathaſq; ſagittis
Confoſſus;quos vita animo coniunxerat vno,
Hos tulit vna dies.Vibrabat vulnera Saul,
Vibrabat Ionathas,armis metuendus vterque,
Et pariter bello inſignes,amboque feroces,
Ambo aquilis celeres magis,atque leonibus acres.
O matres,miſeræque nurus,teneræque puellæ,
Vos non palla tegat mœſtas,quæ tincta colore
Sidonio fuerit,doniſque ornarit,arena

Quæ fert gemmifera Ganges, quaque aurifer Hermus,
Quaque legit ſcopulis rubri maris incola nauta.
Non pluuia vlla ſuper deſcendat Gelboe montes
E cælo; nec per noctem ros decidat vnquam:
Ne ve exuſta ſiti gelidis tua paſcua lymphis
Fons riget; & latices deſint, & gramina ſiluis;
Truxque tuas Boreas vellat radicitus ornos;
Primitias commiſſa ferant, neque ſemina ſulcis;
Ver & odoratos flores effundere opaca
Valle neget; tibi nec ſpiret leuis aura tuorum
Per nemorum colles, cælo cum Sirius ardet:
Abiectis quoniam clypeis his procubuit rex
Collibus, & terram (indignum) prono ore momordit;
Qui primus tenuit Iudæa regia ſceptra;
Miles vbi aufugit bellantum territus armis.
Dixerat: atque oculos tollens ad ſidera, Regem
Aeternum orauit ſupplex; ne linqueret illum
Inter tot rerum diſcrimina, totque labores.

AD PTOLEMAEVM Gallium Cardin.

ARGVMENTVM.

Quæ dixerit Dauid poſt adulterium, & Vriæ necem, delictorum ſuorum à Deo veniam petens.

OBſcuro in thalamo. & tecti in penetralibus altis
Aethereum lucem exoſus, vitamque; ſuoſque;
Atque atra obductus læna, cum ſidera nondum
Pallida ſunt luce Eoa: nondumque virentes

Paſtor

Paſtor oues agit in ſiluas: quę fudit ab imo
Pectore rex Dauid dirum poſt funus Vrię
Admiſſumque nefas quondam, ò Ptolemęe latinis
Audire haud pigeat numeris: nam tu quoque amabas
Auſonios vates, Graioſque & dulcibus annis
Condebas felix, & non ignobile carmen:
Si forte ipſe vacas, nec te tenet ardua moles
Tantarum rerum tanto ſub principe, quo non
Eſt mage pacis amans, aut obſeruantior ęqui:
Felſina quem genuit Tuſcorum regia quondam.
O facilis precibus flecti, lachrymiſque precantum,
Has voces audi Omnipotens, quas fundimus ad te
Conſuetum lapſis veniam dare; & ablue ſordes,
Me miſerum quibus immerſi: nunc & quia noſtrum
Vulnus eget magno auxilio, curaque ſalubri;
Ablue me ſemel, atque iterum; nec deſere: namque
Peccatum admiſſum agnoſco; quod ſemper oberrat
Luminibus coram noſtris nocteſque, dieſque.
In te magne pater. & te ſpectante nefandum
Commiſi ſcelus: & ſi nunc tua tot benefacta
In me commemores, cunctis notiſſima quę ſunt,
Diceris iuſtus, verum ipſe ingratus, & exlex.
Non ratione ipſa impulſus, ſed corporis huius
Illecebris tunc ſuccubui: nam mater in iſtis
Criminibus mea me genuit; quæ ſemper in ortu
Cum primum has hauſit vitales luminis auras
Fert ſecum mortale genus genitricis ab aluo.
Tuque tuis armis tegis illos, conſcia quorum
Pectora ſunt veri, nec quemquam fallere norunt.
Meque tuo egregium feciſti munere vatem
Omnipotens: & erant denſis quæ occulta tenebris,
Et ventura olim noſtrorum in ſecla nepotum

Feciſti

Feciſti manifeſta mihi: verum immemor huius
Muneris, & tanti meriti, tua numina læſi,
O rerum cuſtos haud vno crimine: ſed tu
Da veniam, atque mei ex animo miſerere precantis:
Sim licet ingratus: nam ſi me aſpergine ſacra
Hyſſopi luſtrabis, ero tunc lotus, & atra
Labe carens, niue candidior; implebis & aures
Lætitia noſtras, & languida robur in oſſa,
Oſſa diu gemitu & lachrymis conſumpta redibit.
Ipſe alio deflecte oculos; ne crimina noſtra
Aſpicias; ea me aſſiduè ſed reſpice flentem;
Atque animo ſordes, curaſque expelle ſequaces:
Et nouus ille habitet rationis ſpiritus in me:
Corque nouum mihi ſit poſt hac: nec me procul arce
Alme tua pater à facie; ſed ſpiritus aura
Cæleſtis ſemper foueat tuus; & mihi redde
Lætitiam, qua dum colui te ritè, fruebar.
Auxilioque tuo ne me pater exue; mentemq́;
Infirmam ratio imperitans fac firmet in horas.
Hoc ſi præſtiteris, noctesque, dieſque monebo
Errantes homines à recto tramite, vt ad te
Confugiant; & ero exemplar, præcoque tuorum
In me tantorum meritorum: ipſe eximie noxa
Me caput, auctoremque necis, ſceleriſque nefandi.
In laudes tunc ipſe tuas mea plectra mouebo.
Tuque aperi mea labra pater, pater alme, meumq́;
Os de more tuas dicet tibi carmine laudes.
Si fieri vitula voluiſſes; ſcilicet aram
Victima multa tuam tinxiſſet ſanguine: nec tu
Sanguine lætaris pecudum, dum ſacra litamus:
Aſt ſi delicti eſt animus ſine labe, doletve
Crimina ſi ſua quis lachrymans, vitamque nefando

Duxiſſe in luxu: Deus hunc haud deſpicis: at tu
Auxilio reſoue Syon, vt mœnia poſſit
Iam collapſa diu ſarcire, & condere carmen;
Ferreque ſacra tui templi, & mea nablia plectro
Percutere, & vitulos auidis imponere flammis.
Hæc tibi ſemper erunt cordi ſolemnia ſacra.

AD IACOBVM PACTVM

Siculum Mamertinum.

ARGVMENTVM.

Inducit Hebræos. Babylonicam captiuitatem deplorantes: Babylonique male precantes.

NEc tu carminibus ſacris indictus abibis
Pacte mihi, ob candorē animi, & mirabile acumē
Ingenij, omnigenaſq; artes gratiſſime cunctis,
Non nihil hæc etenim debent tibi carmina: nam tu
Hæc argumentis ornaſti inſignibus: etſi
Illa tibi celeri calamo perarata fuiſſent.
Audi; cum fueris incommoda plurima paſſus;
Quæ captiui olim, regnique è limine pulſi
Dixere Iſacidæ ad Babylonis flumina magnæ.
Qua vagus Euphrates Babylonem interluit vndis:
Illic nos iuxta latum conſedimus amnem:
Fleuimus, & ripæ lachrymis maduere profuſis;
Anxiaque erecto ſuſpiria duximus ore
Aetheris ad conuexa: tui ſed non tamen vnquam
Immemores dilecta Syon; vbi matris ab aluo

Egreſſi,has puri nos luminis hauſimus auras;
Et ſalicis citharam ramis ſuſpendimus altis.
Tunc illi,qui nos rigida ſub lege premebant,
Bellando noſtræ captos ſub mœnibus vrbis:
Talia iactabant in nos ad fluminis vndam.
Eia agite ò iuuenes nobis cantate viciſſim
His ripis altæ Syon memorabile carmen.
Sed nos,quo procurua modo prope flumina magni
Euphratis;terraque alia,& regione morantes,
Diuinum Domini carmen,laudeſque canemus?
Irridenſque ſacros gens audiet impia cantus.
Quod ſi Hieruſalem templi,rerumque tuarum,
Oblituſue tui fuero venientibus vnquam
Temporibus,mea dextra mihi ſit inutilis,& nec
Apta ſit aurato percurrere nablia plectro:
Et mea lingua meis ſimul hæreat arida ſiccis
Faucibus;vt canere haud valeã, aut perſoluere grates
Rite Deo,memor ipſe tui ſi non ero ſemper:
Atque meis niſi lætitijs,rebuſque ſecundis,
Prætulero te Hieruſalem;cum mœnia quondam,
Et templum,atque vrbis tecta inſtaurata videbo.
Et cum ſacra feram noſtro ſolemnia templo;
Gentis Idumææ memor eſto o conditor orbis,
Et miſeræ illius lucis,qua gens fera dixit,
Vos vaſtate domos,imoque euertite fundo
Mœnia;nec lapidi lapis hæreat:& cadat omnis
Hieruſalem;templumque à culmine corruat alto.
Tu miſera ante alias Babylonis filia gentes;
Quæ noſtris nunc læta malis,noſtroque ſuperba
Seruitio exultas;venturę aſt neſcia cladis
Quid dicam infelix Babylon?erit ille beatus,
Qui tibi damna dabit,quæ nos accepimus à te;

Et qui te bello euertet; dehinc inferet ignes;
Et dulci matrum amplexu, gremioque gementes
Auellet natos, ſaxoque illidet acuto.

AD SERAPHINVM OLIuarium Gallum Rotæ Auditorem.

In duritiam cordis Iudæorum.

ARGVMENTVM.

Inuehitur in Hebræos: qui cum cælum, atque elementa omnia auctorem ſuum cognouiſſent: ſoli ipſi perpetua cordis duritia laborauerunt.

HEbræum quondam populum dominator Olympi
Ceruicis duræ populum, Seraphine, vocauit:
Namq; deos coluit toties. quos ſacra vetabat
Lex Moſis, patre ab æterno deſcripta tabellis
Marmoreis: Deus omnipotens hunc duxit ab oris
Aegypti in lætas ſedes, promiſſaq; regna:
Illorumq; fuit Deus hoſtibus hoſtis, & illos
Protexit ſemper clypeo, fouitque: nec orbe
Toto erat vlla magis gens ſummo grata tonanti:
Et tamen obliti meritorum externa colebant
Numina; & illorum redolebat odoribus ara.
Vnde Deus multis olim ſi cladibus illos
Affecit, meritò affecit, liquitq;: nec vlla
Illorum remanent veteris veſtigia regni:
Regnum etenim penitus Iudas amiſerat: ex quo
Externum vidit regem frenaſſe potentem

Hieru-

Hieruſalem haud miti imperio:quo tempore naſci
Infans ex Maria debebat Virgine Chriſtus:
Illorum vt vates venturi haud inſcius aui
Prędixit dicens.Non Iudę regia perdet
Sceptra domus:donec veniat Rex magnus,& ipſum
Ipſum omnes gentes qua Sol cadit expectabunt,
Quaq; redit,redienſq; diem fert lucidus orbi.
Nec Chriſtum agnouit gens hæc incredula:quamuis
Illius longè facta admiranda videret:
Nam ſolo cunctis verbo languentibus omnes
Expulerat ſubitò penitus de corpore morbos:
Reddiderat mutilis membra;& veſtigia claudis
Aequarat ſolito greſſu:lumen dabat illi,
Qui numquàm vidit lucem:& reuocabat ab oris
Infernis homines ad cęli luminis auras;
Præcipuè Marthę fratrem;Betania tellus
Quem tumulo exanimum iam quarta luce tenebat;
Et propè iam in terram gelidos mors verterat artus;
Iactabatq; grauem malcolens iam corpus odorem,
Hunc tamen ad ſuperas oras reuocauit Ieſus:
Quem circumfuſæ gentes videre mouentem,
Tollentemq; caput tumulo,& ſua verba loquentem;
Atq; cibum capere,& poſitis accumbere menſis.
Agnouere Deum præſentem elementa,poliq;
Quem Virgo dederat partu pulcherrima: Cælum
Conſpicuam ediderat ſtellam,quę duxit ab oris
Auroræ ad Solymorum vrbem tunc ternaferentes
Dona Magos Chriſto infanti.Sol in ſuper ipſum
Aethere proſpiciens morientem obſcurus ab alto
Immerſas liquit picea in caligine terras;
Tantorum ne tunc ſcelerum ſpectator adeſſet.
Et mare cognouit Dominum;cum feruida ventis

Aequora placabat verbo: cognouit & illi
Calcandum cum ſe exhibuit; veſtigia Chriſti
Abluit haud rapida vnda maris; licet ille per vndas
Ferret iter. Tellusq́, illo moriente dedit tunc
Signa ſui expirantis heri: nam victa dolore
Ingemuit, tremuitq́, ſacro madefacta cruore
In cruce pendentis Domini: & ceu fiſſile lignum,
Sunt ſciſſæ lapidum moles, velumque repente
Eſt templi ſciſſum in geminas (mirabile) partes.
Agnouit barathri ſedes, animasq́, remiſit
Sanctorum plures: nam corpora multa piorum
Surrexere virum, & multis ſunt viſa: ſed ipſa
Neſciuit Iudæa ſuum Dominumque, Deumque.
Viderit illa licet templo, & per compita Christum
Summi æterna Patris populos præcepta docentem;
Quem venturum olim Bethlem prope mœnia norat.
Quin in eum lapides iactare volebat: at ipſe
Abſcondit ſubitò ſe ſe, templumq́, reliquit.
Hæc cecini Seraphine, Deo dum tu colis vrbem
Ante alias longè gratam; quam diuidit vnda
Tybridis, intortoque petit ſalſa æquora curſu:
Eſque viros inter duodenos, qui ſacra reddunt
Iura ſimul populis, quos aſpicit auricomus Sol:
Tuque tua te tollis humo probitate, tuoq́,
Ingenio: tendiſq́, viam vaga ſidera verſus,
Iuſtitiæ pectus miro inflammatus amore.
Interea noſtri non immemor hoc lege carmen.

IN ASSVMPTIONEM B. MARIAE VIRGINIS.

Ad Matthæum Contarellum Cenomanum Gregorij xiij. Datarium,

ARGVMENTVM.

Maria aduentante mortis hora, duodecim Apoſtolos, ex diuerſis orbis partibus diuinitus illuc allatos: narranteſque quę pro Chriſto feecerint, quæque paſſi fuerint, conſolata: atque ad quaſlibet acerbitates pro eo perferendas exhortata: ſanctiſſimam Deo animam reddidit: quæ magna Cælitum lætitia in ſummum cæli faſtigium recepta eſt.

SCandentem poſtquam natum ſanctiſſima Virgo
Vidit Olympiacas ſedes, atq; ardua cęli.
Iam noſcens ſe ſe à nato in ſupera alta vocari:
Ipſa parens ſtudio ingenti loca ſacra petebat
Supplicibus venerans votis: nam vixerat annos
Ipſa aliquot dulcis poſt nati funus acerbum:
Funere quo vatum monimenta antiqua videbat.
Ad finem perducta ſuum; certamque ſalutem
Morte dediſſe ſua populis, ſtirpique futurę.
Multa animo euoluens miracula, nunc quibus ęgris;
Auxilium tulerit, vilique exurgere lecto
Iuſſerit, & digito ſurdas recluſerit aures;
Oraque, luminaque, & greſſus ęquauerit ipſis
Haud pariles claudis; hominumque è pectore monſtra
Expulerit; monſtra è cęlo detruſa profundum

In barathrum:ad ſuperas & quos reuocauerit auras.
Quòd natum in templo ternos poſt denique Soles
Coniuge cum Ioſeph quæſitum,ſede ſedentem
Inter primores vrbis,templique mi niſtros;
Et patris æterni inuenit præcepta docentem.
Deinde locum acceſſit,vacua qua rupe labores
Non vllos experta,ſolet quos fœmina partu;
Nullum paſſa virum peperit regemque, Deumque.
Crediderim Chriſti matrem dixiſſe prius,quam
Deſereret lucem hanc;noſtriſque recederet oris,
Talia,deſerto ſiſtentem in limine greſſus.
Ante alias felix ſedes,& conſcia noſtri
Virginei partus ſalue:tibi cernere Chriſtum
Fas fuit hoc tecto natum,cum luminis auras
Primum hauſit puer ipſe;noua cum luce refulſit
Hoc ſtabulum quamquam nigranti inuolueret orbis
Nox vmbra molem immenſam;& ſpatia ardua cæli:
Paſtores; quæ etiam cantus nouitate, nouaque
Attonitos luce in denſis radiante tenebris
Vidiſti.tu teſtis item quæ munera gentes
Attulerint; quas ſtella micans deduxit ab oris
Auroræ,& puero dederint.Sed tu quoque ſalue
O nox; quæ nobis tot gaudia læta tuliſti,
Cuique frui licuit diuinis cantibus:& mox
Accelerans Solymam redijt:dehinc luce ſequenti
Vicinum lachrymis perfuſa tepentibus ora
Conſcendit montem;quo nati corpus in alta
Exanimum cruce conſpexit;dehinc anxia dixit.
Hoc te nate loco aſpexi;cum barbara gens te
Horribili morte afficeret;palmaſque,pedeſq́;
Transfixumq́; latus,& ſpinea ſerta gerentem.
Prò ſcelus;hic turpi tua languida lumina morte

Conſpexi;& terram maculantem ſanguine multo.
Et mox ad tumulum Chriſti veſtigia flectens,
Hic ego te lachrymans,inquit,dulciſſime nate
Ipſa ſinu accepi reſperſum membra cruore:
Te vidi & poſitum nocte adueniente ſepulchro.
Hos Symeon luctus olim cecinit mihi,dicens.
Ipſe tuum pectus transfiget letifer enſis.
Aduenit tunc illa dies mihi amara,mihiq́;
Dura nimis matri,his oculis tam ſæua videnti.
Hos dabat,atq́; alios gemitus mœſtiſſima mater,
Marmoreum manibus geminis complexa ſepulchrum.
His dictis,ad montis iter iuga frondea durum
Flectit oliuiferi:quæ poſtquam venit ad alta
Culmina,ſuſpexit cælum,& ſic ore locuta eſt.
Nate Patris ſummi noua gloria.ſpeſque ſaluſq́;
Certa hominum;duce quo cælum ſperare iubemur:
Linquentem hic humiles terras,& regna petentem
Debita te Chriſte his oculis mea viſcera vidi;
Atque choro procerum magno comitante ſecantem
Aethera,cæleſteſque vias ſtellantis Olympi.
Aſt ego cur ſine te his terris moror?accipe tecum
Hanc animam,corpuſq́;iube & me linquere ſedes
Has humiles,tecumque poli in penetralibus æuum
Ducere perpetuum,promiſſaque cernere regna.
Talia dicebat tantos meditata labores.
Sed ſuprema dies cum iam aduentaret,& aura
Vitalis Mariæ mortales linqueret artus:
Diuerſis ſubito rapti è regionibus adſunt
Biſſeni proceres,quos olim elegerat ipſe,
Ipſe ſibi comites Chriſtus,ſocioſque laborum.
Ille licet ſedes Italas,hic Perſidis vrbes,
Ille & odoratos felici gramine campos.

Et ſubiecta alius ſeptem quamquam arua trionī
Luſtrarent; iuſſas vt quiſque acceſſerat oras:
Vt Mariæ extremo decorarent funus honore.
Protinus inuiſunt dilectę limina matris
Multa voluntantes alto ſub pectore; & illam
Accedunt, illamque alacres vno ore ſalutant:
Quos placido excepit vultu, lętataque mentem eſt.
Dum ſua quiſque refert quæ ſit mala plurima paſſus:
Dum populis fidei iactat fundamina noſtræ;
Perque manus ipſorum etiam miracula narrant;
Quę fecit Deus omnipotens vulgata per oras;
Quas ingens mare circundat; atque alluit vndis.
Tunc Virgo grates egit pro munere Patri
Aeterno; atque illos ob nati numen acerba
Tot paſſos; & plura pati eſt hortata, neciſque
Omne genus, dicens illis, poſt funera quæ vos
Regna manent, nati ò comites, dum viueret, & poſt
Illius mortem veſtigia ſancta ſecutos.
Ergo vbi vitales auras Maria alma reliquit,
Reddidit atque animam Solis radiantis amictam
Luce noua, ſeptamque choro per inane canentum
Alipedum illius laudes, natique, Patriſque.
Aethereum in thalamum Virgo eſt aſſumpta; ſedet quo
Stellanti in ſolio regum Rex magnus; & aſtra
Aurea circundant illam: ſupraque nitentes
Alituum exaltata choros, effulget amicta
Sole inter cęleſtum animas radiantis Olympi.
Tunc latè inſonuit varijs concentibus æther,
Et noua lux cęlo effulſit, plauſumque dedere
Templa per ętherei ciues cęleſtia: ſuntque
Diuinę aduentu teſtati gaudia matris.
Hoc media cecini carmen teſtudine, qua ſe

Aeriæ

Aerias templum Ludouici attollit ad auras,
Contarelle decus Celtarum inſigne potentum;
Hic vbi Mygdonio è ſaxo nunc conſtruis aram
Almę ſacratam Marię. Salue inclyta Virgo;
Quę cęlum, & noua regna tenes; nos aſpice Olympi
Excelſa de ſede, viamque ad ſidera nobis
Da facilem: vt tecum, poſtquam funeſta dies nos
Depulerit tenebris triſtis vitę, aſtra petamus
Cęlicolum digni aſpectu, & cęleſtibus oris.
Tuq; mei memor eſſe velis Matthęe, maris qui
Pacatas proſcindis aquas ſub principe tanto.
Qui rector ratis eſt Petri, quę nunc maris ęquor
Per placidum late ſalſis exultat inundis
Et cęlo caput attollit, nam Brixia quę me
Edidit in lucem, fuit olim condita ab alto
Sanguine Cenomanum; quæ gens fuit aſpera in armis
Quęque etiam Italiam factis felicibus auxit.
Vnde tuam ſobolem ducis digniſſimus idem
Inter auos, proauoſque pari cum laude reponi.

AD FERRANDVM

Farneſium Epiſcopum Parmenſem.

ARGVMENTVM.

Mariam Virginem ampliſſimis laudibus celebrat.

DVm colis egregiam, quam Parma interluit, vrbē
Inuiſiſq; tuos populos, templiq; miniſtros:
Quo paſtore greges carpunt bona gramina ſiluis.

Atque,

Atque bibunt liquidos ſubter nemora ardua fontes;
Optatoſque ineunt ad Parmæ flumina ſomnos:
Ferrande hoc ſacras mecum dic carmen ad aras
Virginis in laudem genitricis;quæ dedit almam
In lucem auctorem lucis;quo ſola refertur
Noſtra ſalus;via qui recta eſt ad lucida cęli
Atria,& ad ſuperas ſedes radiantis Olympi.
Sim licet ingenio tenui,nec diuite vena
Contexam tales verſus quales ſacer olim
Condiderat Dauid venturi haud inſcius æui
Summum concelebrans ęterna laude parentem.
Alma Dei genitrix virgo,vt cecinere beati
Tot vates;ne ſperne preces,quas fundimus ad te
Vnanimes,& thura,ſacris quæ incendimus aris.
Aſpice,dum templi poſtes ornamus odoris
Floribus,& folijs benecolentibus; & bene facta
In nos dum canimus tua,te & veneramur ad aras:
Aſpiraque pijs votis:nam certa ſalutis
Es via tu noſtrę:tu numquam fallis amantes
Te,puerumque tuum,vnigenam pulcherrima virgo
Et tu mente humili es puteus virgo alma profundus:
Tuque eadem inſigni virtute es turris ad aſtra
Te tollens;& ſydereis te ſedibus infers.
Te ſupera alta colunt;ſedeſque inferna tremiſcit.
Te genus obſeruat mortale,vocatque parentem
Intactam;partu quamuis hominemque,Deumque
In lucem claram ediderìs Dauidica proles.
Tuque choros elata ſuper ſanctiſſima virgo es
Alituum,qui regna tenent cæleſtia.Tuq; es
Cedrus odora velut;quæ pridem educta ſupremo
In Libano ſummum ſublimi vertice vincit
Aera,& aerijs ſe ſe ardua nubibus infert.

Pu-

Purior es Solis radijs, cum ſurgit, & oras
Luce noua primùm Eoas, dehinc littora noſtra
Illuſtrat. tu palma etiam pulcherrima ſiluas
Inter Idumæas, oleæ tu fertilis arbor
In campis ſpecioſa nites, tu flumina ad alta
Se tollens platanus frondoſo vertice; tuque es
Peſtano roſa nata ſolo, Hiericoue rubenti.
Tu nitidi ſolis radios induta, premiſq;
Tu Lunam pedibus. & te duodena coronant
Sydera: tuq; etiam radianti incedis amictu
Virgineo comitata choro. tibi plauſibus æther
Inſonat; & cæli fundunt noua carmina ciues;
Atq; tuas celebrant laudes, tibi nec draco ſoli
Antiquus nocuit; quamuis capita ardua haberet
Septena, & ſpecies foret illi corporis ingens.
Gloria tu vatum; quondam qui carmine Chriſtum
Ex vtero cecinere tuo ſub luminis auras
Venturum: lucem inſolitam mortalibus ægris,
Errabant qui tunc tenebris, virgo alma tuliſti.
Te iuuenum pennata cohors plaudentibus alis
Concinit; & reſonat concentibus arduus æther.
Tu cæli iubar es, tu cęli ianua, quæ iam
A nato patefacta tuo eſt. tu perpetuus fons,
Ex quo dulcis aqua leni cum murmure riuus
Effundit ſe ſe, & fęcundos irrigat hortos:
Quos noſtri coluere patres; quos & colit omnis
Gens; ſeruat quę nunc ſummi prępcepta parentis.

Luſtrarent molem hanc orbis;vagus ille tenebras
Dum pellit lucem inducens;Luna aurea claris
Sideribus comitata,ſuo dum lumine veſtit
Subluſtri cęlum,& pelagus,terraſque patentes.
Te mulier dubij metuens diſcrimina partus
Inuocat extenſis manibus,pictamque tabellam,
Donaque multa tholo partu iam libera figit.
Tu virgo,materque Dei,reginaque cęli es,
Et terrę Maria alma omni & digniſſima laude;
Namque Dei eſt venter templum tuus aurea virgo.
Mortales ſummis celebrant te laudibus omnes;
Qua linquit nos Sol,& qua ſe tollit ab oris
Aurorę,ſecum ducens lucemque,diemque.
Tu nitidum cęli es lumen:tu regis ab alto
Sanguine Dauidis longo genus ordine ducis.
Tu tutela homini es,morbo cui languet acerbo
Corpus:& incluſos non linquis carcere iuſtos.
Tu virga es Ieſſe:tuque es Gedeonis in agro
Rore leui madidum vellus:tuq; es rubus altis
Eductus ſiluit;quem flamma inuoluerat ingens:
Qui(mirum)vt magno non eſt combuſtus ab igne:
Sic tua virginitas non lęſa eſt;tu licet almam
In lucem ſobolem dederis Virgo inclyta partu.
Nam qui virginea Marię conceptus in aluo eſt,
Ipſam,conciperet dum Virgo,prorſus ab omni
Labe pudicitię ſeruauit;& editus auras
In tenues idem matris ſeruauit honorem,
Virgineumque decus conceſſum munere ab ipſo
Patre Deo Marię ſoli,admirabile donum.
Et quem dum pareret non eſt perpeſſa dolorem;
Hunc poſt mœſta tulit dilecti in funere nati.
Nam quem rectorem ſuperum,rerumq; parentem

Nam

Inſolito partu agnorat;tunc turpiter inter,
Ceu ſontem,ſontes poſitum conſpexit;acerba
Triſtitia concuſſa animum,corpuſque dolore,
Ceu gladio matris pręcordia ad intima adacto.
Quid nam ſplendidius Maria eſt;quam ſplendor ab alto
Deſcendens cęlo elegit?Quid purius illa
Quę Chriſti corpus genuit ſine corporis vllo
Contactu alterius?Quid nam formoſius illa;
In terris,cui conceſſum poſt funera ſoli
Aſſumi æthereas vna cum corpore ſedes?
Atque illa quid nobilius, quæ ſola ſupremum
Ferre vtero meruit cæli,terręque parentem?
Alma Dei genitrix Virgo,qua clarius vllum
Lumen nec terrę,nec habent celſa atria cęli;
Exora natum vnigenam puriſſima Virgo:
Ne veluti ſteriles ornos,filicumque maniplos
Ignibus inijciat rapidis me,poſt vbi vita
Liquerit exangues artus,iaceamque ſepulchro.

IN MICHAELEM ARCHANGELVM.

Ad Siluium Antonianum Romanum.

Ob breuitatem argumento non indiget.

DEductum hoc mecum carmen Michaelis ad aram
Dic Silui,precibuſq; Deum,vt nos audiat ora
Aſſiduis,pietate ſua:namque ipſe ſacerdos
Aeterno tu ſæpe facis pia ſacra parenti.
Dux exercituum Domini clariſſime & omnis
Militiæ illius,ſumptiſq; acerrime telis:

Luci-

Elato qui animo Satanam de ſedibus alti
Aetheris in barathrum bellando detruſiſti,
Illiuſq́; ſimul comites: tu poſce parentem
Aeternum; ut dignos faciat nos ſedibus illis
Poſt obitum, quas hæc olim gens ſæua colebat.

IN S. IOANNEM BAPTISTAM

Ad Ioannem Baptiſtam Stellam Brixianum Vincentij F. congregationis Caſinenſis generalem Procuratorem.

ARGVMENTVM.

Celebrat Ioannem Baptiſtam, quòd è matre ſterili diuino miraculo natus ſit: quòd adhuc puer in deſerta loca ſeceſſerit: quòd plurimos, & in iis Chriſtum in Iordane baptizauerit. Poſtremo deplorat eius necem; quòd longè omnium præſtantiſſimi vatis caput meretriculę filia in pretium vnius ſaltationis acceperit.

Tempore quo ſceptra immitis Iudæa tenebat
Crudeli imperio Herodes, de ſemine turpi
Cretus Idumæo: nec adhuc Saluator in aluo
Virginea Mariæ Chriſtus iam ſumpſerat artus
Humanos: claro de ſanguine Zacharias
Vir fuit, & tota vates celeberrimus vrbe
Hieruſalem; coniux erat huic ſanctiſſima matres
Eliſabet Solymas inter de ſanguine Aronis:
Quæ ſterilis longum mærens tranſegerat æuum.
Quos multa circum fundebat tarda ſenectus

Caniciе,prolis ſpes & defecerat omnis;
Quamuis ſæpe pijs precibus,lachrymiſq́; parentem
Aeternum oraßent optatæ munera prolis.
Amborum tandem miſerans pia vota,preceſque
Audijt Omnipotens: feſta nam luce Sacerdos
Cum faceret ſacra in templi penetralibus;atq́;
Ferret thura Deo peragens myſteria,ſacri
In dextro altaris cornu,pulcherrimus ore
Nuncius effulgens radiantis ſideris inſtar
Aſtitit,haud vlli viſus,nec cognitus vlli.
Perculſus ſubito obriguit terrore Sacerdos;
Et concuſſa metu mens eſt.Tunc talibus illum
Nuntius alloquitur cælo demiſſus ab alto.
Ne trepida longæue ſenex,aſt excute vanum
Corde metum.nam te cælo Deus audijt alto
Orantem precibus vna cum coniuge;coniuxq́;
Eliſabet tua ſit ſenio licet obſita longo,
Tuq́; ſimul;tibi concipiet tamen illa virilem
Progeniem;partu puerumque enixa parentem
Te faciet;quo nec maior,nec ſanctior inter
Vllus erit tunc mortales:dehinc pauca locutus
Suſtulit in cælum ſe verſicoloribus alis.
Aſt vbi promiſſi venerunt tempora partus,
Luxque optata diu cæleſti effulſit ab arce,
Infantem Eliſabet genitrix effudit ab aluo.
Vndique conueniunt conſanguinitate propinqui:
Totaque Iudææ pubes montana peragrans
Confeſtim tendunt ad limina Zachariæ;
Et teneri cupiunt pueri ſacra tangere membra;
Atque inſperatæ celebrant natalia prolis;
Lautaq́; diſpoſitis ducunt conuiuia menſis.
Vix puer interea teneros expleuerat annos;

Cum

Cumliquit patriam, & nemorum deſerta petiuit;
Hic vbiſilueſtris ſugebat pabula mellis;
Atque dabant victum fructus, quos ſilua ferebat:
Sedabantque ſitim fontes; durumque cubile
Inſtratum ramis antrum præbebat in alta
Rupe patens: non veſtis erat ſaturata colore
Sidonio; at corpus totum veſtibat amictus
Conſutus villis temerè, vlla haud arte, cameli.
Poſtquam illum firmata virum iam fecerat ætas;
Aeterni patris monitu nemora alta reliquit;
Et liquidi accelerans Iordanis venit ad amnem:
Atque homines vitæ exactæ commiſſa monebat
Delerent lachrymis, ſpargens fluuialibus vndis.
Deinde redemptoris Chriſti venerabile corpus
Abluit: id veluti indignus quod tangere primum
Abnuerat: niueæ ſub imagine deinde columbæ
Spiritus è cælo lapſus ſupra aſtitit illum;
Voxque patris dulcem nati teſtantis amorem
Audita. Hinc Chriſtum tollentem crimina mundi
Exclamat, monſtratque Deum certiſſimus index:
Quem Virgo peperit nullos perpeſſa dolores;
Quem toties Solymi vates cecinere per oras
Iudææ venturum olim de ſemine Dauid;
Auferret primi qui mox peccata parentis:
Atque fores clauſas, ſummi & penetralia cæli
Panderet; atque hominem è terris transferret Olympo.
Dum verò Herodem argueret de crimine; qui tunc
Vxorem fratris thalamo ſociarat iniquo,
Inſidias odio mulier ſtimulata parabat;
Perderet vt vatem tanti ſibi conſcia probri.
Ac dum rex medijs ageret conuiuia tectis
Natali redeunte ſuo; pedibuſque puella

Plauderet hic choreas inceſta filia matris,
Docta mouere pedes,& ſe conuertere multos
Ingyros ſimul ad dulces cytharæque,lyræque
Concentus; regi placuit,cœtuque virorum.
Tum dapibus,vinoque madens rex talibus infit.
Explora,ò virgo longe formoſa,quid optes;
Ipſa licet poſcas à me,dulciſſima,regni
Dimidium;nullam patieris ſpreta repulſam.
Illa caput petijt,referens mandata parentis,
Carcere præcluſi dudum Ioannis:& eſſet
Quamquam rex triſtis,iuſſit tamen ilicet enſe
Ioannis caput abſcindi:quod læta puella
Attulit ad matrem diſco fulgente repoſtum.
Crudelis,pateram potuit qui ſanguine plenam,
Abſciſſumque caput tanti venerabile vatis
Cernere conuiuas inter,menſamque,dapeſque
Illa luce,hauſit qua primum luminis auras.
Lugete ò virides ſiluæ,& reſonæ conualles,
Antraque,& exeſæ rupes,quas ille colebat
A teneris annis,primoque à flore iuuentæ:
Nam nece Ioannes raptus vos liquit;& vltra
Fas erit haud illum ſiluis audire canentem
Aeterni Patris laudes,veniſſeque pacis
Auctorem,luciſque Deum ſub paupere forma,
Verum occultantem numen,caligineque atra
Aduenìſſe homines reuocare ad limina vitæ.
Hæc ſunt quæ cecini flauas ad Tybridis vndas
Illius in vitam,& mortem;quem nomine reddis
Ioannes Baptiſta,tui non immemor vnquam:
Nam veluti cunctos cæleſtes diligis inter
Præſtantem meritis Baptiſtam:ſic ego ſemper
Te colui,ſemperq; colam venientibus annis,

De

Donec me cæli ſpirabilis aura fouebit.
Tu quibus officijs me iuueris; abdita ſeruo
Scilicet æternum memori ſub pectore gratus.
Naturaque tua facili doleo, atque carere
Stella tuo dulci alloquio, pariterque parentis.
Sed vice ſermonum tibi erunt hæc carmina noſtra
Exoptata tibi; donec me Brixia, tuque
Poſt hanc inuiſam æſtatem, Soleſque videbis.

PRECATVR DEVM SVB perſona Ioannis Baptiſtæ Stellæ Monachi Congregationis Caſinenſis.

ARGVMENTVM.

Sub Ioannis Baptiſtæ perſona ſe, ſuoſque Deo commendat.

Da mihi conſuetum robur; nec deſere: namque
A teneris in te poſui mea vota, meamque
Spem, Pater omnipotens, omnem: rebuſque paternis
Poſthabitis, non ignarus, qui te colit vnum
Ex animo, & tua ſancta libens mandata faceſſit:
Sit rapidæ quamuis Maleæ penè obrutus vndis;
Ionioue mari ventis ſurgentibus illum
Incolumem ſeruas: quique in te viuit ab omni
Semotus rerum cura, populique tumultu;
Non eget Attalicis opibus, regumque potentum
Auxilio aduerſis in rebus; nec magis vlla eſt
Victima grata Deo, quam mens ſyncera, fideſque,
Et vacuum ſceleris pectus: ſed tu mala noſtra

Gaudia pelle procul mentis;ſeruaque precantes
Meque,meoſque ſimul;qui te de more canunt,dum
Sol luſtrat terras,& poſtquam ceſſit Olympo.

IN PETRI VINCVLA.

Ad Pyrrhum Tarum Romanum.

ARGVMENTVM.

Narrat quo pacto D. Petrus ab Herode in carcerem coniectus,diuinitus ſit liberatus.

Herodes nulli haud hominum feritate ſecundus,
Scilicet & Solymo tumidus pręcordia regno;
Maior Iacobus ferro poſtquam illius auras
Vitales morte indigna,& ſine crimine liquit:
Iudæis morem vt gereret,mandauit & ipſum
Inſontem claudi tenebroſo in carcere Petrum,
Sacra volens illum cupido Paſchalia demens
Proxima poſt vinctum populo producere,eumque
Supplicio afficere horrendo:mora nulla miniſtri
Ardentes Petrum latebroſo in carcere condunt;
Quem duo cuſtodes ſeruabant compede vinctum
Hinc,atque hinc poſiti,poſita & cuſtodia portæ:
Cunctorum interea mœrebant turba piorum:
Fundebantque preces ſua lumina conuertentes
Aetheris ad Regem ſupremum;ne caput atro
Linqueret ipſorum coniectum in vincla Simonem
Carcere:ſed ſpatijs cum nox æqualibus altum
Humida diuideret cęlum,& iam ſomnus haberet

Per terras mortale genus,pecudeſque,feraſque;
Vellet & Herodes illum producere primo
Mane necem ad ſuam.ſummo demiſſus Olympo
Aliger eſt iuuenis iuſſu Patris omnipotentis,
Humanam ſpeciem referens;& carceris atras
Ingreditur latebras:quo protinus ipſe refulſit
Luce noua aduentante locus;altoq́; ſopore
Excitat oppreſſum Petrum,dextraq́; iacentis
Percutiens latus hęc dixit.Surge eia age Petre.
Ad vocem illius ſubito ſe erexit,& alto
Corripuit ſe ſe è ſomno;manibuſque cathenę
Confeſtim fluxere:dehinc ita nuntius infit
Aliger.Ipſe tuis nunc te indue veſtibus,& me
Actutum ſequere accelerans:tunc impiger illi
Paruit,hærebatq́; pedi pes illius;& iam
Aequabat iuuenis greßus properantis ad ipſam
Carceris ęratam portam,quę ſpectat ad vrbem;
Olli quę ſubitò patuit:Petruſq́; putabat,
Dum iuuenem ſequitur,ſe ſomnia vana videre.
Cumq́; vrbis partem tranſißent;ductor in auras
Aerias properè panſis ſe ſuſtulit alis.
Cæleſte auxilium ſummo de vertice cęli
Demißum agnouit Petrus:nam reddita poſtquam
Illius menti lux eſt;vmbræq́; fuerunt
Diſcuſſæ,in ſe ſe rediјt,dixitque.Ego verè
Nunc ſcio me ereptum imperio,manibusq́; profani
Herodis,populiq́; ſimul;qui noſtra videre
Funera ſperabant,cum primo lumine rebus
Redderet alma dies terris infuſa colorem.
Non ope mortali factum eſt,non arte magiſtra
Hoc opus;ipſe Deus cæli de ſedibus altis
Demiſit iuuenem alatum,qui vincula rumpens

Ferrea,me in lucem nigranti è carcere duxit.
Tu mecum dic Pyrrhe ſacras hęc carmina ad aras
Iuſtitię cultor Pyrrhe,& fidiſſime legum
Interpres,candore animi non vltima cunctos
Mortales; inter qui ſeruant iuſq; piumq;
Chriſte tuę nobis pateant orantibus aures:
Vtque Petrum picea duxiſti è carceris vmbra
In nitidum cęli lumen,mortiſq; periclo
Eripuiſti illum: da ſic euadere nobis
Hanc belli peſtem accenſam terraque,marique.
Et rege nos,donec veniat meta vltima vitę,
Oppreſſos longo ſenio,multoque labore:
Nam dulces abiere dies;ceu verſus ab Euro
In tenues auras montano in vertice fumus:
Et tamquam torris rapido conſumptus ab igni.

IN S. LAVRENTIVM MARTYREM.

Cuius templum ad Ollium flumen Ioan. Franciſco Gambaræ Cardinali commiſſum eſt.

ARGVMENTVM.

Celebrat Laurentij pro Chriſto ſuper crates ferreas necem: eiuſque in diſtribuendis Xyſti theſauris in pauperes,pietatem.

DIue magis lauri Laurenti digne corona;
Quàm qui duxerunt reges,populoſq; reuinctis

Poſt

Poſt tergum manibus, claroſq; habuere triumphos.
Admiranſq; aliquis ſi fors mea dicta negabit;
Conferet æternis idem mortalia rebus:
Namq; alia expectas ab eo, qui ſuſtinet axes
Aethereos; ſummo quæ ſunt tibi condita cælo;
Dum crepitans infuſa tuos iam flamma per artus
Exurit poſitum ſupra (mirabile) corpus
Ardentes crates, tranſuerſaque robora ferri,
Atque alias tu morte tua cæleſtibus oris
Victor agis pompas, alia inſuper ipſe trophæa.
Flectere te haud Decius potuit precibuſue, miniſue;
Imperij qui tunc Romani ſceptra tenebat.
Quin & opes Xyſti; fuerat cui credita ſacri
Cura gregis, Chriſtique vices de more ſubibat
In terris, Chriſti dederis pro nomine egenis;
Prodigus & vitæ, & temnens fera iuſſa tyranni.
Hieruſalem veluti quondam facta inclyta morte
Eſt Stephani; longe ſic & nece maxima Roma
Laurenti exaltata tua eſt; quia turbidus in te
Dum ſæuit Decius duplicatis in tua pœnis
Membra, auxit palmam tibi: namque ardentior ignis
Vrebat tua corda intus; quam qui foris artus.
Et quo tu fueras accenſus lumine, eodem
Sancte puer latè illuſtraſti littus vtrumque:
Atque iiſdem flammis, quas es perpeſſus acerbas,
Inflammaſti animos hominum veſtigia Chriſti
Sectantum; vt mortem temnant, duroſque labores.
Ipſe breues forti ſubiiſti pectore flammas:
Vitares vt perpetuas ardentis auerni.
Dum tua Laurenti celebramus ſacra quotannis;
Franciſcus commiſſa ſibi quę Gambara ſeruat
Non procul à viridi ripa, qua labitur vndis

Ollius;

Ollius;& quã ſtructa tuo ſunt nomine templa;
Ipſe refer laudes Patris omnipotentis ad aures,
Quas canimus; licet indignę ſint nomine tanto.
Effice, vt illum ipſum noctesque dieſque ſequamur;
Vt ſolet vmbra hominem, quacunque incedit, & illi
Grata ſimul quę nunc facimus, ſint vota, preceſque.
Et tu Christe tuum populum ne linque: tenet qui
A te demiſſum nomen, qui mœſtus ad aras
Te vocat auxilio, dum templo ſueta miniſtrant
Sacra ſacerdotes; animoque, & mente precatur,
Vt ſe ſe à diro defendas hoste, tenet qui
Arma manu, & noſtros fines inuadit; & atros
In nos, exitiumque tui fert nominis ignes:
Quod minitans delere parat; niſi tu Deus illum
Auertas virtute tua, & cœleſtibus armis:
Optata & nobis reddas lęta otia pacis.

AD VINCENTIVM STELLAM

Brixianum Iuriſconſultum.

De Fauſtino, & Iouita Martyribus.

ARGVMENTVM.

Fauſtinus, & Iouita Brixiani multa prius pro Chriſto ſub Traiano tormenta paſſi; tandem ſub Adriano capite plexi, martyrij palmam adepti ſunt.

VIncenti, qui poſthabitis iam legibus, omnem
Applicuiſti animum ſtudijs, quę ſidera ad alta
Per

Perducunt homines; vbi pax, vbi lumine purò
Regna beatorum fulgent; datur atque tueri
Ora Patris, Patris ęterni; qui condidit olim
Omnia, & è nihilo formans, miro ordine fecit.
Dum tu difficile nodos exoluere quęris
Scripturę ſolers ſacrę, lege quæ tibi nuper
Non ſtudijs aliena tuis, doctiſſime, miſi
Stella, licet tu ſis dignus grauiore cothurno.
Qua te laude feram, genitrix mea Brixia, cęli
Aſtra ſuper, quę tu celebri pręclara duorum
Corpora clauſa tenes tumulo? tu namque Iouitam,
Tu Fauſtinum eadem tenues in luminis auras
Fudiſti; quorum exemplo ſubiere beatam
Tunc mortem largo perfuſæ ſanguine gentes
Ob Chriſti nomen; quas tellus Itala alebat.
Vnde autem veſtra incipiam tot fortia facta
Narrate o patriæ duo maxima lumina noſtræ?
An referam quas ſub Traiano rege per vrbes
Auſonię pœnas, & tetro carcere paſſi?
Vos etiam iniecti flammis; ſed flamma receſſit
Hinc, atque hinc faciem in montis; nec corpora veſtra
Læſit edax ignis: nam vos ſeruauit ouantes
Incolumeſque Pater, cœli, rerumque creator.
Obiectique feris trucibus, ſed non ſine vinclis,
Non ſine verberibus multis; ſubitoque feroces
Ipſæ animos poſuere ferę, atque immitia corda;
Veſtra nec inflicto preſſerunt corpora morſu.
Mox Mediolanum ducti, vinctique catenis,
Carcere & incluſi tenebroſo horrenda tuliſtis
Supplicia; obſcœnamque famem ſub iudice ſæuo.
Nec vos pœna, licet grauis eſſet, terruit vnquam:
Nec violata fides quondam promiſſa parenti

Aeter-

Aeterno fuit;at crcuit.tum denique ducti
Parthenopcm,vincti manibus poſt terga,pedeſque
Compedibus.Vos in vaſtos,rapidoſque profundi
Proiecere maris fluctus,ſed conditor alti
Aetheris auxilio fuit,emiſitque repente
E cęlo alatos iuuenes,qui corpora veſtra
Merſa mari criperent tumido,& fluitantibus vndis:
Nec mora iuſſa citi faciunt,atque aëra tranant
Remigio alarum Patris almi numine freti;
Dehinc freta ſalſa petunt,& vos è gurgite vaſto
Eripiunt,manibuſque ſuis ad littora curua
Incolumes vos educunt,mirabile viſu.

Sed cum turba virum,quę circumfuſa tenebat
Littora,proſpexit ſtantes in littore viuos,
Et nouitatc rei attonita,admirataque factum
Inſolitum,vos & Patris pręcepta docentes,
Nec non cæleſtis vitalia ſemina verbi,
Vt prius,hæc dixerc palàm:Vos numina falſa
Atque Iouem vanum colitis:manifeſtaque ſigna
Vidiſtis miſeræ ò gentes.Tu tu Deus alta
Sede ſedes cæli in medio;te conditor orbis
Maxime adoramus Dominum,Regemque potentem,
Atque viam,lucemque hominum,vitamque fatemur:
Et pro te cupimus tormenta ſubire,necemque.

Quæ poſtquam trepidans turbato pectore vidit
Parthenopes rector:timuitque,& iuſſit vtrumque
Carcere concludi obſcuro:dein luce ſequenti
Illos in patrias ſedes,vrbemque reduci:
Adriano qui ſub mortem ſubiere cruentam;
Sanguineque effuſo terram tinxere parentem.

Tu vero Fauſtine ſacer,tuque alme Iouita
Tranſcripti cælo ciues,numeroque colentum

Atria

Atria celſa poli;vos nunc de ſede ſuperna
Aſpicitis,qui nunc meritis vos laudibus alta
Tollimus aſtra ſuper:vos magni Patris ad aures
Ferte preces noſtras;vt tanto in turbine rerum,
Et peſtis,veſtros ciues defendat,& vrbem
Egregiam;quæ vos genuit,pariterque ſacrauit
Veſtra ob facta Deo Patri venerabile templum
Aeterno ob meritas laudes,poſuitq́; miniſtros;
Cuſtodeſ templi ingentis,rerumq́; ſacrarum,

IN S. HIERONYMVM.
Ad Antonium Aelium Patriarcham Hieroſolymitanum.

ARGVMENTVM.

Celebrat Hieronymi vitam ſanctiſſime actam,eiuſque ſcripta: Deinde precatur Chriſtum, vt Turcarum claſſem perdat.

ANte alias vrbs ô Stridon accepta parenti
Aeterno,quæ ſunt poſitæ per pinguia culta
Dalmatiæ:namq́; ille tuus fuit incola,ciuiſque,
Eloquij fons conſpicuus,& nomine ſacro,
Defenſor veri,atque pij,rerumque miniſter
Sedulus;& longe per quem diuina relucent.
Scripta,velut cælum,pulſa quod nube ſerenat
Riphæis veniens Aquilo violentus ab oris:
Quid nunc commemorem,te vir ſanctiſſime:namq́;
Ipſe aperis ſolers diuina volumina,multis
Haud rectè intellecta locis:& falſa refellis;

Tu Syriæ longo coluiſti tempore ſiluas,
Bethlemiaſq; domos Chriſti ad præſepe; ſacriſq;
Intentus ſemper ſtudijs, ſine labe beatam
Duxiſti vitam in terris; ſemotus ab omni
Cura animum; & vitæ curſu defunctus, Olympo
Nunc frueris, ſpectaſq; Deum; qui præmia reddit
Digna tuis meritis; miro quem ſemper amore,
Atque humili coluiſti animo: & nunc cernis ab alto
Hoſtem Threicium duro tua tecta tenentem
Imperio; atq; Italas iam nunc tranſmittere ad oras
Mille equitum cuneos, peditumq;, rateſq; parantem.
Huic te Chriſte tua primo in certamine dextra
Occurrens immitte fugam; voret vnda triremes
Iſmarias; miles que ferus noſtro cadat enſe.
Tuq; precare tuum ciuem Æli regna tenentem
Nunc ſupera; exoret Patrem, noſtri vt miſereſcat
Inter tot rerum diſcrimina, totq; labores.

IN S. BENEDICTVM

Ad Seraphinum Fontanam Mediolanenſem Prælatum monachis D.Mariæ Farfenſis.

ARGVMENTVM.

Benedictus Nurſiæ ortus, in Sublaci deſerto duriſsimam vitam duxit. Deinde Caſinum montem cum monachis, incoluit, vbi multa miracula edidit, multa prædixit. Celebrat deinde auctor Religionem illam, vt à tanto patre inſtitutam, multiſque & martyrib⁹, & ſummis Pōtificibus, & Regibus illuſtratā.

Luci-

LVcifer vt cælo effulget, cùm ſurgit, & almam
Nuntiat aduentare diem mortalibus ægris;
Sic laude effulget merita Benedictus in oris;
Exoritur quà Sol, & quà nos linquit; & ingens
Vndique conſurgit nox cincta nigrantibus vmbris.
Nurſia quo genitrix tanto lætatur alumno;
Et ſe ſyderibus cæli ſublimibus infert.
Sublaci hic petijt rupem puerilibus annis;
Tunc diris loca plena feris, nunc aurea ſedes.
Atq; ibi caprarum ſuccintus corpora ſolis
Pellibus, abruptis multos in cotibus annos
Exegit; vitamq; cauo tolerauit in antro,
Aſſiduè voluens animo præcepta parentis
Aeterni, & ſeruans tenui ieiunia victu
Dura; miniſtrabat primo quem manè ſacerdos
Ad procurua habitans Anienis flumina, vita
Integer, atque illis probitate inſignis in oris.
Edidit ipſe pater miracula plurima. mox &
Aerium magno montem comitante Caſinum
Deuenit comitum cætu ſub tempora Veris.
Templum erat hic donis ingens, Phœboq; dicatum,
Quod gentes Italę poſuere in vertice montis.
Delphica non aliter coluere oracula Graij,
Quàm templum indigenę hoc gẽtes, populiq; propinqui.
At poſtquam hanc ędem intrauit Benedictus, & arã
Muneribus, multoq; auro proſpexit onuſtam;
Atque ſacerdotes templi, rerumque miniſtros.
Ingemuit lachrymans; & falſi numinis aram
Cælatam, & Phœbi effigiem de marmore fregit:
Quæ collapſa ſolo paſſim confracta iacebat:
Sacratumq; illi lucum conuoluit in ignes,
Suſtulit & vanos ritus; Regique dicauit.

Sublimes cęli nutu qui temperat oras.
Nec quiſquam eſt auſus tantis ſe opponere cœptis
Illorum,qui ſeruabant templumque,locumque:
Sed ſubita attoniti formidine,remque,domoſque
Liquere;& curſu terras tenuere propinquas.
Hanc ſedem pater incoluit Benedictus;ibiq;
Cum ſocijs vixit,quos ſecum duxerat,& quos
Ipſe ſua inſigni pietate attraxerat olim,
Ipſius vnanimes veſtigia ſancta ſecutos.
Non ſolùm hic fecit miracula multa,viroſq;
E tenebris nitidę reuocauit lucis ad auras:
Corporibus hominum ſępe expulit horrida monſtra,
Monſtra polo ſummi iuſſu deiecta parentis:
Depulit & triſtes languenti è corpore morbos.
Sed varios rerum euentus,perituraq; templa
Prędixit:multa & Totilę,qui barbara caſtra
E Scythia in Latias audax traduxerat oras
Bellator.tandem vita ſine labe peracta;
Prędixit ſibi iam lucem aduentare ſupremam,
Corporeis ſe ſe qua poſſet ſoluere vinclis;
Et petere optatas ſedes fulgentis Olympi.
O tua quàm felix eſt tali nata parente
Relligio Seraphine,patrum & virtute tuorum
Aucta diu,fuſo quondam qui ſanguine palmam
Aeternam meruere ſuo,ſedeſque ſupernas.
Multi etiam Chriſtique vicem ſubiere,locumque.
Depoſito reges ſceptro,& qui rexerat orbem
Terrarum imperio,ſpreta ditione,ſuiſq;
Poſthabitis vitam ſub tanto egere magiſtro;
Auſoniæ faſces,& opes,& regna peroſi.

IN S. MARIAM MAGDALENAM.
Ad Chriſtophorum Robuſterum Tarraconenſem Auditorem Rotæ.

ARGVMENTVM.

Maria Magdalena, dum ad tumulum Chriſti fleret; ipſum videns non agnouit. Nartantur quæ ipſa Chriſto, quæque Chriſtus ipſi dixerit.

PRo meritis in ſe tantis tibi Gambara ſemper
Debebit; donec veniat meta vltima vitę;
Et reget hos artus cæli ſpirabilis aura.
Tanti erit ille igitur meriti non immemor vnquam
Chriſtophore. ad tumulũ nunc triſtem, & multa gemẽtẽ
Magdalenam audi, dum flet pia funera Chriſti:
Quam thalamo pictam mœſta ſub imagine ſeruas.
Ad Chriſti tumulum dum Magdalena ſederet
Illachrymans; læuumque genu complexa teneret
Suſpenſum iunctis manibus, per colla, humeroſq;
Sparſa comam; geminos candenti in veſte ſepulchrum
Seruantes vidit iuuenes, vbi corpus Ieſu
Depoſitum nuper fuerat: aſtabat & vnus
Supremam ad partem tumuli; partem alter ad imam:
Qui dicunt. Oculis mulier cur fundis amaros
Cum longo fletus gemitu? tunc illa: meum quòd
Abſtulerint Dominum è tumulo; ſumq; inſcia vbi nam
Sit poſitus. dixit, conuerſaq; vidit Ieſum
Non procul aſtantem; rigui quem credidit horti
Cuſtodem: non illum ipſum, quem mœſta per omne
Quærebat montis ſpatium ſub lumina Solis.

Magdalena etenim cunctis abeuntibus, ipſa
Non diſcedebat tumulo: vacuumq́; vbi vidit,
Diſcerpſit manibus flauos nullo ordine crines;
Atq́; locum gemitu impleuit; mentemq́; dolore
Deuicta, & mœrore graui, dum credit ademptum
Mœſta Redemptorem mundi: tunc Chriſtus ad illam
Se vertens tali compellat voce dolentem.
Quid lachrymis miſces gemit⁹? quidue anxia quæris?
Illa, meum, dixit, Dominum ſi forte tuliſti;
Pande vbi ſit, quæſo, ſacratum corpus: vt illud
Suſtollam, & tumulo condam, & pia funera ducam.
Tunc ipſam aſpiciens Chriſtus, Maria, inquit: at illa
Conuerſa, atq́; ipſum agnoſcens, & læta pedes ſe
Ad Domini ſacros ſubito proiecit. At ille
Non licet, ò mulier, tibi me nunc tangere: nondum
Conſcendi æthereas ſedes, & lucida cœli
Regna; neque acceſſi ad patrem, cui paret Olympi
Regia ſtellantis, tractus terræque mariſque.
Fratribus ipſa meis refer hæc, quos feruida cura
Sollicitat, triſteſq́; tenet ob funera noſtra.
Tu rerum ſolare inopes, & pectora ſolue
Plena metu, amiſſoq́; illos ſolare magiſtro;
Dic etiam: Aſcendo ad Patrem veſtrumque, meumq́;.
Atq́; Deum veſtrum; atque meum. nec plura locutus
Diſceſſit. tunc illa alacris peruenit ad ædes;
Ob Iudæorum inſidias quibus ipſa latebat
Gens verò dilecta Deo: & plorantibus infit.
Aſpexi Dominum his oculis; atque hæc mihi dixit:
Nec ſolita illius facies, aut forma fefellit
Concaua me multum lachrymantẽ ad ſaxa ſepulchri.

IN.

IN S. CATERINAM Martyrem.

Ad Gulielmum Sirletum Card.

ARGVMENTVM.

Celebrat Caterinæ in repudiando regno, magnanimitatem: in ſuperandis Philoſophis, ſapientiam: in contemnendis cruciatibus, & morte, fortitudinem, atque conſtantiam.

Tu noſtro Sirlete etiam memorabere verſu,
Eloquio non inferior, nec carmine priſcis
Vatibus, aut illis pede qui ſcripſere ſoluto
Diuerſos hominum mores, aut inclyta facta:
Et nulli candore animi, aut pietate ſecundus.
Accipe quæ cecini Caterinæ in virginis almæ
Et vitam, & mortem pariter; dum ſcripta ſacrorum
Tot vatum, & Solymos libros, monimentaq́; Graium,
Et noſtra euoluis ſtudio, vigilique labore;
Huius enim noſtri es cenſor, iudexq́; libelli.
O Virgo, dum te canimus, gratiſſima Patri
Cælicolum, Regique: preces, quas fundimus audi;
Amborumque ſimul refer omnipotentis ad aures.
Tuque, tuum ob nomen rege nos Pater alme, tuoq́;
Nos tege nunc clypeo; tibi qui confidimus; in te
Qui ſpem noſtram omnem, mentemq́; locamus, & vnum
Te colimus; dum Sol colluſtrat lampade terras;
Et dum nox fuſcis tellurem amplectitur vmbris.
Qua digna te voce canam longè inclyta virgo,

Doctaq́;? quæ ve tuas poterit memorare, licet ſit
Ferrea vox, meritas laudes? tu filia regis,
Fertilis Aegypti imperio qui regna tenebat.
An dicam te pauca ſuper? quamque alta tuarum
Me rerum moles premat, & perterreat; & ſim
Non dubius partem exiguam vix dicere poſſe.
An dicam, vt genitor tenera te ætate docendam
Ingenuas artes. necnon exordia rerum
Curauit? pater impleuit ſed poſt vbi vita
Curriculum breue; tu regni tibi debita ſceptra
Spreuiſti, veluti ſtipulam Caterina, deoſq́;
Inſcia quos olim veri gens illa colebat;
Et tot opes, magnaſque vrbes, tedaſque tyranni.
Atque tui robur animi videre miniſtri
Inuictum; te dum pœnis non cedere acerbis
Conſpiciunt. tu non lauri de fronde coronam
Expectas; verum duplicem poſt funera palmam.
Sanguinis effuſi eſt palma altera, & altera caſti
Corporis, ac vitæ. tu pectore dedita toto
Cælicolum regi quondam perpeſſa famemque,
Vinclaque, crudeleſque rotas, non territa pœnis
Innumeris; docto ſuperas ſermone diſertos,
Inſigneſque viros vario in certamine; qui tunc
Vana tuo eloquio liquerunt numina; tecumque
Occubuere ſuo perfuſi ſanguine membra.
An referam cum te inuiſit regina ſilentem
Sub noctem, comitata vno, caua ſaxa iacentem
Inter, & horrentes te vidit carceris vmbras?
Teque ipſam miſerata, tibi ſuaderet, vt atro
Carcere te eriperes faciens dijs ſacra profanis:
Sed commota tuis coniux eſt regia verbis;
Voce Deum & clara verum eſt confeſſa; maritum

Nec

Nec regem verita eſt,nec vincula ſæua,necemque:
Et Ioue adorauit ſpreto lætiſſima Chriſtum.
An dicam caput abſciſſum,ſpectante tyranno,
Lictoris gladio? quo vulnere non cruor ater
Effluxit,niuei ſed lactis copia,& ipſa
Tincta colore nouo eſt(viſu mirabile)tellus.
Aligeri aſt animam iuuenes ſuper æthera cæli
Virginis attulerunt ſubitò,Patriſq́; locarunt
Sedibus æternis:aſt alij venerabile corpus
Exanimum Synai frondoſo in vertice montis
Portarunt;alacreſque nouo impoſuere ſepulchro.

IN S. MARGARITAM Martyrem.

Ad Ioannem Zamoſcium Procancellarium regni Poloniæ.

ARGVMENTVM.

Margarita tenera adhuc ætate Chriſti fidem ſuſcepit. Mox adoleſcens ab Olibrio Præſide deæ Syriæ ſacrificare iuſſa;nec minis territa,nec promiſſo coniugio allecta, ei obſecuta eſt. tandem poſt multos cruciatus, abſciſſo capite martyrij coronam conſecuta eſt.

Zamoſci facunde;tuæ non vltima gentis
Gloria;nec probitate minor,rebuſq́; gerendis,
Et proauis,atauiſque tuis:quorum inclyta virtus
Viuit adhuc quondam bello præclara,togaque.

Egregijs namque eſt ſcriptis vulgata per oras
Auroræ tua fama tuis iam,quaq́, cadit Sol.
Dum tu Romanum magna cum laude Senatum
Deſcribis (ſi forte vacat) lege carmina,quæ nunc
Concinui in vitam,atque in funera Margaritæ.
Floruerat Syriæ proceres Theodoſius inter
Diues opum,proauiſq́, potens:ſed tecta colebat
Ruſtica;& agreſtum ſiluis inglorius altis
Degebat placide cara cum coniuge vitam,
In mare qua rapidos latices deuoluit Orontes;
Cum genita eſt forma pulcherrima Margarite:
Quam pater admirans nutrici lætus alendam
Mandauit;donec plenis pubeſceret annis.
Hanc nutrix pia clam Chriſti præcepta docebat;
Quam prius abluerat ſacrato in fonte ſacerdos.
Tunc genitor facti non inſcius,æſtuat ira,
Atque odijs natę infenſus,procul alta relegat
In iuga nutricem,dilectaque pignora quondam;
Qua mons per noctis tenebras de vertice ſummo
Caſius ardenti proſpectat lampade Solem.
Naſcentem,noctemque alia de parte prius,quam
Lucifer exoriens multa cum luce patentes
Oceani percurrat aquas,& littus Eoum.
At virgo,quamuis domibus foret acta paternis;
Tectaque nutricis coleret;puroque leuaret
Fonte ſitim;victumque darent ſilueſtria poma;
Veſteque ſe indueret vili:tamen illa deorum,
Et vani ſimulacra Iouis,ritusque nefandos
Sacrorum horrebat,Chriſtumque immota colebat:
Et valle exiguum,ſpreto genitore,ſub alta
Cum nutrice gregem paſcebat:& Alcimedonta
Spernebat ſub valle Palen,Dryadaſque canentem;

In-

Interea ſuperus, ſic indignatus, ab oris
Conceſſit genitor: virgo cum paruula nondum
Explerat denos habitans in vallibus annos:
Defoſſoque foret quamuis ditiſſimus auro;
Et mille innumeris inuerteret arua quotannis
Vomeribus; multique greges, & mille iuuenci
Tecta ſub occaſum Solis proauita ſubirent;
Hæredem tamen hanc non vlla in parte reliquit;
Dum verò regni certas inuiſeret vrbes
Olibrius (erat imperij ſuprema poteſtas
Quem penes) ibat iter, qua flexo ſemita calle
Ducit in aerium montis nemus, & iuga celſa:
Ducentem hanc pecudes vicina ad paſcua vidit;
Bis ſeptem cui vix ætas adoleuerat annis:
Et vix ille oculos diuinæ in lumina torſit
Virginis; accepit ſubitò cum ſaucius ignem
Oſſibus; & ſenſit labi per membra furorem
Ilicet hanc iubet acciri, patriamque requirit,
Et genus. vnde domo. tunc ſic virgo orſa repente eſt.
Quid fruſtra genus, & patriam, nomenq; requiris?
Serua ego ſum Chriſti; cui mens obnoxia ſeruit:
Cui mea virginitas deuota eſt: nam mihi teſtis
Ille ſua eſt noſtra qui nos à morte redemit.
Protinus hanc famuli vicina ad mœnia ducunt;
Vrbis vbi, clarumque genus, nomenque parentis
Commemorat; ſeſeque fidem, & veſtigia Chriſti,
Sanctaque iuſſa ſequi. cæco tum carcere Præſes
Includi iubet hanc, cum noctem ſidera ducunt.
Et iam Sol rebus infuſa luce colorem
Reddiderat; ſolioque ſedens Olibrius alto,
Vicinos circum proceres in templa vocabat,
Ficta templa deæ Syriæ; quam gens colit omnis;

Quæ circum regna ampla habitat: tunc ducitur ingens
Victima: quam Syriæque deę, Phęboque Sacerdos
Ornatus palma crines in limine mactat.
Parte alia iuxta celſi penetralia templi
Fronde coronatus cedri, myrtoque iuuencus
Marmoreum effuſo tingebat ſanguine limen:
Atque alius pecudem intonſam iugulabat in ignes;
Et thura Aſſyrijs miſcebat odoribus: & iam
Finis erat, & bonos aris iam factus, & omnis
Gens ibat: memor incluſę cum virginis heros
Olibrius iubet hanc ad publica ſacra vocari:
Et Margariten dictis compellat amaris.
Hos cedri ramos adole rerum inſcia virgo;
Imbueq́; aurato cratere altaria: nec iam
Nutricis data te moueant præcepta furentis;
Aut morere ante aras, veluti noua victima, ſummo
Grata Ioui; & ſacro perſolue in limine pœnas.
At, de more, coles cęſo ſi ſacra cruore,
Te mihi connubio, & felici fœdere iungam:
Oſtroq́;, argentoq́; teges tua corpora, & auro:
Et Syrię incedes magnas noua nupta per vrbes.
Tunc uirgo geminas acies erexit ad altum
Aethera, cęleſtemq́; Patrem ſic uoce precata eſt.
Da mihi ſancte Pater, cui mens mea cognita dudũ,
Omne genus nunc poſſe necis perferre, minaſque:
Et ſciat ille Iouis quam ſit ſpernenda poteſtas:
Et quę me teneat Chriſti fiducia, cernat,
Tu uerò illuſas auro ſęuiſſime veſtes
Donaque parce tuis (ſi qua eſt tibi cura tuorum)
Aequaleſq́; tuo generi ne deſpice tedas.
Tunc Prę ſes grauiter dictis commotus in iras
Exarſit, triſteſq́; parat de virgine pœnas

Sumere: tunc illam ſpoliant, lacerantq́; flagello
Corpora, marmoreoſq́; ſacer cruor abluit artus.
Non aliter tenero manant de corpore guttæ
Sanguineæ; quam riuus aquæ labentis ab alta
Rupe ciens raucum campi per ſcrupea murmur.
Verberibus famuli inſtabant; dum vincla ſatelles
Necteret; vt vinctam traherent Iouis ante nefandum,
Et vanum numen: virgo ſed nulla recuſat
Vincla pati, pœnaſque, neget dum ſacra, Iouemque,
Temnatque immundis poſitos altaribus ignes.
At proceres tenera conceptum in virgine robur
Mirati, & ſubita moti pietate, rigabant
Ora pijs lachrymis; ſanctoſque inflectere ſenſus
Quærebant Margaritæ; mœſtique tyrannum
Poſcebant veniam pro virgine; quos tamen omnes
Voce graui increpuit, nec non conſulta refellit.
Auertit Præſes oculos, nec cernere quiuit
Sanguine reſperſos artus, & liuida membra
Verberibus. tunc ſede ſedens ſublimis eburna,
Deuinctam includi tenebroſo in carcere iuſſit.
Ecce autem virgo in tenebris dum clauſa iaceret;
Aſſiduaſque preces proſtrata effunderet alto
Pectore; non animum diuerſis territa pœnis:
Illi monſtrum ingens exerto apparuit ore,
Ore uomens atros flammati ſulfuris ignes.
In ſpiram ſerpens mox ſe collegit: & ora
Pandit; ut ore fero ſacros abſumeret artus.
Ipſa ſed horribili nec quicquam exterita monſtro:
Sed fidens Domino, frontem cruce ſignat, hianteſque
Ingreditur fauces; & uiſcera laxa draconis.
Nec mora perfractis (uiſu mirabile) coſtis
Procumbens iacuit per humum. illa ilicet aluo

Exi-

Exilit;ingentes & agit ſeruata parenti
Aeterno grates;concuſſaque pectora firmat.
Terdenos iacuit Soles incluſa ſub alto
Carcere;ubi aſſiduis lachrymis,precibuſque uacabat:
Vt mentem,uireſque ſibi daret omnipotens Rex,
Sublimes cęli nutu qui temperat oras,
Aduerſus Syrię proceres, & iuſſa tyranni.
Iamq́; alias illa ad pœnas, atque horrida leti
Supplicia;atque Iouis falſi deducitur ædem.
Pinguis ubi multo taurorum ſanguine paſſim
Terra madet;tectuſque ſacer uelamine cuſtos
Purpureo canos crines,ſolemnia templis
Sacra facit;templique ſimul donaria ſeruat.
Stabat odorata ex cedro teſtudine templi
In media Iouis effigies;& eburna tenebat
Sceptra manu;fulmenque pedes radiabat ad imos.
Ex auro tunc ipſa comas reſoluta nitentes,
Vt ſtetit in medio conſeſſu,proripuit ſe ,
Inſeditque fores templi,Nabathęaque uano
Thura Ioui dare iuſſa,Iouem deſpexit, & omnes
Aſſyrię gentis diuos:quos illa negauit
Eſſe deos;ſed monſtra imo damnata profundo.
Olibrius grauiter neglecta ob numina ſęuit:
Non aliter,quam ſęuus aper graue uulnus in armo
Accipiens;cum mortiferos euadere morſus,
Oraque aperta canum nequit;& iam tendere in altos
Non audet ſaltus;nec ſe ſe opponere telis
Venantum;mouet arma acuens in pręlia dentes:
In pœnas ſic mentem acuit Syrus aſper,& iras
Aggerat:ulciſcique deos,quos illa negarat,
Decreuit demens.mora nulla,bitumine tedas
Ardentes afferre iubet,ſpoliantque miniſtri
Hanc

Hanc veſte:& corpus flammis crepitantibus vrunt;
Et flamma ambeſos artus in flumine tingunt:
Vt liquor inſinuans ſeſe per membra dolorem
Gigneret ingentem,magis & magis illa doleret:
Horror enim pacemque animi,labefactaque furtim
Membra quatit;ſenſus concreto ſanguine torpent,
Quos vapor ignis edit,infuſaque lympha per artus.
Olibri(ſcelus infandum)te poſſe putaſti
Virgineos artus admotis vrere tædis;
Aut fluuio frigentis aquæ diſſoluere nexus
Corporeos?tu fruſtra animos ſpe tollis inani.
Tu Margaritæ cæleſtis præmia vitæ,
Teſaurosque paras cæli ſublimibus oris.
Sic ait. at virgo patitur dum immobilis vndas;
Terra fragore graui mugit:tremefactaque templi
Tecta,trabeſque labant:at virgo illæſa tyranni
Conſtitit ante pedes;exutaque brachia vinclis
Suſpexit cælum.mentem formidine cuncti
Demittunt proceres:& mox per inane columba
Lapſa polo ſertum ore tulit viridantis oliuę;
Et Margaritę crines redimiuit:& alis
Ingenti plauſu tollens ſe in nubila condit.
Sed dum tendit iter pennis ſublime per auras;
Confeſtim nituere leues radiantibus aurę
Luminibus;circumq́; humeros vaga flamma reluxit.
Vt volucrem populi conuentus vidit ab alto
Labentem cęlo,& cæli regna alta petentem,
Virginis intactoſque artus,& labe carentes:
Tollebant proni palmas,Chriſtumque canebant:
Ob Chriſtum nec vincla pati,mortemque negabant.
Ille inſperatas multo cum murmure voces
Hauſit vt;& populum tendentem ad ſidera vultus,

Et patrios clara ſpernentem voce penates:
Quattuor actutum damnauit millia morti
Olibrius, cadique iubet, tunc protinus vltro
Vnanimes obiere diem: nec barbara quiſquam
Iuſſa horret: commiſſa timens: ſed ne ſibi Chriſtum
Regna faterentur Præſes; iubet ocyus enſe
Virginis abſcindi caput, auulſumque reponi
Ante oculos; gaudetque tuens delubra profano
Structa Ioui tunc virgineo reſperſa cruore:
Et mentem nequit expleri; dum cæſa virorum
Corpora tot templi ſcelerato in limine cernit.

LIBER TERTIVS

AD BERNARDINVM Riſium de Cuppis Epiſcopum Auximatem.

ARGVMENTVM.

Arbor infanti Chriſto prætereunti incuruata.

BErnardine audi factum admirabile Chriſti
Infantis:qui dum furibundi Herodis & arma,
Atque minas fugeret,peteretq; Aegyptia regna,
Illi ingens arbor ſe ſe incuruauit;& imam
Actutum tetigit deuexo vertice terram.
Mirum equidem plantas,fabricataq; numina ſaxo
Agnouiſſe Deum: Solymorumq; impia corda
Numquam cognouiſſe ſuum,rerumq; parentem.
Admonitus Patre ab æterno dum carperet atram
Sub noctem ſomnos Ioſeph,vt tenderet oras
Cum puero in Pharias tacitus,puerique parente;
Herodes quærebat atrox nam perdere Chriſtum,
Atque dare infantem leto: conſurgit auitis
Sedibus,& piceæ per amica ſilentia noctis
Ad iußum ſe accingit iter,patriamque relinquit;
Aegyptumque petit.poſtquam autem venit ad ipſam
Thebaidis paruam Hermopolim,portamque patentem
Acceſſit,qua ſe ſe arbos tollebat ad auras
Maxima,frondoſum caput, & ſua brachia pandens:

Quæ reſponſa dabat populis, gentique propinquæ:
Ceu concuſſa foret Borea, vel fulmine ab alto
Tacta polo; ſe ſe inflexit, tetigitque comanti
Vertice prona ſolum, tamquam venerata tremendum
Prætereuntis heri numen, noſtræque ſalutis
Auctorem Chriſtum infantem, pariterque parentem,
Quæ ſic curua diu manſit, lætiſſima donec
Terra miniſtrauit vires; roburque, vigoremque
Infudit ſolitum plantæ; mirabile vt eſſet
Teſtis in hoc factum cunctis mortalibus. olim
Indigenæ huic populi in dubijs reſponſa petebant
Quæ quondam cælo Satanas depulſus ab alto
Reddebat, recti quem gens ignara colebat.
Aufugit ſubitò ille furens, vt vidit ab ipſo
Vertice deuexas toto cum ſtipite frondes.
Falſorumque deum effigies de marmore, & ære
Perculſæ Chriſti aduentu cecidere repente
Per fora, perque domos, vicinaque templa, viaſque,
Arboris at folia, & fructus, cortexque ſolebant
Confeſtim cunctos hominum depellere morbos:
Siquis læſa ſuper membra impoſuiſſet, & ipſum
In ſua vota Deum lachrymis, precibuſque vocaſſet.

AD IOANNEM BAPTISTAM Cannanum Ferrarienſem.

ARGVMENTVM.

Mirifica herbæ vis Chriſti ſtatuam contingentis.

Conuenit hæc Cannane tibi mea pagina: nam tu
Es ſolitus membris hominum depellere morbos:

Cum muſſat medicina graui deuicta dolore
Languentis, mecum tu nunc miraberis huius
Vimque, poteſtatemq; herbæ: quę cognita non eſt,
Nata nec herboſis Marſorum montibus: at tu
Pars animi Cannane mei non parua, leuiſque,
Fronte leges læta hos; magna quos mittit ab vrbe
Romulidum tuus ex animo tibi Gambara verſus.
Mortales vitam Chriſtus dum viueret inter;
Et modo Idumęas, modo Iudę inuiſeret oras,
Et claram modo Hieruſalem, vicinaq; circum
Oppida tot, ſpargens diuini ſemina verbi,
Solueret atq; hominum linguas, aperiret & aures;
Tolleret & morbos; primiq; piacula patris.
Tunc fama tantorum operum commota, reliquit
Eoas quę iam curſu penetrauerat oras;
Paneadem mulier patriam, populoſq; petiuit
Iudęę horribili morbo correpta, diuq;
Languida; quam miſeram quęſitæ haud mõtibus herbæ
Iuuiſſent, medicæue manus: confiſaque Chriſti
Auxilio tantùm vehementi ardebat amore
Sacratæ digitis limbum contingere veſtis:
Quo tactu longam vim morbi euadere poſſe
Sperabat tanta hanc tenuit fiducia; quę non
Illius mentem, atque animum, curamue feſellit.
Vidit enim vt Chriſtum tendentem ad tecta Iairi,
Ingentique virum circumſceptum comitatu;
Miſcuit huic turbæ ſe ſe, Chriſtique fluentem
Extremam tetigit veſtem, fluiduſque receſſit
Sanguinis actutum ſqualenti è corpore fluxus:
Confeſtimque illi fugit dolor omnis in auras;
Et ſolitæ vires membris rediere; abiſtque
Pallidus ore color, atque illam cura reliquit

Anxia. dehinc patriam rediјt, Chriſtique verendam
Ex ære effigiem fieri mandauit; eamque
Illa domus propriæ ante fores, limenque locauit.
Aenea veſtis erat tenui circundata limbo:
Effigies Chriſti dextram tendebat in ipſam
Phœniſſam, quæ ſe ſe etiam formauerat ære
Illo eodem, & manibus iunctis, & poplite flexo
In Chriſtum fixos oculos lætata tenebat;
Atque videbatur Domino perſoluere grates;
Qui ſe ſe cura nuper, morboque leuarat;
Incolumem, ac lætam reddens patriæque ſuiſque.
Inter erat namque illa ſuos non vltima ciues
Progenie, quæ iam in medicos effuderat omnem
Rem patriam fluxum biſſenos paſſa per annos:
Ante pedes ſacræ ſuccreuit imaginis herba,
Herba ſalutifera, & morbis immitibus apta;
Vertice fulua ſuo cum tangeret æra virenti,
Et partem extremam lænæ: namq; herba potentem
Vim tactu limbi ſubito ſumebat: & omnes
Languentes varijs morbis, aut febre leuabat;
Letali exiguo madefacti graminis hauſtu.
Ante autem veſtis quam vertice tangeret oram
Extremam; penitus nullis erat apta medendis
Corporibus: facies erat herbæ haud viſa, nec vlli
Nota prius: Libani nec nata in vallibus altis.

AD FRANCISCVM BANDInum Picolominium Archiepiſcopum Senenſem.

ARGVMENTVM.

Hebræus puer, quòd Chriſti corpus ſumpſerit, à patre irato in fornacem proiectus, à Beata Virgine incendio liberatus eſt.

Dum canimus puero allatam Bandine ſalutem;
Quam tulit, & quam ferre etiã mortalibus ægris,
Alma Maria ſolet poſitis in Syrtibus audi;
Nam tanti ſeriem memorabo ex ordine facti.
Armeniæ Iudæus atrox Vitarius vrbem
Cæſaream florentem opibus, regnoque colebat.
Maſcula progenies erat huic, quæ ſola parentum
Spes erat, & denos quæ vix impleuerat annos.
Cum tenera foret ætate hic puer addiderat ſe
Tum comitem noſtris pueris, quia par erat illis
Moribus, atque æuo parili; vicinia namque
Iunxerat hos: & dum Mariç ſolennia templis
Sacra ſacerdotes facerent, puer hic quoque templum
Cum ſocijs (ducente Deo) eſt ingreſſus; ibique
Iiſdem cum ſocijs ſacratum corpus ad aras
Oblatum Chriſti aſſumpſit; quo protinus ille
Lętitia ingenti perfuſus ſacra reliquit,
Et comites; lętuſq́; ſuas remeauit ad ędes.
Tunc pater admirans, vnde hęc noua gaudia, dixit,
Euenere tibi? dic ò dulciſſime nate.
Cui puer. hanc facti ſeriem, pater optime dicam.
Vicinum acceſſi templum, quo certa frequentant

Sacra ſacerdotes non noſtrę gentis;ibique
Cum ſocys panem,qui more offertur ad aram
Aſſumpſi;quo ſumpto,animum noua pertentarunt
Gaudia,prout cernis.tunc verò percitus ira,
Plura loqui haud paſſus puerum eſt pater;ilicet illi
Sic ſuccenſus ait,non ò ſate ſanguine noſtro,
Atque oblite ſacri Moſis mandata,patriſq;
Qui te alui;meritas nunc nunc puer improbe pænas
Crimine pro tanto ſolues;legemque paternam
Ob tantum ſcelus vlciſcar.ſic fatus auita
E ſede eduxit puerum,ardentemq́; petiuit
Fornacem,atque illum medios proiecit in ignes;
Arenteſque ſuper faſces congeſſit,vt artus
Inuiſi teneros pueri conſumeret acris
Flamma magis.Sed non cæleſtis defuit illi
Gratia,& auxilium magni Patris ęthere ab alto
Demiſſum;qui tres pueros de ſanguine cretos
Hebręo iuſſu proiectos regis in ignes
Olim etiam peſti eripuit:qui tunc quoque ſeptum
Ignitis uri ramis,flammaque furenti
Abſumi haud paſſus puerum eſt:ſed territa nati
Infando genitrix caſu,quem nuntia ad auras
Attulerat fama,atque ſuas penetrauerat ædes,
Euolat;atque locum petit,& diffuſa capillos
Per colla:implebat lachrymoſis vocibus vrbem.
Atque vbi peruenit,quo nati corpus in ignes
Iecerat indignans genitor:tunc mœſta maritum
Aſpiciens,illum dictis onerauit amaris.
Dilectum quondam puerum tu ſeue dediſti
Ignibus infelix,qui noſtrę ſola ſenectæ
Spes erat;& quem tu toties laudare ſolebas?
Ah qualis te pœna manet ſcelerate:nec vlla

Te

Te mouit pietas,nec amor natique,meique?
Hanc lucem moror inuiſam te nate perempto;
Namque tuum haud potui funus producere,nec te
Amplecti morte in miſera,nec flere,oculoſq́;
Claudere,ſupremumq́; vale nec dicere;cum ſis
Candentem in cinerem verſus:nec noſcere poſſum
Ipſa tuum cinerem infelix,nec condere in vrna.
Quo gemitu fit concurſus non paruus ad ipſam
Vndique fornacem accenſam populiq́;,patrumque.
Tunc genitrix animum ingenti turbata dolore,
Coniugis occultum facinus detexit;& vna
Recluſere fores fornacis turba virorum:
Ignibus extractis puerum & videre iacentem
Flammam inter,molles ceu plumas inter,& oſtrum:
Partē aliquā haud læſum,non veſtē.tum ſimul omnes
Vt puerum videre,viri laudare parentem
Aeternum,atque alto palmas attollere cælo,
Atque implere locum lætis clamoribus,atque
Triſte ad ſupplicium iuuenesque ſeneſque vocare
Auctorem tanti ſceleris mora nulla requirunt
Vitarium;atque illum fugientem per loca cernunt
Proxima;& arripiunt diuortia nota petentem:
Et captum in medios ignes miſere trementem,
Abramumque patrem auxilio,Moſemq́; vocantem:
Actutum ignitos artus,atque oſſa redegit
Exiguum flamma in cinerem,ſpectante virorum
Ingenti cætu.puero dixere miniſtri
Sacrorum, quis te defendit ab ignibus?ille
Pulchra ſuo,dixit,mulier me texit amictu,
Quæ gremio infantem puerum portabat;& à me
Dimouit crepitantem ignem,rutilaſq́; fauillas;
Ne teneros flamma alta meos exureret artus:

Illi perſimilis mulier, mihi quæ ſuper aram
Aede ſedens viſa eſt veſtra. tunc credidit ipſe;
Credidit & genitrix pueri; & gens numine ſancto
Afflata ardebat ſacris immergier vndis;
Atque ſequi Chriſtum; fuſo qui ſanguine gentem
Morte ſua humanam barathri de faucibus atris
Eripuit; ſummoq́; illam tranſcripſit Olimpo

S. D. N. GREGORIO XIII. PONT. MAX.

Baculus Gregorij Neocæſarienſis Epiſcopi in arborem.

ARGVMENTVM.

Cum Lycus fluuius magno cum indigenarum damno ſæpe campos inundaret: Gregorius in eius ripa baculum fixit. nec fluuius terminum illum tranſgreſſus eſt: & baculus ſtatim in arborem creuit.

ALme Pater fidei tutamen, & anchorę noſtræ;
Quem Deus omnipotens, totiuſq́; arbiter æui
Tantorum populorum olim patremque, caputque
Conſtituit, ſacroque caput diademate cinxit:
Cuique dedit ſupra rerum moderamina reges,
Gregorio quæ pauca ſuper noua carmina feci;
Nomine quem ſacro reddis, factiſque, dicaui,
Vt tencor; ſub quo nunc Principe Dardana Roma
Sidera ſe cæli radiantis ad aurea tollit.
Gregorius Neocæſareæ rector fuit vrbis;

Et tanti columen populi:curamque gerebat
Sacrarum rerum,& ſacris ſolennia trmplis
Sacra miniſtrabat populo,populumque docebat
Aeterni præcepta Patris:quæ dixerat olim,
Duceret his noſtris vitam dum Chriſtus in oris.
Tempus erat,quo terra tumens genitalia poſcit
Semina;& ob lapſos piceis è nubibus imbres
Tecta natant paſſim plenis agreſtia foſſis;
Fluminaque alta ſecant ruptis nemora ardua ripis.
Tunc Lycus oppoſitas rapido cum gurgite moles
Saxorum ingentes,connexaque robora vinclis
Innumeris,ſtagnum in magnum,magnamq́; paludem
Traxerat,hibernis tumidus quam fecerat vndis.
Tunc adeunt trepidæ tanto in diſcrimine gentes,
Quæ Neocæſaream,vicinaque rura colebant,
Gregorium;cuius totis notiſſima terris
Fama erat,& probitas vitæ,& miracula certa,
Mortali non facta manu,non carmine,& herbis;
Aſt ope diuina,& ſummi virtute parentis,
Qui cælum ex nihilo,terramque,fretumque creauit.
Poſtquam autem videre virum,precibuſq́; rogarũt,
Illorum vt feſſis rebus ſuccurreret,vtque
Egregiam eriperet tantis terroribus vrbem
(Namque alio montem aerium traduxerat,ædem
Conderet vt Patri æterno,rerumque parenti)
Tunc ſenior ſolita motus pietate,ſuorumque
Excidio;rapidum ſubitò contendit ad amnem,
Per campos ſecum pecora,atque armenta trahentem
Cum ſtabulis ſtrepitu horriſono, & torrentibus vndis;
Non vllo ſubuectus equo, curruue ſonanti:
Aſt innixus iter baculo confecit acerno.
Atque vbi conſpexit fluuium feciſſe paludem

Immenſam,& vaſta indigenis cultoribus arua:
Illachrymans longum ingemuitque, Deumque vocauit
Auxilio poſitis genibus prope fluminis vndam
Gregorius:mox ſic inquit,Da nunc Pater aures
Alme tuas faciles nobis:namque omnia ſolus
Tu potes;& ſolus ventis,pelagoq́ tumenti
Imperitas:gentiſq́ tuæ miſeratus acerba
Exitia,& duros caſus,demerſaque rura;
Affer opem,iube & hos campos ne flumen inundet
Vlterius:tumidi nam tu maris æquora rubri
Curuaſti in montis faciem;quo gens tua ſiccis
Tranſiret pedibus,littuſq́ intacta teneret
Aegypto oppoſitum,Pharaonis & agmina pontus
Obrueret,Pharioſq́ duces,curruſque volantes.
Iordaniſque tuo iuſſu placida vnda retrorſum
Flexit iter;tenuitque ſuos exterrita curſus;
Tranſiret donec populus tuus in noua regna,
Regna Paleſtinæ cunctarum vberrima frugum,
Et lacte vbertim,liquidoq́ fluentia melle.
Cumque ſuum fluuius iam defluxiſſet in alueum,
Hic tunc Gregorius ſupplex defixit in imam
Tellurem dextra baculum,quem ferre ſolebat.
Quid referam?dicto citius frondeſcere cœpit
Ille nouis folijs indutus,cortice & vdo:
Atq́ acta radice comas tollebat ad auras;
Et ſua curuatis huc illuc brachia denſa
Pandebat, ſerti in morem viridantis;& atra
Currentis fluuij ripas induxerat vmbra:
Qui veluti limes poſitus fuit inter & agros,
Inter & vndantem fluuium,vaſtamque paludem;
Quæ ſolidam in terram(viſu mirabile)verſa eſt
Triticeæ & meſſis, vinique,oleæque feracem.
Et

Et quoties tumet, hibernis ſiue imbribus amnis,
Seu niue tunc liquefacta vdo ſub Vere quotannis;
Ille ſuos intra fines ſe continet, & non
Arua, domoſque vltra curſu deformat, & vndis:
Nam Deus hunc cœli audierat de vertice ſummo
Fundentem de more ſuo lachrymaſq; preceſque.

NVMI IN ROSAS,

Roſæ in numos.

Ad Caterinam Portugalliæ reginam Ioannis Regis tertij coniugem.

Titulus ſit pro argumento.

CVm iam te audierim veſtigia ſancta beatæ
Eliſabet, vitamque ſequi; dum ſuggeris omnem
Pauperibus victum, & veſtes; & templa frequentas
Aeterno ſacrata Deo: & ieiunia ſeruas,
Quæ ſacræ ſtatuunt leges Caterina: libenter
Percurre hanc facti ſeriem: ſint carmina quamuis
Condita ab ingenio haud facili, nec diuite vena.
Tēpore, quo paſſim eſt bruma intractabilis; & quo
Strimonias Aquilo gelidis afflatibus vndas
Aſperat, & niueo tellus ſe veſtit amictu:
Eliſabet, quæ iuncta toro, tedaque iugali
Magnanimo fuerat regi; qui gentis habenas
Tunc Luſitanæ flectebat; dedita toto
Pectore diuino cultu, & ſuccurrere egenis;

Carcere & incluſos homines inuiſere;& ægros
Sueta iuuare ſuis opibus:cum forte ſuperbo
Exiret thalamo,vt peteret templa ardua Patri
Sacra Deo,nummos gremio attulit;vt daret illos
Pauperibus:cui rex Dionyſius obuius,infit.
Quid defers regina ſinu?tunc illa:roſæ ſunt,
Quas dudum legi.ſed ſecum hæc pectore verſans
Rex,atque admirans:hoc ne,inquit,tempore flores
Naſcuntur;late regnet cum frigidus annus;
Nec campis herbæ apparent,nec in arbore frondes?
Quæſo aperi regina ſinum.tunc haud graue pondus,
Vt prius,ipſa ſinu ſenſit:nam verterat aurum
In varias Deus ipſe roſas,mirabile viſu;
Vt vidit rex,& cuncti videre quirites.
In thalamum virgo cum admirabunda rediſſet:
Et lętata roſas gremio portaret apertas;
In nummos rediere roſę:tunc conſcia facti
Eliſabet retro rediјt,regemque petiuit:
Atque illi ſeriem facti memorauit,& aurum
Oſtendit gremio:tunc coniux credidit,ambaſque
Extulit ad cælum palmas;celebrare parentem
Aeternum cæli haud ceſſans;qui cernere ſignum
Fecerat hoc,illum tanto dignatus honore.
Conceſſit dehinc reginę Dionyſius omne
Arbitrium,ſtruere vt poſſet noua templa,domoſque
Implicitis morbo:& fundis dotalibus auxit.

ARGVMENTVM.

Eſculenta ob negatam eleemoſynam in lapides conuerſa.

Confectus ſenio, veterique indutus amictu,
Et lacero pauper nauem conſpexit onuſtam
Mercibus, & multis nautis, portumq; tenentem:
Confeſtim deflexit iter maris æquora verſus:
Hosq; ſalutauit nudato vertice, dicens.
Saluete erepti tumidis è fluctibus alti
Tyrrheni maris: & Domino gratiſſima pax ſit
vobiſcum. mihi queſo inopi concedite fruſtum
Panis ob illius nomen; qui ſanguine lauit
Crimina veſtra ſuo, veſtrum & delicta parentum.
At nauta indignans vultus auertit, amara
Bile tumens: ſed cum perſiſteret ille rogando
Aut panem, aut de merce aliquid; ſic nauita dixit
Indignans. odioſe ſenex abſiſte precari
Vlterius: namq; hic non ſunt niſi ſaxa; nec vllum
Quem petis ipſe cibum ſecum vehit hęc mea puppis
(Puppis onus fuerant fructus, quos mittit Idume,
Pręter nautarum victum, & Sicyonia bacca.)
Si ratis, vt perhibes, tantum Marpeſia ſaxa
Hęc tenet: in durum vertat Deus omnia marmor.
Dixerat iſta ſenex: abiere in ſaxa repente
Omnia, quę poterant mandi: & cum forte colurnis
Transfixas anates verubus verſaret ad ignem
Verna puer; ſenſit dextra graue pondus; & illas
Vidit mutatas in leuia ſaxa volucres.
Feruenti & caprę partem non tollere aheno

Per-

Pertuſo poterat ferro, vel viribus ullis.
Quinetiam cum uerna alius melimela teneret
Terna ſinu; cecidere ſuo cum pondere ad imam
Tellurem, roſeuſque pudor perſtrinxit & ora,
Impubeſq́; genas pueri; riſitque iuuentus;
Et circum rupes plauſu inſonuere ſecundo.
At rector ratis haud riſit: ſed pectore ab imo
Indoluit: famuliſq́; uirum perquirere toto
Littore, littoreiſque locis mandauit: at illi
Haud unquam potuere ſenem reperire: licet ſint
Emenſi loca per ualles, & proxima ponto
Littora. Sicquiſquis mundi eſt iam ſtultus amator,
Atq́; harum rerum cupidus, ſitienſque uidet nunc;
Deluſiſſe ſenem nautę quid profuit: an ne
Auxerit ille ſuas merces, dum reppulit illum,
Fundentemq́; oculis lacbrymas, precibuſq́; petentem
Exiguum panis fruſtum. fac tu memor eſto
Quiſquis es haud miſerans inopem; quid fecerit illi
Omnipotens miſero nautę, dum ſpernit egenum.

IN DIREPTIONEM Vrbis Nicoſiæ.

Ad Nicolaum Ormanettum Epiſcopum Patauinum.

ARGVMENTVM.

Deplorat Cypri vaſtationem, Nicoſiæque direptionẽ. Deinde Chriſtum rogat: vt iram ſuam à nobis auertat: eamque in impios Turcas conuertat.

Nunc

NVnc quoniam Iſmaria Turcarum rector ab arce
Extulit & belli ſignum; & crudelia bella
Mouit in inſontes Venetos: quos fœdere rupto
Impius inuaſit; dehinc Cypri vexit ad oras
Bellantum turmas; vrbemque obſedit. & illam
Diripuit: tu caſum vrbis, plagamq́; recentem
Mecum vna defle, cladem miſeratus acerbam
Ormanette: ſuas cui tradidit ætheris auctor
Paſcendas pecudes, quæ mollia gramina tondent,
Teque bibunt liquidos fontes paſtore, leueſque
Medoaci carpunt ſecura ad flumina ſomnos.
Turca ferox, animiſque furens, infenſus & hoſtis
Nominis ille tui, nunc clementiſſime Chriſte
Immeritam euertit Cyprum furialibus armis:
Euertitq́; tuam gentem: fuſoque tuorum
Sanguine inundarunt foſſæ: ceu flumina multis
Imbribus aucta ſolent ripis ſpumare; viroſq́;
Fœmineumque genus, prædamque abduxit ad oras,
Relliquias belli; qua Boſphorus inſonat vndis
Helleſpontiacis: iacuere inhumata per agros
Corpora pugnantum: nec erat, qui roſtra ferarum,
Aut volucrum arceret; nec qui tellure iacentes
Obrueret terra iniecta. tua templa tuorum
Sanguine fœdauit miles pharetratus, & enſe
Horridus, & noſtri ſitiens, auiduſque cruoris.
Tu vero Chriſte omnipotens miſerere gementum;
Qui ſummo triſtes fundunt ſuſpiria cælo;
Quos vinclis tenet ille, ſuæ ludibria genti,
Et, ſint multa licet, tamen obliuiſcere noſtra
Crimina, noſtrorumque patrum: procedere nec tu
Longius hanc iram permittas: quæ velut ignis
Eſt accenſa: tuas, in nos ſed mitis, habenas

De-

Effunde irarum in Turcam, qui teque, tuoſque
Deſpicit; atque alium, non te uocat in ſua uota:
Nec fundatorem cœli, terræque fatetur:
Quinetiã illa idem precibus tua templa, nefandis
Polluit, atque tuas damnatis ritibus aras.
Affer opem: dicat ne forſitan hoſtis, vbi nãm eſt
Illorum Deus? & dictis inſultet amaris.
Hunc tu ſterne ſolo, gentique obſiſte feroci:
Noſtraque conſpiciant vindictam lumina; qua tu
Diſperdas meritis infenſos cladibus hoſtes.
Tunc tua dicemus ſacris facta inclyta templis
Ante tuas poſiti multis cum laudibus aras.

Ad Aloiſium Ateſtium Cardinalem.

ARGVMENTVM.

Hortatur Aloiſium Card. vt ſecum celebret admiranda Dei opera.

INſerere & noſtris mens eſt tua nomina cartis
Princeps magne; graui quamuis ſint digna cothurno
Ateſti; non his noſtris dicenda cicutis,
Ob longam ætatem attritis. age nunc cane mecum
Hoc carmen ſacras æterni Patris ad aras.
Omnia dependent à te, cui ſumma poteſtas
O Pater eſt rerum; quas ingens circuit æquor.
Quis Solem, Lunæq; globum conſiſtere iuſſit
In medio cœli ſpatio, dum ſterneret hoſtes
Oppoſitos Ioſue: niſi tu? nam tu quoque ſolus
Aſtrorum innumeros ignes; cœlumq; creaſti;

Et Solem, Lunamq́; Patrem te maxima tellus,
Atque ſuis cum fluminibus, magniſq́; fatetur
Aequoribus: manuumque omnes opera alta tuarum
Concelebrant quiſnam te excepto rector, & auctor
Eſt orbis? tu te radianti lumine veſtis,
Non trabea intertexta auro, non murice tincta.
Solus inacceſſam nam tu colis ardua lucem
Aſtra ſuper: noſtros in te quæ intendere viſus
Non ſinit: haud ſecus, ac ſiquis ſub ſidere Cancri
Figere in aduerſum Solem ſua lumina vellet:
Ventorumq́; ſuper veheris per inania pennas,
Ipſa tuo iuſſu ſtat terra immota, caduntq́;
Montibus è celſis rapido caua flumina curſu:
Quæ gelidum tendunt iter in maria alta; nec æquor
Littoribus curuis ſpumat; nec rumpere fines
A te præſcriptos audet. tu fulmina mittis
In terras, non Aeoliis fabricata caminis,
Vt vani referunt vates, tonitruſq́; coruſcant;
Atq́; cadunt altis per te de nubibus imbres:
Munere quo veniunt ſata læta, & montibus alni,
Atque hortis flores, & gramina mollia ſiluis.
Queq́; etiam repunt, ſquamoſaq́; corpora ponti,
Et celi volucres, homineſque, feraſq́; creaſti;
Omnia que pelago, & terra paſciſq́;, foueſque.

GRA-

GRATIAS AGIT DEO pro victoria de Turcis habita.

ARGVMENTVM.

Gratias Deo agit, quòd noſtræ claſſi victoriam tribue rit: mox eum multis laudibus celebrat. Poſtremo Alexandro Farneſio Card. hoc carmen dicát, eique de Farneſij iuuenis ex eo bello reditu gratulatur.

Iam tandem Pater omnipotens dignatus ab alto
Es noſtras audire preces, gemituſque tuorum;
Ferre & opem nobis tantarum in turbine rerum:
Et poſt bellorum tam ſęua incendia, totque
Exciſas ferro gentes, amiſſa quæ regna:
Nam nec erat ſpes vlla fugę: furibundus & hoſtis
Terruerat pontum; & terras victricibus armis;
Et claſſe Adriacas valida penetrauerat oras,
Et pelago, & terris inuaſerat oppida, & vrbes:
Atque inimicum ignem ſecum, cędeſque ferebat.
Induerat quos ſe in laqueos nec ſenſerat: & nec
Quid poſſet, Rex ò cęli, tua dextera norat.
Vnde agimus tibi nunc tanto pro munere grates;
Et templis pia thura damus: per templa, viaſque
Debita ſacra tibi canimus: nam dextera partim
Threiciam claßem tua merſit in ęquore: par vim
In noſtras impulſa manus eſt, te duce: & ingens
Turcarum intepuit reſperſus ſanguine pontus.
Nam nec habet certas tua magna potentiam: etas,
Nec pręſcripta tibi eſt: ſed tu potes omnia ſolus

Tellurem & pelagi liquidas conuertere in vndas;
Et mare tellurem in ſolidam. tibi paruit ęquor,
Aequor Erythręum, Iſacidę dum robora gentis
Tranſirent vaſti ſicco pede marmora ponti:
Atque minas fugerent duri Pharaonis, & arma:
Namque tuo iuſſu diſceſſit tunc maris vnda,
Hinc, atque hinc ſaxi in faciem durata repente;
Hebraę inferrent greſſus qua parte phalanges:
Qua retro tunc deinde fluens, coniunctaque, currus
Inuoluit pelago, Mareotidaque arma ſequentum.
Nunc verò non ſe pontus diuiſit: at vnda
Strata, ſilenſque (tuo ſed non ſine numine) ventus
Auxilio noſtris fuit: & tot nota per annos
Præteritos feritas, & formidabile nomen
Turcarum in ventos abijt: tunc gentis Iberę,
Atque Italę ad cęlum bellando gloria ſeſe
Extulit: inuictamque olim per cęrula claſſem.
Haud noſtra timuere rates: non impetus illos
Barbaricus iuuit, ſparſuſque per ęquora clamor.
Nam noſtra haud Lunę ſpeciem vexilla ferebant:
Sed cruce pendentem Chriſtum, palmaſque, pedeſque:
Traiectumque latus ferro, pariterque parentem
Aſpera dilecti miſerantem vulnera nati.
Gloria tota tua eſt: neque enim victoria noſtro
Conſilio, aut armis parta eſt, aut viribus vllis.
Spem miles ferus ille ſuo ponebat in arcu,
Et gladio: quo iam toties cęſo hoſte triumphos
Egerat: & victor prædas portarat ad oras:
Inſonat anguſta qua Boſporus horrifer vnda.
Quid dicam, ò Aſię regnator ſęue? Deus te,
Quem colimus, meritoque ſacras veneramur ad aras
Proteret: haud aliter quam lęti graminis herba eſt

Cor-

Cornipedis pede preſſa gregis.dicamque ego.Vidi
Regem Aſiæ florentem opibus,regniſque potentem,
Elatumque animo,& tumidum præcordia faſtu,
Cedrum altam Libani ceu vertice:mox vbi ſedem
Hanc repeto:rex non vſquam eſt;ſed nec leuis vmbra
Corporis illius,nec gloria parta ſub armis
Vlla erat:at tantum remanent veſtigia rerum.
Spero aderit tempus;quo te ſulcaſſe pigebit
Ionios fluctus,& claſſe intraſſe profundum
Adriacum:tuaque arma armis concurrere noſtris
Permiſiſſe:Deus cum nos nunc protegat;& nunc
Pro nobis(vt tu ipſe vides)bella aſpera pugnet.
Tunc ego lætitia ingenti cumulabor,& axes
Vertice contingam cæli:dehinc ora reſoluam
In laudes,o Chriſte,tuas,magnique parentis;
Qui per te pontum,& tellurem condidit:& non
Se folia vlla mouent tanti ſine numinis aura.
Ceſſabo & nunquam tua facta intexere noſtris
Carminibus,pariterque tuos memorare triumphos;
Nam victi cecidere hoſtes,paucique(cruore
Aſperſi tamen)ad ſedes rediere paternas;
Et ſua viderunt verſis vota irrita rebus.
Te mare,te tellus,cæli te regia laudat,
Cæleſteſque chori,lætæque per oppida gentes
Europæ:quæ te dominum,patremque fatentur
Cunctorum;& magna celebrant te laude,tuumque
Nomen,& annales condunt;quibus inclyta facta
Deſcribunt;quæ dextra potens tua fecit in vndis
Ionijs;noſtri vt valeant hæc ſcire nepotes:
Teque colant vnum;penes eſt quem quicquid ab alto
Aſpectat;cæli cum Sol tenet arduus oras:

Iſtiuſ-

Iſtiuſq; ſacræ memores ſint lucis; & aras
Ante tuas tibi digna canant præconia laudis.
Tuque illorum animas, fuſo qui ſanguine pro te
Romana, ſacriſque tuis, patriaque ruenti
Vulnera per mortem inſignem petiere ſub armis:
Sidereas ſupra ſedes, qua fulget Olympi
Regia duc tecum; & tuta ſtatione repone.
Et vos ætherei fontes, quos non vagus imber
Verberat; aut pedibus turbat fera, vel grauis æſtus,
Aut ramis folia arboreis delapſa: ſed eſtis
Perſpicui, gelidique, Deum laudate; manu qui
Pro nobis valida noſtros pugnauit in hoſtes.
Tu quoq; Sol, qui vidiſti ſublimis ab alto
Aethere pugnantes pacata per æquora puppes;
Et nunc tu canere, atq; vrbis per compita pompas
Ducere ſolennes lętus nos aſpicis: heu quam
Exiguę ſunt, & tenues, te iudice, grates
Pro tantis in nos meritis, quę contulit ille,
Ille ſator rerum, & tanti certaminis auctor.
Iam circum ſeptem colles, quos diuidit vnda
Tybridis, & curſu pręclaram interluit vrbem,
Lętitia magna exultant: atq; ardua voces
Terrarum lætas ad ſidera lucida iactant;
Atque nouis reſonant paſſim concentibus aurę.
Ipſa coronatis Tuſcum mare cornibus intrant
Flumina; quę currunt de fontibus Appennini:
Certaq; venturis declarant gaudia ſeclis.
Tu Moceniche etiam Venetum clariſſime Princeps,
Nunc longe es felix, ſub quo Deus optimus hoſtem,
Hoſtem opibus, ſimul & terra, pelagoq; potentem
Merſit in Ionijs vndis: qui fœdere rupto
In vos inſontes Venetos iam verterat arma;

Et Cypri regno expulerat, victorq; tenebat
Totius pelagi imperium. Sed det tibi tantum
Omnipotens vitę ſpatium; quo cernere poſſis
Illum amittentem terras, amiſit vt ęquor;
Et dantem meritas effuſo ſanguine pœnas:
Pacatum & videas lętis ſucceſſibus orbem.
Hæc tibi Alexander cecini; dum tu colis oras;
Vmbroſis gelidus quas Farfarus irrigat vndis:
Commiſſiſq; tibi populis ciuilia reddis
Iura tuis: rituſq; ſacros, & templa reuiſis:
Inquiriſque hominum vitas. tu perlege quę iam,
Iam toties votis optaſti: & gaudia mecum
Nunc cape, & ante aras pronus, ſupplexque age grates
Immenſas Patri æterno; qui merſit in vndis
Ionij Turcarum acies, inimicaque vela.
Atque alias ſummo grates perſolue parenti:
Qui dulcem in patriam, ſedeſque reduxit auitas
Farneſium iuuenem; qui te quoque nomine reddit:
Duxerat ad bellum quem clarus auunculus armis,
Illius uirtutem animi, roburque iuuentæ
Admirans; puer aduerſos dum tendit in hoſtes.

SANCTISSIMO DOMINO noſtro Gregorio Papæ xiij. Pontifici Max.

ARGVMENTVM.

Gratulatur ſummo Pont. quòd in altiſsimo dignitatis gradu locatus ſit. Deinde precatur Deum, vt Turcarum claſſem in nos paratam perdat, noſtram

tuea-

tueatur. Selimi impietatem execratur. Dei Opt. Max. ex quo cuncta pendent, opem implorat. Hortatur Chriſtianos principes ad ſuſcipiendum cum Turcis bellum. Poſtremo inuehitur in hæreticos.

PErlege non dignum quamuis te Principe carmen:
O ingens tutela hominum, & gratiſſima cælo
Progenies, nec non populis, qui iura ſequuntur
Romana; æterniq; tenent mandata parentis.
Cui nunc cælicolum rector conceſſit habendum
Totius mundi imperium: & tibi tradidit vni
Poſſe ſua in terris vice fungi; qua rubet æquor
Oceanum cum Sol oritur, & qua cadit; & nos,
Et mundi hanc molem immenſam ſine luce relinquit.
Zanclæos liquit portus tua claſſis, & oras
Trinacrias Pater omnipotens noua bella parantem
Turcarum contra regem, tellure, mariq;
Atque incumbentem fractas ſarcire triremes,
Littoreiſq; locis equitum diſponere turmas.
Non aliter leo ſæuit agris; infrendit & ira
Dentibus, ob thalami conſortem in vallibus Afris
Amiſſam: quam venator Maſſylus ad amnem
Cinyphium ſilua errantem proſpexit; & arcum
Intendens fregit telis letalibus armos:
Quæ iacuit denſis nemorum moritura ſub vmbris;
Quàm ferus hic claſſe amiſſa. Pater has age puppes;
Quas reparat nunc diuerſas, vbi per freta ventos
Threicios ratibus dederit Byzantius hoſtis.
Corpora deſcendant vna cum milite, & armis
In vada cæca maris; veluti deiectus ab alto
Monte lapis latum in ſpatium, vallemque profundam.
Et tua in has gentes ira incandeſcat; vt ignis

Accenſus nemore in magno; quem flatibus Auſter
Aggreditur validis, miſcetque incendia paſſim.
Tu vero noſtræ tranquillas dirige claſſi
Per pelagus Pater alme vias; nc illiſa propinquis
Muricibus: ſcopuliſue, truci aut vincantur ab Euro.
Turca colit monſtrum & cultu veneratur inani.
Condidit hic leges, quæ ſunt iuſſa impia: namque
Compellunt ſcelerare manus, atque arma cruore
Humano, regniſque ſuis vi trudere gentes.
Tu vero Selime premis qui regna, tot vrbes
Ob crudele odium, diſcordiaque arma potentum
Auſonidum; væ quanta tibi ſæuiſſime damna
Euenient; cum non vltra gens Itala certet
Inter ſe ſe odijs. viden vt ſit iam tibi adempta
Spes omnis poſſe vlterius tua tendere vela;
Vt prius; atque tuas inimico in littore puppes
Siſtere; & Iſmarias prædam conuertere ad oras.
Pro nobiſque Deus pugnabit; & obruet vndis
Ipſe tuam hanc claſſem ventis turbantibus æquor.
Fruſtra animis elate geres cum milite forti
Prælia, iamdudum quem miſit Iberia bello
Aſpera. & Auſoniæ tellus aſſueta triumphis
Barbaricis: non cum turmis, equitumue cateruis,
Quæ ripas habitant Euphratis, opimaque regna
Perſidis, atque domos Arabum, Nilique fluenta.
Ante igitur nobis quam Sol ſe oſtendat, & ante
Quam cadat, ò Rex omnipotens, te noſtra ſonabunt
Nablia, te citharæ, nec te mea lingua tacebit,
Dum tua tot benefacta canam: Nam quis dedit hoſtem
In noſtras Pater alme manus; quem vicimus vndis
Nuper in Ionijs, niſi tu? vel per freta quis nunc

Per-

Perducet claſſem hanc,qua perſonat Helleſpontus?
Quiſue vrbem caput imperij,vicinaque circum
Oppida tot capiet?niſi tu Deus,& tua fortis
Dextera?non ferrum,non vis humana valeret.
Nam regum Rex es:manuumque opera alta tuarum
Sidera ſunt:necnon quicquid terrę ambitus ingens
Continet;& ſolus reges de ſede potentes
Deturbas;ſoluſque Notis,pelagique procellis
Imperitas:præſenſque tuos,ſiue æquore uaſto,
Seu pugnant tellure iuuas:das denique cunctis;
Auxilium,qui te uotis,precibuſque uocarunt,
Ire triumphali deuicta per oppida curru.
Vos uerò queis laudis amor,quibus inclyta cordi eſt
Gloria,& inſignem factis extendere famam:
Quique Deum colitis uerum,non numina falſa:
Vertite in infeſtum Chriſti uexilla tyrannum
Threicium,& uires ualidas effundite in hoſtem
Vos cuncti Europæ reges;& iungite fœdus
Aeternum inter uos:uos unanimeſque iuuate
Puppibus,atque uiris inſtructi.cernitis ęquor
Ardeat ut claſſe armata;quę tendit ad oras
Odryſias:ſecumque uehit fortiſſima bello
Pectora;quæ Tybris,quæ Bætis miſit in arma;
Et quæ magnanimus Venetis Leo nutrit in aruis?
Omnipotens quæ dextra Dei deducet ad oras
Quas adeunt:illoſque tegens amiſſa reponet
In ſceptra;atque armis ſuccedent uota ſecundis.
Et quiſnam aſpirare illum non cernit ad orbem
Terrarum;inque dies aliena inuadere regna?
Nā modo ad Heſperios populos,modo uergit ad Indos:
Et modo qua ſpirat Boreas,modo qua grauis Auſter.
Illi nulla quies;regnandi eſt tanta libido;

Et ſceleri ſcelus accumulare, & ad arma referre
Cuncta: nec eſſe locum pietati, aut legibus ullis.
Et quis erit demens adeò; qui dicat eundem
Vlli unquam ſeruaſſe fidem? ſed fallere ſemper
Aſſuetum Veneti norunt; quibus aurea Cypri
Regna tulit, fregitque fidem: ſed conditor orbis
Illum ipſum affecit pretio; quod non ſine luctu,
Lamentiſque recenſebit Selimia proles.
Nec dubius belli eſt euentus: nam Deus alto
Proſpectat cælo noſtras freta ſalſa carinas
Sulcantes: qui nos mitis non deſeret unquam.
Non ſecus ac prudens paſtor, qui armenta, ſuaſque
Paſcentes agnoſcit oues, paſtaſque ſalubrem
Ad fontem pellit, feroque ad ſepta reducit
Veſpere; & in uirides ſiluas agit; altus ubi Sol
Luce noua pelagi campos, cęlumque reuiſit;
Acribus atque oculis circunſpicit omnia ſolers:
Atque dies, noctesque uigil pecus omne luporum
A rabido morſu, poſitis cuſtodibus arcet.
At uos ò miserę gentes, iam tabida membra:
Quæ uos ſupplicia expectant poſt funera? namque
Spreuiſtis Dominique uias, rectumque, piumque;
Carpitis & tamquam pecudes aconita ſine ullo
Cuſtode, & ſine luce illa, quę uenit ab alto
Lumine fulgentis cęli, & felicibus oris.
Excutite ò ueſtro tenebras iam pectore; & arma
Induite ęternę lucis. procul omnis abeſto
Faſtus, & inſana mentis furor, iraque præceps
In nos, Romanumque patrem, qui debita Chriſti
Sceptra, uiceſque tenet uigilans; & uota, preceſque
Pro uobis fundit; Deus ut iam reſpiciat uos;
Inque fidem ſanctam, Chriſtique in ouile reducat:

At-

Atque manus contra crudelem armate tyrannum
Iſmarium: comiteſque ſacræ vos addite claſſi.
Vos eſtis miſeri ante alios: nam clauditis aures:
Obſcuro deprenſa velut ſolet aſpis in antro:
Ne magicos cantus, inimicaque murmura apertis
Auribus admittát; cantataque tecta relinquat:
Seruitiumque cauo durum ferat abdita ligno.

AD ANSVINVM POLAM Taruiſinum.

ARGVMENTVM.

Orat Deum, vt impendentiá à nobis pericula propulſet. Mox deplorat Domini vineam à Lutero vaſtatam.

Cum furor armorum, & longè belli insonet horror;
Ducat & infernas peſtes, & ſæua malorum
Semina tartareus tenebroſa è ſede tyrannus:
Tu mecum Anſuine preces dic candide Pola:
Quas nuper cecini Patris omnipotentis ad aram.
Cernimus en quæ Turca ferox, atq; impius in nos
Arma paret Pater omnipotens terraq;, mariq;.
Nec ſatis hoc, tua iam populantur ouilia gentes;
Quæ rectas liquere vias, iuſtumq;, piumque.
Hæc vacuos tondent ſaltus, dumetaque ſiluę
Hercinię: gelidique bibunt quę flumina Rheni:
Quoſque ferus verſat paſtor per prata Britannus.
Inſuper & mortem intentant. tu diſiice, campis

Inſtructas illorum acies,turmaſque feroces.
Quin & in opprobrium noſtri,tua vinea,quam tu
Ipſe tuis manibus ſeuiſti;ſtrata recumbit
Ad terram,tribulos inter,lappaſque,ruboſque:
Quam ferus eſt depaſtus aper,eductus ad vndam
Haud liquidam,tumidus qua defluit Albis in ęquor,
Quòd ſi reſpicies lęto nos lumine,tuti
Tunc erimus,nec erit noſtris timor vllus in oris

AD AVRELIVM PORTV-lacam Brixianum.

in patriam euntem.

ARGVMENTVM.

Aurelium laudat;eique in patriam proficiſcenti bene precatur.

AVreli nec tu noſtris indictus abibis.
Carminibus;qui diues opum es,claruſq; parentum
Sanguine:quique animi præfulges dotibus inter
Tot claros ciues;quorum Mella irrigat agri
Aequora:namque & opes,& opem das largus egenis;
Inque pios vſus conuertis quas tibi quondam
Diuitias liquit genitor,nec publica curas
Munera;ſed tota venerans colis omnipotentem
Mente Deum,procul à populi,rerumque tumultu.
Te Deus in patriam præſens perducat euntem
Humani generis protector,teque reducat
Ad nos incolumem:atque vtinam ſpem ferre tui me
Hanc ſinat ille idem Deus,& mea vota ſecundet:

Nam-

Namque tui deſiderium non effluet vnquam
Ex animo Aureli noſtro;te Brixia donec
Ingeniis,opibuſque potens,armiſque tenebit.

AD IOANNEM BAPTISTAM Dionyſium Auximatem Iuriſconſultum.

ARGVMENTVM.

Sub Ioannis Baptiſtæ perſona gratias agit Deo, quod ſe periculoſo morbo liberauerit:rogatque eum, ne ſe deſerat.

IN noſtris non te tacitum Baptiſta relinquam
Verſibus ob candorem animi,rebuſque gerendis
Indefeſſum animum:legere hęc, quę Gambara ſupplex
Nomine pauca tuo cecini,haud Baptiſta pigebit,
Aeterni Patris ante aras:cum Syrius agros
Vreret;atque tuos artus torreret anhela
Febris:natiuuſque calor conuerſus in ignem
Ferueret,atque ſiti vehemens te affligeret ardor;
Eßet & ipſa tuæ iam ſpes erepta ſalutis.
Alme Pater,qui me reuocaſti à limine leti
Nuper ad hoc dulcis vitæ ſpirabile lumen;
Cum membris extorqueret vis tabida vitam,
Clauſtraque nutarent animę,muſſaret & omnis
Victa graui medicina malo:ſed numine victor
Conualui Pater alme tuo:non arte Melampi,
Non herbis,quas Appidani ſuccidit ahena
Falce ſagax mulier,non quas radice reuellit.
Dum verò mea membra vigor reget igneus,,olim

I Nunc,

Nunc,& ſemper agam tanto pro munere grates.
Ipſa etiam mea lingua canet te,cum fugat aſtra
Sol oriens,& cum tenebras inducit Olympo:
Et te promeritum dicet:nam qui tibi ſoli
Seruit,& ex animo credit,tua non iuga collo
Dulcia detrectans,illum tutaris ab omni
Diluuio maris irati,puppimq; reducis
Innocuam,ſocioſque laborum ad littora nota:
Et dicis.Quia te mihi nunc committis,inanem
Vlterius ſpem non paſces;quotieſque vocabis
Auxilio me in vota malis oppreſſus acerbis;
His ego te eripiam ſubitò,duces & in æuum
Longinquum placidam procul omni à turbine vitam:
Monſtraboq; viam;cæli quæ ducit ad alta
Atria;& ad ſuperas ſedes ſtellantis Olympi.
Reſpice me Pater alme tuo cum numine:nam te
Haud mea vota latent:tu me rege,tuq; ſub vmbra
Alarum tege me ſolita pietate tuarum.
Vt ceruus ſilua à canibus deprehenſus iniqua
Mergere fonte cupit longo labra arida curſu,
Poſtquam vngues,morſuſq; canum,locaq; aſpera victor
Euaſit;non inſidias,non tela ſequentum
Permetuens,nemorum recubat ſecurus in vmbra:
Sic ego te Pater omnipotens:nam lucidus es fons,
Dulcis,& egelidus,liquidarumq; auctor aquarum.
Namque tuo viuos fontes,& flumina iuſſu
Fuderunt rigidæ cautes;cum duceret olim
Pinguibus è campis,quos Nili interluit vnda,
Ad vitreas Iordanis aquas,promiſſaq; regna;
Poſt domitum ſignis regem,merſumq; profundo,
Dilectum populum per mille pericula Moſes.
Adq; tuos ſi quis fontes(ſeu mollia fragra

Ver-

Verna puer legit in ſiluis;ſiue area flauos
Alta teret paleæ culmos;ſiue vua colorem
Iam ducit matura ſuum;ſeu flumina duro
Stent immota gelu per brumam)accedat,& vndam
Hauriat, haud vltrà ſitiet.nec vallibus altis
Perſpicuos fontes,aut vitea pocula quæret.
Ad quem igitur miſer,& rebus diffiſus egenis
Confugiam Deus omnipotens?ad te niſi certum
Præſidium miſeris?tu clemens dirige noſtras
Per pelagus Pater alme vias:da ſiſtere portu
Naufraga vela,volenſque tuo nos numine ſerua.

FINIS.

Pyrrhi Tari Romani, & Laurentij Cambaræ Brixiani oratio ad Deum.

O Pyrrhe hac noſtra labente ætate precemur
Cęleſtem Patrem vnanimes; vt nos quoque ducat
In cęli lętas ſedes,vbi funeris atri
Expertes erimus cuncti,triſtiſque ſenectæ.
Hic vbi plena Deo ſunt omnia;& omnia luce
Incircumſcripta fulgent;& gaudia ſedes
Aethereas æterna tenent,vbi lumina noſtra
Clauſerit obſcuram in noctem:ſicut noua duxit
Stella Magos niger à terris,quas incolit Indus,
In terras Iudęa tuas;quibus edidit almam
Progeniem Virgo ante alias electa,Deoq́;
Grata magis.tu quę petimus concede;nec vlla
Te moueant commiſſa:pijs aſt annue votis
Amborum;donec veniat meta vltima vitę,
Omnipotens hominum rector,rerumque creator.

Tu nobis etiam ſuccurre precantibus, & nos
Aſpice: ſulcanteſq; euerſa tot æquora ventis
Innocuos ſerua, & dextram ne ſubtrahe nobis
Ipſe tuam Pater, & tuta ſtatione repone.

FINIS.

AD IOANNEM BAPTISTAM STELLAM BRIXIANVM,

VINCENTII F. MONAchum Caſinenſem,

Et eiuſdem Congregationis Procuratorem Generalem.

LAVRENTII GAMBARAE Brixiani.

IDYLLIA SACRA.

AD IOANNEM BAPTISTAM STELLAM BRIXIANVM.

Hoc etiam iuſſum nobis Stella accipe carmen.
Quod mihi non Muſæ, aut vanus dictauit Apollô
Tybridis ad virides ripas: ſed flaminis almi
Spiritus; ac Patris, & nati fiducia, quæ me
Numquam deſtituit; cum ſim Permeſſidos vndam
Fluminis, & vatum nugas oblitus inanes;
Et chorus Aonidum noſtris longe exultet oris.
Tu vero inſignis cantu, & teſtudine Dauid;
Et doctus res venturas prædicere; & ipſum
Carminibus laudare Deum: qui gurgite rubro
Immerſit Pharias vna cum rege phalangas;
Dilectumque ſibi populum, qui iam mare ſiccis
Tranſierat pedibus, tuta ſeruauit in acta:
Adſis ô tua dum ſequimur veſtigia, quem iam
Verſantem liquidi pecudes Iordanis ad amnem
Poſt varios rerum euentus, tantoſque labores,
Aerumnaſque graues regali in ſede locauit.
Vt tu diuinas ceciniſti carmine laudes:
Sic ego nunc pia ſacra canam, quæ grata Deo ſint
O vtinam: voceſque meas dimittat in aures
Ipſe ſuas; qui cuncta audit, cernitque, regitque.

Dicat Deo hæc carmina,

Rex regum, & rerum cuſtos, hominumq; redẽptor,
verus & omnipotens, verus Deus accipe partem
Carminis hanc etiam noſtri: facque inſuper, vt ſit
Aure tua dignum hoc carmen, ſint & mea vota:
Nam potes: & veniam poſcentem reſpice tandem:
Iam peccatorum magna ſub mole laboro
Et nec agas pro iure tuo. Pater optime, mecum:
Namque cadam cauſa, cum ſim reus; vtere ſed tu
Nunc pietate tua, ſolitus qua parcere ſonti es;
Meque tuos duc per calles, vbi regia ſedes
Eſt tua, felicesque animæ tua iuſſa ſecutæ.

IDYLLIVM. II.

Dicit, ſe Deum laudaturum, & malorum commercia vitaturum.

Te, Pater, ipſe canã omnipotens per carmina ſacra;
Atq; tuas laudes: nec te mea lingua ſilebit
Et placidum, & facilem, ſolitumq; ignoſcere lapſis:
Nam quæ ſceptra tenes, tua ſunt, nec ſubdita certis
Legibus, vt reges alij; at potes omnia ſolus:
Cumque voles, æther pulcherrimus, altaque ab altis
Sedibus aſtra cadent; tellusque ardebit: & æquor.
Ipſe quidem ſumma vigilans ego nitar opum vi,
Vt iuſtumque, piumque colã, nec criminis vnquam
Sim reus: at quibus eſt abſentes rodere amicos
Mos malus, atque ſuis illorum carpere vitam

Verſibus;atque odiſſe bonos;& fallere norunt :
Atque petunt fraude inſontes,hi limine noſtro
Longe aberunt,menſæque aliqua nec parte fruentur.
Nec me per noctis tenebras comitabitur vnquam,
Munere qui victus fas omne abrupit;& auxit
Fœnore rem patriam turpi;preſſitque clientem.
Hic nunquam ſe poſſe domos ſtellantis Olympi
Scandere;nec ſummi faciem ſpectare parentis,
Infelix olim ſperet poſt funera;& ipſam
Exactam luxu,& vana inter gaudia vitam.

IDYLLIVM III.

Deum rerum omnium conditorem celebrat.

PErpetuum te rectorem rerumque,hominumque,
Atq; orbis,Pater alme,canā:namq; omnia, quæ Sol
Aſpicit,Eois cum ſe ſe oſtentat ab oris,
Et cum diſcedens linquit ſine lumine terras,
Formaſti proprijs manibus: quæ cuncta creaſti
Ad varios vſus hominum;mox inſuper illos
Tantarum rerum dominos,terræque,mariſque
Feciſti;atque illis placuit ſubmittere cuncta;
Quæ virides late paſcunt animalia lucos:
Quæque ſecant late magnum per inane volatu
Aera;quæque natant ſubter freta monſtra profundi:
Vnde tui irradians maieſtas nominis inter
Mortales,cæli ſupra ſe ſe extulit arces.

IDYLLIVM IV.

Omnes beatorum cœtus Dei laudes concinunt.

VNanimes, Pater omnipotens, Pater alme Deum te
Laudamus; vnumq; Deum, dominumq; fatemur.
Te Patrem æternum veneratur littus vtrumque.
Te pennata cohors, feliciaque agmina cæli,
Atque poteſtates ſublimi voce viciſſim
Inſigni te laude canunt ſuper omnia, quæ tu
Feciſti; & cæli ſpatioſa per atria dicunt
Ter ſanctum, atq; Deum noſtrũ, dominumq;, Patremq;
Te celebrant: cum cuncta tuo ſint numine plena;
Quæ Sol luce ſua luſtrat, dum circuit oras
Aethereas, tractuſque maris, terraſque patentes.
Atque tibi adſurgunt gentes felicis Olympi;
Et duodena cohors comitum te Chriſte tuorum
Concelebrat. fudit quæ pro te cæſa cruorem:
Quorum vox late Heſperias peruenit ad oras;
Et Numidum, Indorumque domos: & vos quoq; vates
Abramidæ, quibus ore dedit prædicere nati
Aduentum Deus ipſe ſui, & rerum abdita; voſque,
Qui quondam ſparſum meruiſtis prima cruore
Præmia: nunc pueri dominum laudate ſupremum.
Vos quoque virginei cœtus, quibus vna fuit mens,
Vna pudorem ipſum a teneris coluiſſe; nec vnquam
Connubij ſubyſſe toros, nec floris honorem
Virginei amiſiſſe; Deum laudate parentem
Immenſæ maieſtatis. vos & quoque ſancti
Inſignes ſertis crines; palmaſque ferentes
Dextera Idumæas alacres, & veſtibus albis
Induti, immenſas Patri vos dicite laudes;

Cæleſtique ſimul diuini numinis auræ.
Teq; etiam Chriſte vnigenam, magnoq; parenti
Aequalem canimus: ſummi tu magna tonantis
Gloria, ſtellantiſq; poli: dignatus & aluo es
Tu de virginea naſci: tu funus acerbum
Pro genere humano es paſſus; quod ſanguine & ipſa
Morte redemiſti; patefactaq; ianua cæli
Eſt nece, Chriſte, tua, tua ſunt qui iuſſa ſecuti.
Aeterni patris æternus filius, & rex
Gloriæ; & ad dextram Patris omnipotentis, & aureo
Ipſe ſedes ſolio ſublimi in vertice cæli.
Venturumq; diem te iudice credimus olim:
Quo tu digna malis, & iuſtis præmia reddes.

IDYLLIVM V.

Orat Deum, vt ſuas preces audiat.

HAs humiles, Pater alme preces, quas fundimus
Aure benigna audi; nec tu pmitte precãtis (ad te
Has vaga flabra ferant cæli per inania voces
Effuſas, medium quum roſcida Luna teneret
Stellantis cæli ſpatium; & mortalia paſſim
Pectora velaret fuſco ſopor altus amictu.
Vt taurus gemit incurui ſub pondere aratri;
Mercibus & premitur multis vt puppis onuſta;
Quæ nocte in media validis agitatur ab Auſtris:
Sic ego nunc vitam ipſe agito ſub mole malorum.
Tantorum, quæ iam merui, nec ferre recuſo
Supplicium, pœnamq; pati, tua dum ſit apud me
Gratia; qua fretus non tela inimica timebo,
Non hominum occultas fraudes, linguamq; veneno
Inſe-

Infectam;miſeroq; mihi ſuccurre,tuiſque
Auribus has admitte preces;mihi teque roganti
Da facilem;Pater alme,ſines me carpere donec
Vitales auras,cœli & ſpirabile lumen.

IDYLLIVM VI.

Deus malos perdet,bonos tuetur.

IN felix erit ille,Deum qui mente,animoque
Non amat,atque illum,Chriſti qui numen adorat;
Tanquam ſe:qui diuitias,qui quærit honores
Humanos,populiſue cupit dare iura ſubactis;
Quique aliò vultum auertit,ne cernat egenum,
Et plenum vlceribus,ſtratumq; ad limina templi.
Hæc gens praua virum.ſemperq; obnoxia culpæ,
Cera velut rapidis flammis admota liqueſcet,
Et fluet.ac veluti torris conſumptus ab igne
Vertitur in cinerem tepidum,tenuemq; fauillam,
Deficiet:velutiq; alto vaga flumina ponto
Merſa ſuum amittunt nomen ſic cuncta peribunt
Nomina peruerſorum hominum poſt funera tandem
Ipſorum:at iuſtum clypeo,dextraq; fouebit
Omnipotens;nec erit toto leue nomen in orbe
Illius:atq; manu larga ſuccurret,opemq;
Adferet:vt proprio capiat quæſita labore
Præmia,& optatos fructus;facietq; parentem
Illum vxor prole egregia;cernetq; nepotes
Virtute inſignes;& felix tranſiget æuum
Vir iuſtus,noxaque carens:nam conditor alti
Aetheris,& terræ non illum linquet;& illi
Spem nunquam eripiet,dubijs quę ſola periclis

Solatur poſitos homines:ſpernetque furentes
Ionij fluctus pelagi:ceu ſaxea rupes
Sueta maris perferre minas,hyemeſque,notoſque.

IDYLLIVM VII.

Orat Deum,vt ſibi faueat: Hebræorumque impietatem deteſtatur.

Spem noſtrã in te vno, Pater alme,locauimus omnẽ;
Aetherea qui ſede ſedes;& lumine puro
Proſpectas benefacta hominum,& malefacta; videſq;
Illorum mentem, atque animum:ne linque periclis
In tantis nunc nos poſitos:tu,qui potes, hoſtem
Hoſtem animis nimium fidentem,& robore, & armis,
Atque opibus proſterne ſolo;facque vt ſua tela
Sacrilega contorta manu ſint irrita,nec nos
Attingant;clypeoque tuo nos protege;ſemper
Protegere inſontes ſolitus;tu rite rebellem
Multaſti populum Hebræum:qui teque,tuoſque
Poſthabuit ſacros diuerſo in tempore ritus:
Namque hæc progenies:meritorum oblita tuorum,
Et peruerſa deos coluit,quos terra colebat
Extera;numinibuſque nouis ſacra publica fecit.
Ille tibi populus carus ceu filius,inſtar
Numinis ille bouem coluit,ſeque ipſe nefandis
Gentibus,& ſacris illarum immiſcuit vna;
Liminaque (infandum) ſparſit,araſque cruore
Natorum;ignotiſque deis Panchæia thura
Sæpe dedit, quibus eſt auſus mactare bidentes:
Et donis cumulare aras:quamuis memor icti
Fœderis Abrahamo cum patre,& patribus ipſis;

Di-

Duxiſti populum incolumem de finibus, ingens
Quos Nilus ſecat, in patriam, promiſſaque regna.
Merſiſti & Pharias vna cum rege phalangas
In mare Erythrǽum; & populus tuus ǽquoris oras
Tranſiuit ſiccis pedibus: fax prǽuia noctem,
Perque diem hunc nubes duxit; fonteſque viciſſim,
Curuaque inundarunt torrentia flumina paſſim.
Tu noſtri miſerere precor, velut ipſe rebelli
Sæpe pepercisti huic populo. deliquimus in te;
Linquendo tua iuſſa, & nos peccaſſe fatemur;
Et precibus pacem petimus: tua gratia ſemper
Nos foueat; clypeoque tuo nos protege contra
Illum hoſtem, quem tu pepuliſti e ſedibus alti
Aetheris in barathri ſedes, obſcuraque regna.

IDYLLIVM VIII.

Deum orat, vt ſibi peccata remittat.

CHriſte nouam templo tibi quam ſacrauimus aram
Reſpice; & hæc etiam, ſint paruula munera quãuis,
Vera Dei ſoboles, lumenque, & vera parentis
Gloria; teque animis (ſi fas eſt) inſere noſtris;
Siſque pius, clemenſque mihi: mea crimina cuncta
Sunt tibi nota ſatis: nam tu mortalia ſolus
Corda hominum, mentemq́; vides; nec fallere quiſquam
Te potis eſt. tua iuſta premat ne me ira merentem,
Non cæli æthereas ſedes; ſed tartara, & vmbras;
Quod ſeruant regnum fratres, inamabile regnum
Lucifuga, quondam cælo gens pulſa ſupremo.
Hos immane nefas auſos tua dextera ad imos
Detruſit ſine luce locos, merſitq́; profundo:

Quan-

Quando illos tenuit regni tam dira cupido.
Sed mihi da,vt delicta fleam mea,Chriſte, priuſquã
Tendam iter ad terram picea caligine merſam,
Et plenam gemituque,& flebilibus lamentis:
Suſtineam vt meritas commiſſa ob crimina pœnas:
Et perpeſſus ero meritas cum denique pœnas;
Luſtrabis tu me folijs,thyrſoque virentis
Hyſſopi;& nitidus tunc tali aſpergine vincam
Scythonias candore niues,& cana liguſtra:
Ac ſuperas potero cæli conſcendere ſedes.

IDYLLIVM IX.

Ne ingrati ſimus in Chriſtum, qui tot in nos benefi cia contulit.

VErũ hominẽ, verum eſſe Deũ te Chriſte fatemur,
Et vaſti ante orbis primordia,& omnia ſecla
Te genitum Patre ab æterno;& de virgine natum
Flaminis afflatu ſacri:ſumpſiſſeq; ſerui
Formam hominis,fragileſq; artus·& more vetuſto
Mortua iam tua membra nouo tumulata ſepulchro,
Et ſuperas redijſſe auras,cum fulſit ab ortu
Tertia lux nitidi ſolis,terraſq; retexit.
Et tamen ex animo non te veneramur,vt ipſi
Debemus;cum pro nobis crudelia paſſus
Verbera ſis,ſæuamq; necem:ſed quis ferus,atroxque,
Et malus,& male gratus erit,& barbarus in te?
Qui te non noctem,atq; diem perquirat,ametq;
Te ſolum;& contemnat opes orientis,& Hermi
Omne aurum,mihi des oro producere ſoles

Hos

Hos vitæ paucos, mihi qui Pater alme ſuperſunt,
Criminis, & ſcelerum exortes: daq́; inſuper, vt te
Et noctes ſequar, atq́; dies: nec longius abſim
Vngue tibi, toto meditans tua pectore iuſſa.

IDYLLIVM X.

Orat Deum, vt ſe adiuuet.

ARida ſunt mea membra, velut ſolet arida tellus
Fontis ob exhauſtos latices, & mœſta morantes
Voce auſtros vocat, & iam ſiccis faucibus imbres;
Ipſe ſuo proſcindit agros cum Syrius æſtu,
Expectat: ſic te feſſa hæc mea Chriſte ſenectus
Suſpirat, ſupplexq́; vocat nunc in ſua vota;
Quæ te non latuere vnquàm: nam nulla, licet ſit
Abdita res, te Chriſte latet. da pectore puro
Ipſe mihi. vt poſſim tua iuſſa capeſſere ſemper:
Ingentiq́; meo dexter ſuccurre labori:
Vt valeam pietate tua me tollere ad illam
Solam cæleſtem patriam, vacuamq́; malorum.

IDYLLIVM XI.

Deum precatur, vt nos reſpiciat.

SVblimi de ſede tua, qua fulget Olympi
Immenſa, & longe radianti regia luce,
Nullus vbi mortis timor eſt; cantuque, ſonoque
Indulget pennata cohors; inſignibus & te
Concelebrant cæli late ſuper omnia regem

Lau-

Laudibus;& lætis reſonat concentibus æther.
Reſpice nos;dextramque tuam ne ſubtrahe nobis.
Tuque idem tibi ſemper eris rectorque,Paterque
Omnipotens:non vlla vnquam ventura videbunt
Secla tuum finem;atque annorum meta tuorum
Nulla erit:illa olim quamuis voluentibus annis
Sint viſura poli interitum,rerumque ruinas.

IDYLLIVM XII.

Precatur Deum,vt nos a peſte,& locuſtis liberet.

ALme pater,cui Sol,cui Luna,& ſidera ſoli,
Et rerũ euentus varij,& vaga flamina,& imbres
Et pelagi tempeſtates,& tempora parent,
Reſpice nos:nam peſtis atrox iam ſerpit eundo
Per varios latè populos,quos Itala tellus
Paſcit;& ingentes animos attollit in horas;
Et ſecum fert exitium rebuſque,hominique.
Nunc etiam paſſim valles,ſiluaſque locuſtæ
Aeſtate in media populant frumenta,legumenque
Abſtulerunt. ſqualent conſumpta ob gramina campi.
Inuiſa agricolis rubigo;atque aſpera grando
Mixta notis,hyeme ac rapida cum fulmine, tantum
Haud nocuit,quantum iſta lues,quæ morſibus herbas
Et culmum,ſtipulamque leuem,grauidas & ariſtas
Conſumpſit;ſteriles{q́}; agros,nudoſque reliquit.
Hæ roſtro terram infodiunt,partuque ſolutæ
Sub terra haud multum effoſſa mille oua relinquunt,
Inuiſam campis ſobolem:quæ veris in ortu;
Suſpendit nidum tignis cum garrula hirundo;
Et læti paſcunt ſiluis noua gramina tauri:

Erum-

Erumpunt ſubito rupta tellure, petuntque
Prata cateruatim, volitantque per aera denſæ
In morem nebulæ, & veris populantur honorem.
At poſtquam has fecit maiores grandior ætas:
Tunc frumenta adeunt latis flauentia campis;
Et vaſtos reddunt conſumptis meſſibus agros.
Tu noſtri cælo, pater alme, miſertus ab alto,
Agrorum, & ſegetum hanc labem vaſto obrue ponto,
Horriſono fluctu qui littora Lydia pulſat.
Vt quondam Zephyri flatus, qua parte relinquit
Extremam Sol Heſperiam, ſpirauit, & illam
Perniciem rubro immerſit (tua iuſſa) profundo:
Nam non cura hominum, non & vigilantia prodeſt;
Nec potis hãc volucrum eſt dirarum extinguere peſtẽ.

IDYLLIVM XIII.

Deus bonis fauet, malos deprimit.

Mortales longe ante alios erit ille beatus
Poſt obitum (nec vana fides) qui ſeque, ſuaſque
Res Patris æterni arbitrio commiſerit omnes:
Nam Deus hunc amat, & iuſti veſtigia rectos
Per calles ſubito flectit; dextraq́; ruentem
Suſtinet; ac dextra collapſum ſubleuat ima
A terra, votiſque ſuis reſpondet, & omnem
Illi ſpondet opem. nec tu mouearis ab ira:
Atque tuum florentem opibus cum videris hoſtem,
Vicinumue elatum animo, fundiſque ſuperbum
Per fas, atque nefas habitis, & fœnore turpi.
Atque illum ad cæli fulgentia ſidera quamuis
Attolli cernas, magnis & honoribus auctum;

Ne tamen inuideas illi, nec pectus habendi
Sollicitet mala cura tuum male parta: Deus nam
Has diſpergit opes, veluti per prata iuuencos
Occiſo paſtore ſolet leo, iuſtus & agros
Ipſe ſuos cum prole colet, illamque ſuarum
Hæredem rerum, cum venerit hora, relinquet
Vltima poſt vitam innocuam, & ſine labe peractam.
Semper habet dextram maculatã ſanguine, ſemper
Inſidias iuſtis parat impius, optat & omnes
Perdere: ſed iuſtos præſens Deus aſpicit, & fert
Auxilium. hi veluti cedrus, quæ vertice nata eſt
Frondentis Libani: aut platanus caua flumina propter,
Stellantis cæli radiantia ſidera adibunt.
Impius at nullum eſſe Deum; pluresue recenſet,
Et putat eſſe deos; hic tanquam puluis ab Euro
Huc illuc tenues ibit iactatus in auras.

IDYLLIVM XIV.

Deum rogat, vt ſe adiuuet.

CErta ſalus hominum, proles atq; vnica ſummi,
Aeterniq; Patris, nunc me me Chriſte periclis
Reſpice iactatum tantis: nam tu niſi præſtes
Conſuetum auxilium miſero; maris obruar vnda
Adriaci: ſubitoq; ferox lætabitur hoſtis:
Namque meo inſultans capiti mala multa minatur.
Dicens, præualui; Deus illum liquit, opemq;
Denegat aſſuetam. fer opem mihi Chriſte ſupremis
In rebus, nec me linquas; daq; inſuper, vt te
Tota mente colam; & præter te vt cætera ſemper
Deſpiciam, quæ terra creat, quaq; educat æquor;
Atq; orientis opes. Tarthcrum & regna potentum.

IDYL-

Deum orat, vt ipſum à maligno hoſte tueatur.

OMnipotens genitor nunquam tua iuſſa ſecutos
Deſeris, at clypeo tegis, & defendis ab hoſte
Depulſo quondam e cæli ſublimibus oris;
Qui tanquam leo, quem cogit percurrere ſiluas
Sub noctem vesana fames; atq; obuia diro
Armenta, atque imbelle pecus proſternere morſu:
Sic animas malus ille hominum veſtigat, & illas
Inuoluit mundi illecebris, tu rector Olympi
Luminibus infunde meis tua lumina; & auram
Immitte athercam menti: ne me hoſtis iniquus
Iſte ſuis captum inſidijs, & fraude, doloque,
Viribus atque ſuis fractum ſe iactet: opemq;
Tu mihi da, Pater omnipotens, vt vincere poſſim
Has fraudes, donec vita migrare iubebis.

IDYLLIVM XVI.

Infelix malus, felix bonus: in Deo ſpes ponenda eſt.

INfelix eſt ille, Deum qui non timet; & qui
Mandatis, ſacriſq; ſuis non ſemper inhæret.
Inſonti non ille dolis, tectaue nocebit
Fraude viro: nam flabra ferent per inania cæli
Omnia, quæ molitus erat ferus hoſtis in illum:
Tabeſcetque fremens tunc, cum ſua vota videbit
In celeres abijſſe Notos per nubila cæli
Ardua: & in morem iuſtum ſubcreſcere oliuæ;
Plurima quæ in vacuum pandens ſua brachia, colles,

Vicinaſque teget valles humentibus vmbris:
Agricolæque feret mites in tempore baccas.
At peruerſus erit velut infelix oleaſter
Conſurgens iterum ſiluis, quem pene peruſſit
Ignis edax, nemora arderent cum frondea flammis.
Quæ forte incautis paſtoribus, vt ſolet, alta
Exciderant ſilua: ſuperarit denique quamuis
Poſt cladem, fructus domino tamen haud dabit vllos.
Vt palmes non ferre poteſt ſub fertilis ortum
Autumni (ducunt ſiluis cum poma colorem
Purpureum) ſuccos vuę, niſi manſerit vna
Vitali in vitis ramo, truncoque virenti:
Sic & qui ſpernit Chriſtum; & qui totus in ipſo
Non manet: obſeruatque illius mollia iuſſa:
(Namq; iugum ſuaue eſt, & onus leue) non dabit vllos
Ille ſuo, veluti ſperarat, tempore fructus.
Quamuis pręcedant illum longo ordine gentes
Deuictę bello quondam: inuictoque adamante,
Et gemma viridi pectuſque, & candida colla
Incingat prouectus equo: & Capitolia verſus
Aurea tendat iter fidens victricibus armis:
Et iactet genus egregium, & pręclara ſuorum
Facta patrum; nos imbelles, humileſque canemus
Te ſuper aſtra Deum: quotieſque minabitur hoſtis
Perdere nos, noſtraſque domos euertere, nullis
Militibus freti, aut armis, opibuſque; tuo ſed
Auxilio; toties te in vota vocabimus vnum,
Vnum adiutoremque hominum, rerumque parentem.

IDYLLIVM XVII.

Deus ſpem in ipſo ponentes nunquam deſerit.

IN me ſpem quoniam poſuiſti,atq; es mihi ſemper
Confiſus,non te linquam:ſeu puppe profundum
Sulcabis nocte in media,tumidiſq; procellis:
Seu carpes iter in ſiluis,animalia cum ſunt
Semiſepulta graui ſomno:non vlla nocebunt
Arma inimica tibi;clypeo nam teque,tuoſque
Ipſe tegam;retegamque dolos,fraudeſque malorum.
Nec duce me horreſces metuenda pericula adire.
His ego te eripiam præſens,aderoque vocanti,
Præſidiumque feram:tu ſcis me namque fuiſſe
Cuſtodemque tuę,ſeruatoremque iuuentę.
Confectum,& ſenio,& multis iam duriter annis
Exactis, non te ſolita pietate relinquam
Deſertum,precibuſque tuis,votiſque mouebor,
Auxiliumque feram pręſens, ſoluamque timore:
Monſtraboq;viam haud dubiam,quę ducit ad alta
Sidera;teque ipſum cęli dignabor honore.

IDYLLIVM XVIII.

Deus bonos protegit,malos perdit.

FLorebunt iuſti haud ſecus ac noua planta virentis
Nata Paleſtinę lętis in collibus,atque
Culmine ceu ſummo Libani pulcherrima cedrus;
Quę non horreſcit gelido ſpirantia ab axe
Flamina,non fœdas hiemes,non frigora Brumę.
Gens iniuſta cadet,veluti cum ſidere primo.

Autumni folia areſcunt;atque arida circum
Mox delapſa tegunt paſſim telluris honorem:
Nam quę planta ſuas radices egerit altam
Sub terram in domini campis;hanc educat imber,
Hancque fouent Solis radij;totidemque tenebit
Poma quot induerat teneris ſe in floribus arbos.
Iuſtorum eſt quoniam dominus non immemor,illos
Protegit;atque ſuo tutatur numine Chriſtus,
Qui Sol iuſtitię eſt verus,defendit amantes
Iuſtitię rectos calles;hominesque relinquit
Ducentes vitam in tenebris,luxuque frequenti.
Namque bonum,quod fecit,amat Deus ipſe;malumque
Ipſi odio eſt,quod non fecit;punitque nocentes,
Ob tectas animo fraudes,atque impia facta.

IDYLLIVM XIX.

Deplorat proxime præterita mala;& gratias agit Deo de pace.

MVlta ſumus paſſi crudelia bella per oras
Auſonię,& victi dedimus uictoribus arma:
Vidimus & captas urbes,atque oppida propter
Diſcordes noſtrorum animos,& noſtra,patrumque
Crimina;perpeſſique ſumus peſtemque,famemque.
Ipſe tuum,quamuis iuſtum,compeſce furorem
In nos,o Pater alme,tuos,& conſcius ira
Parce tua:nam tu non es ſæuire nocentes
Suetus ad extremum in miſeros;ſed parcere ſemper
Cuilibet es ſolitus,palmas qui tollit ad altum
Aethera,& extremis orat tua ſancta periclis
Numina,vt eripias illum,caſuque recenti.

Quàm

Quàm lætor, dum cincta comas redit aurea terris
Pax olea Auſonijs; duce qua lætatus arator
Vertit agros ferro patrios, paſtorquè capellas
Ducit in herboſos ſaltus, vacuumque licebit
Pectus habere metu: cædeſque, & crimina cedent,
Quæ ſecum fera bella ferunt; diſcordia ventos
In tenues ciuilis abit: tua munera, nuper
Quæ bonitas immenſa tua, & clementia nobis
Conceſſit, Pater alme, tibi nunc redditur vni
Gratia pro tantis meritis: nos teque precamur.
Incolumem vt ſerues extento hanc tempore pacem,
Gloria debetur tibi ſoli: nam Deus ipſe
Solus es, in terriſque tuum eſt venerabile nomen.

IDYLLIVM XX.

In eos, qui pœnitentiam differunt.

QVid differs miſer ipſe animum purgare futurum
In tempus: mentemq́; oppreſſam tollere tantis
E tenebris claram in lucem, cælumque tueri;
Diuitias non has humiles, perituraque regna,
Ob breue curriculum vitæ, caſuſque ſiniſtros
Qui vexant mortale genus, dorſoque recumbunt?
Et dicis: Veniet tempus, cum crimina linquam;
Atque Deus noſtri miſerebitur. & mihi parcet;
Parcere iam ſuetus linquenti crimina: ſed te,
(Ah nimium miſer) interea dum tempora differs.
Te mors inuadet tacita, & nil tale putantem,
Immerſumque malis tantis, turpique ſenecta;
Aeternum in ſomnum, & tua languida lumina condet.
Dicere tunc poteris: Vos o mea florida rura,

Deliciæ quondam, nunc gaudia falſa valete.

IDYLLIVM XXI.

Peccatorum confeſſionem non differendam.

Crimina quid ceßas tua tot ſcelerata fateri
Aeterno maris, & terrę, rerumque parenti?
Ah miſer, infelixque, tui & nimis immemor omni
Tempore: fac illi tua crimina multa referre
Haud pudeat merſum cœno, veluti male olens ſus.
Et te noſce: Deus tua tunc malefacta remittet,
Sint grauia illa licet; namq́; exorabilis ille eſt;
Suetus & eſt hominum lachrymis, precibuſq́; moueri,
Atq́; erit ante alios mortales ille beatus,
Cuius facta tegit, fraudeſque, atque impia verba
In ſuperos, fratreſque ſuos mala iurgia ſummus
Omnipotens, illa immergens caligine cæca.
Quod ſi talis eris, tempeſtas nulla mali te
Inuadet: nam portus erit tibi cęlicolum rex;
Atque tuis pariter rebus, quas turbine ab atro
Eripiet; ſolidaque dabit conſiſtere terra.
Atque tuis pręſens nunquam ſua lumina flectet
Greſſibus: atque auræ vitalis amabile lumen
Carpere tunc poteris ſano ſecurus ab hoſte,
Inſequitur qui nos ſemper; vndique fugaces
Illecebras, tectis, ſed non ſine fraudibus, offert:
Quem niſi tu caueas, te dira, ac certa manebit
Pœna; ad ſupplicium cum te trahet horribilis mors.

In Deo ſpes reponenda; non in diuitijs, aut honoribus.

IN felix erit ille, ſuam qui mercibus omnem
Spem poſuit, quas Eois deuexit ab oris:
Et quas argento, & gemmis onerarat, & auro,
Innocuas puppes tuta ſtatione locauit.
Quid proſunt orientis opes, inuentaque nuper
Tot regna occaſum nitidi ſpectantia Solis:
Et toties domuiſſe armis uictricibus hoſtes;
Et bibere è gemma, pateriſque ingentibus aureis:
Aut populi faſces meruiſſe, atque urbis honores,
Et regale decus; primas ue ab origine cauſas
Tantarum (ut perhibent) rerum cognoſcere; & alti
Incrementa maris: quo ſe ordine uertat Olympus:
Si barathri flammis inuoluitur; & caret ipſo
Aeterni patris aſpectu, cœtuque piorum,
Sanctorumque patrum, fuſo qui ſanguine cælum,
Aut pietate ſua meruerunt? Tu mihi mentem
Mitte, Pater, colere vt valeam te pectore toto,
Dum uiuam; & tua ſancta ſequi mandata: uiamque
Per tenebras oſtende mihi, quibus obrutus erro,
Vt ratis excuſſo per cęrula mota magiſtro.
Quin tota tellure etiam admirabile nomen
Eſſe tuum referam omnipotens: tua gloria namque
Eſt oras elata ſuper ſtellantis Olympi.

Beati qui habitant in domo tua domine.

O Pater omnipotens, noſtri ſpes vna, ſaluſque.
Atria, vt ingrediar tua da mihi regia quæſo:
Vt poſſim canere ipſe tuas per carmina laudes.
Paſſer enim ſua tecta habitat, & turtur opacis
In ſiluis nidum extruxit ſub purpureum Ver;
Cum flores, herbaque audent ſe credere cælo;
Altorumque comæ nemorum, fruticeſque per agros
Frondeſcunt, denſiſque canunt auiaria ſiluis,
Lætitia ipſa anima exultat, cum mente reuoluo
Templa tua, atque nouis onerata altaria donis.
Qui colit hanc ædem eſt felix, felix quoque & ille eſt,
Qui tibi ſacra facit. longe eſt mihi gratius vnam
Has ędes habitare diem: quam ſecula mille
Sedem aliam, licet egregiam; dominerque ſuperbo
Parthorum regno; atque oriens mihi ſeruiat omnis;
Et viuam prauos inter, populumque ſceleſtum.

IDYLLIVM XXIV.

Deus amandus, non diuitiæ, aut honores.

OB gentes alius victas, ſubiectaque regna;
Et niueis prouectus equis Capitolia celſa
Conſcendens bello rebus feliciter actis
Gaudeat: atque alius tumidus corda anxia partis
Diuitijs; dum rumpentes videt horrea fruges;
Et plenas oleo cellas, vrnisque falerni.
At ego non miſcens curis hæc gaudia, ſomnos

vilibus

Vilibus in ſtratis ducam ſub nocte ſalubres.
Oblitus res humanas, at non tua iuſſa;
Lætitiaque fruar, quam das mihi ſolus in horas,
Alme Pater, me reſpiciens: daque inſuper, vt te
Mente colam, donec vitalia lumina linquam.
Meque doce; vt poſſim vitam hanc producere tecũ.
Incautis ne virginibus quod contigit olim,
Atque mihi eueniat; quæ non ſumpſere ſuis in
Lampadibus conſuetum oleum; tardeque petentes
Auratos ſponſi thalamos; in limine primo
Attonitis hæſere animis preclusa videntes
Oſtia; clamaſſentque licet, nullus tamen illas
Admiſit; mæſtęque grauem ingemuere repulſam.

IDYLLIVM XXV.

Beatus qui diuina ſeruat mandata.

VT fidus ſequitur domini veſtigia ſeruus:
Illius & ſemper obſeruat lumina, ſi quid
Imperet; exequiturque libens mandata iubentis
Confeſtim domini, quæ intenta acceperat aure:
Quem dominus meritum preclaro munere donat:
Sic & qui Patris æterni precepta faceſſit.
Namque anima illius cęlum conſcendet, & alta
Atria, quę Deus ipſe colit, patreſque beati,
Gaudia quos non vana fouent, non vlla cupido
Viſendi has humiles terras, paruoſque nepotes:
Hos pro auita premunt non rura, aut oppida; ſed ſunt
Intenti laudare Deum, atque extellere cantu
Aſſiduo; aſpectuque frui Patris omnipotentis,
Euecta eſt cuius trans ardua ſidera longe

Gloria, & ætbereos axes; qui iuſtus ab alta
Inſontem leuat è terra: celſoque ſuperbum
Deturbat ſolio, regnis ne regnet auitis.

IDYLLIVM XXVI.

Rogat Deum, vt ſibi ignoſcat.

ME, domine, exaudi, & faciem ne auerte, licet ſim
In tua tot merita in me iam collata, ſenectamq́;
Incolumem, lapſoſque ſimul non turpiter annos
Plenus, & argento. & gemmis male gratus; amanſq́;
Criminis, atque tui nimis immemor: vltima quando
Non longe meta eſt vitæ, labentis & æui
Terminus, in morem fluuij torrentis ab alto
Vertice prærupti montis per leuia ſaxa.
Tu vero mihi parce, Pater, mihi parce roganti;
Et robur mihi da validum; ue lumina vultu
Deiecto, & triſti claudam; condarq́; ſepulchro;
Haſque humiles terras anima indignante relinquam;
Et ferar ad loca ſenta ſitu, loca mœſta tenebris
Obſita, vbi nunquam lux vlla effulget; vt oris
His ſuperis; ſed flamma rubet maleolentis Auerni.

IDYLLIVM XXVII.

Dicit ſe amare cæleſtia: terrena deſpicere.

VT ratis albentes tumidi maris acta per vndas,
Flamine & Aemonio Boreæ ſpirantis ab axe
Fluctuat huc illuc; & rimis æquor apertis
Accipit; haud ſperans tantos ſe euadere fluctus
Poſſe

Poſſe maris,cum ſit ſine remige:quę cupit oram
Cernere littoream,& tuto ſe condere portu:
Sic ego te cupio omnipotens;nam tu mihi ſolus
Es Deus;atque orans nullum te p ręter adoro.
Te noſcant omnes gentes,quę littus Eoum,
Heſperiumque colunt,poſitę & ſub ſidere Cancri.
Tuque meas ne ſperne preces;nam corpus ab annis
Oppreſſum multis torpet,frigetque ſenecta:
Nam ſenium antiquas vires effudit in auras:
Deficit atque animi vigor,& mea lumina languent;
Noxque mihi non grata;oriens nec ſidus ab oris
Auroræ nitidam ducens lucemque,diemque.
Et nec opes,natique placent;non vnda clientum
Mane ſalutantum:chlamys & ſaturata veneno
Diſplicet.Aſſyrio,ſedeſque innixa columnis
Tęnarijs,thalamique auro,poſteſque colore
Non vno picturati:quę cuncta reliqui,
Chriſte,tuum ob nomen ſanctū, & tua numina propter.
Nec cupio hanc vitam produci longius a te;.
Quę mihi nunc ſupereſt;modo ſim poſt funera tecum;
Sedibus ęthereis ciuis tranſcriptus Olympo.

IDYLLIVM. XXVIII.

Deus non amat victimas,ſed cor rectum.

SParſa Deum Aſſyrijs non placet odoribus ara,
Victima nec ferro mactata in limine templi:
Nam nec eget tauris,cęſo nec ſanguine gaudet
Omnipotens:ſua ſunt nam cuncta animalia iure
Perpetuo,quę vel frondes,vel gramina carpunt,
Quęque trahunt vitam rapto,ſquamoſaque ponti

Proles

Proles;quæque natant magnum per inane volucres.
Non etenim te reprendet,ſi non ſibi tauros
Obtuleris,cum ſacra facis,lectaſque bidentes.
Falleris,hoc ſi forte putas:haurire cruorem
Non illi mos eſt ouium;dapibuſq́, ferinis
Non veſci,aut alijs rebus compellit egeſtas;
Cum ſit cunctarum rerum moderator,& vnus
Arbiter;atque etiam cæli regnator,& orbis.
In rebus tu fige animum,mentemque,tuaſque
Exerce vires,quæ poſſint tollere ad oras
Te ſuperas,gratumque Deo te reddere in omne
Tempus,promiſſiſque mane ſuper omnia,quæ tu
Feciſti morbo implicitus,duriſque periclis.
Atque libens cane vota Deo;& venerare parentem
Aeternum:ſic victor eris tu denique,& altum
Aethera conſcendes dignus cæleſtibus oris.

IDYLLIVM XXIX.

Precatur Deum,vt ſibi faueat.

VT vigil oppreſſus ſomno cum miles in arce
Celſa agit excubias mœrens; & bruma rigenti
Tecta gelu deformat agros,ſiluaſque;vagumque
Danubium,quamuis rapido ſit flumine,ſiſtit:
Optat ſurgentis vaga lumina Solis,& ortum
Luciferi,& lucem,depulſa nocte,ſerenam:
Mandare vt poſſint ſua corpora laſſa ſopori.
Sic anima exoptat mea ſe ſe exſoluere curis
Vitæ huius;totamque ad te,Pater optime,mentem
Dirigere,& vanos hominum contemnere honores,
Diuitiaſque,algam veluti,quæ pulſa profundo

E pelæ-

E pelago vi ventorum, late occupat oram
Littoream, rapidis tantum ludibria ventis.
Non igitur metuam inſidias, fraudeſque malorum:
Tenſa nec illorum metuam mihi retia: namque
Tu dominus, rectorque meus me paſcis in altis
Vallibus altorum nemorum vaga flumina iuxta,
Et nitidos fontes, fundunt vbi mollia flores
Paſcua odoratos, & odori graminis herbas;
Daſq; tuum ob nomen vitam mihi, daſq; ſalutem;
Iuſtitiæq; vias non falſo tramite monſtras
Ipſe mihi; prius obliquos cum ſemita ſaltus
Deuia monſtraret; quæſo, Pater alme, benigna
Aure preces audire meas digneris; & oro
Innocuam vt ſemper vitam hanc ego te duce ducam:
Adueniat donec noſtræ meta vltima vitæ.
Semper ades namque ipſe bonis, nec linquis; at illũ,
Cui mage praua placent, quam recta, inuoluis opacis
Iratus tenebris; ne Solis lumen, & auras
Reſpiciat; iaceatque ſitu, & pallentibus vmbris.

IDYLLIVM XXX.

Orat Deum, vt ſe adiuuet, malos perdat.

IMpius, atque exlex, ſcelerique obnoxius arma
Nunc mouet inſontes contra; nunc & parat illis
Inſidias, captatque dolis, nec parcere nouit
Deſertę dudum viduę, & genitore carentes,
Indigenaſq; minis vexat, gaudetque malorum
Fraudibus; inque ſuis exultat, & ęthera tangit
Vertice, ſi quando cecidit nouus aduena ferro:
Atque ſuas maculare manus, ſuaque arma cruore

Innocuo,

Innocuo,& ſemper ſceleri ſcelus addere quęrit:
Deinde nefas dirum ſub iniquo pectore voluit,
Et fatur:Deus hæc cęlo non ſpectat ab alto;
Non hominum res humanas intelligit,& non
Cogitat:heu deuincte graui tua lumina ſomno
Quiſquis es:euolue hęc animo mea dicta parumper.
Qui fecit geminas cunctis mortalibus aures,
Auribus an ſurdis fuit ille?& lumen vtrumque
(Ornamentum ingens hominis) qui fecit,an ille
Lumina cęca habuit?non certe.Nam Deus,ipſum
Qui cęlum,& terram, atque animalia cuncta creauit;
Omnia & exaudit vigilans,atque omnia cernit
Peruerſum omnipotens tua dextra euertat: eumq́;
Iratus compeſce tuo de more furentem;
Et cadat in laqueos,nobis quos ille parauit
Impius,& ſcelerum inuentor;fruſtraque laborem
Se capere inſomnem,vanoque tumeſcere faſtu
Se putet;& formatum hominem,in cineremq́; reuerti,
Criminibus plenum innumeris,animique dolore.
Tu me igitur,Pater alme,tuo cum flamine Sancto
Reſpice tendentem iam pridem ad curua ſenectę
Tempora:& incolumem ſerua venientibus annis:
Vt poſſim canere ęterno tibi ſacra parenti
Atque hanc viperam prolem,prauoſq́; veluti vas
Fictile frange manu.demergantúrque profundum
In pelagus,veluti lapis ingens lapſus ab alto
Vertice vicini montis,qui teque,tuoſque
Cęlicolas ſpernunt,ficta aut pietate colunt te.

Infelix qui alijs ſapit,ſibi non ſapit.

DIc qua mente audes magni enumerare parentis
Mandata,Abramidumq́; ſimul rerũ abdita vatũ,
Et pactum,pepigit quod iam cum patribus olim,
Qui Solymæ coluere domos,atq́; oppida circum:
Cum tibi ſint odio vitæ monimenta beatæ,
Quæ cæli ad conuexa viam,& ſublimia pandunt
Sidera:& interdum laudet cum perfida labris
Extremis tua lingua Deum,non mente,animoque:
Vt miles celebrans belli certamina,qui mox
Et pugnas fugit,& nunquam prorumpit in hoſtem:
Te iungis comitem furtis,cum nox ruit atra,
Et tegit æthereos tractus nigrantibus vmbris:
Sollicitaſque toros alios,iam factus adulter:
Nec parcis conſanguineos tu lædere;nec non
Fœdere amicitiæ iunctum,impugnaſq́; tabellas
Pauperis hæredis ſemper,quem diues in actis
Fecerat hæredem fundi,rerumq́; ſuarum:
Daſque operam infelix ſecretis artibus;& te
Poſſe putas res venturas prædicere;vitaque
Exortes ſuperas reuocare ad luminis oras.
Conueniunt tantum iſta Deo;haud mortalibus vllis.
Hæc quia dum faceres ſiluit Deus:ipſe putaſti
Eſſe tui illum ipſum ſimilem.ne crede:Deus nam
Ante oculos ſcelera iſta tuos,& crimina ponet:
Criminibuſq́; pares pœnas mox ipſe rependet.
Ille igitur miſer eſt,qui ſacra volumina voluit,
Atq́; palam docet,aut ſcriptis exponit,& illa
Non ſeruat:ſterilem hic curuo proſcindit arenam

Vomere, & incautus màndat ſua ſeminà ſolis
Alitibus: mandata prius cum fecerit ipſe
In terris Chriſtus; ſacri dehinc ſemina verbi
Seuerit in populos, diues quos pauit Idume;
Quique leues hauſere vndas Iordanis amœni.

IDYLLIVM XXXII.

Nunquam ceſſemus bene operari, & Deum laudare.

NOs, qui mortales cupimus conſcendere cæli
Atria, cæleſtumq; domos habitare quietas,
Frigoris, atq; æſtus vacuas, & mortis acerbæ,
Immuneſq; metus; duros imitemur agreſtes:
Illi etenim exercent tauros, & farra ſubactis
Vomere committunt campis, alacreſq; labori
Non parcunt; ſemperq; ſuis verſantur in agris,
Arida dum terra eſt; dum campis imminet imber.
Et ſerere inuitant ſurgentia ſidera fruges.
Exercere iubet ſic nos Pater ætheris, atq;
Spargere per populos diuini ſemina verbi;
Atq; iuuare inopem, dum nos ſuperamus, & aura
Veſcimur æthereæ: debemus noſtraque ſummo
Reddere vota Patri, qui nos à morte reducet
In cæli nitidas ſedes: namque eſt bonus ille,
Et pius, atq; agnoſcit oues, quæ florea ſiluis
Prata ſuis tondent: atq; ille agnoſcitur illis.
Concelebrent omnes Dominum, qui cærula verrunt
Nauigijs; quiq; arua colunt; quiq; arma ſequuntur
Triſtia; quiq; regunt vrbes; & paſtor in altis
Qui pecudes ſiluis paſcit, forteſq; iuuencos.

Et nos laudemus dominum, qui condidit, orbem
Terrarum, cęliq́; domos; & nos quoque limo
Formauit proprijs manibus; nec finximus ipſi
Nos ipſos: ſumus illius ſed origine ab ipſa
Clarum opus; atq́; ideo dicemus carmine honorem,
Dum licet, ęterno Patri; quoniam mora mortis
Terrificæ breuis eſt homini, propter mala multa,
Et varios rerum euentus; quæ parcere nulli
Nouit, & æquali metitur lance colonos,
Et reges; quanquam hi populis dominentur, & illi
Rura habitent procul à rebus, populiq́; tumultu.

IDYLLIVM XXXIII.

A bonis operibus non deſiſtendum.

RESpicias nunquam retro, cęptumq́; relinquas
Nunquã opus; eueniant quãuis aduerſa: vigil ſed
Obſerues mandata Dei, quem tu ipſe potentem
Omnia ſcis; qui te inſidijs, manibuſq́; timentem
Peruerſorum hominum eripiet. tu prouidus omnem
Impendes curam, tibi ne contingat, vt olim
Vxori Loth, arderent cum mœnia, & omnis
Vrbs Sodomæ, circumq́; vrbes, atq́; oppida: quę cum
Incauta ad Sodomę flammas ſua lumina retro
Verteret; in ſtatuam ſalis eſt conuerſa repente,
Ob iuſſa ęterni non obſeruata parentis.
Nos igitur, dum tempus adeſt, patienſq́; laborum
Eſt ætas: ſemper fugiamus & ocia, inanes
Et curas; Dominique viam, monituſque ſequamur:
Atque viam ſceleris nunquam ingrediamur apertam;
Humanum genus ad tenebras quæ ducit Auerni.

Huius

Huius enim vitę nobis immittere habenas,
Et premere omnipotens dum cæli carpimus auras
Permiſit Pater;atque dedit quę continet ingens
Oceani maris vnda,ſolumque immobile dono.

IDYLLIVM XXXIV.

Infelicem illum, qui pauperi non ſubuenit.

PIcta aulæa tegunt muros,& menſa tapetis
Effulget ſuper impoſitis;& quos alit altus
Alipedes Agragas oſtro inſternuntur,& auro;
Atque ardent auro currus,equitumque cateruę;
Induiturque canis Tyrio Melitæus amictu,
Non aptus defendere herum,non pellere fures;
Deliciæ tantum domini,dominæque voluptas;
Quæ tepida hunc mergit lympha,villoſaque curat
Corpora depectens,lotumque reponit ad ignem,
Cum campos nix alta tegit,nec flumina poßunt
Ob glaciem concreta ſuos euoluere curſus.
Atque eodem dormit ſtrato,quo ſedula coniux:
Tantus amor canis eſt,tanta eſt ea gloria curæ.
Stratus humi & nudus iacet ad tua limina pauper:
Tuque falerna bibis,dapibuſq; epularis ad ignem:
Ille ſitit,fruſtraque fores,atque oſtia ſaxo,
Nodoſo aut pulſat baculo,fruſtraque precatur:
Et nec habet catulis quæ dantur fruſta,nec vllas
Diuitis e menſa micas miſer ille cadentes.
Quin etiam toties multos tua farra per annos
Vidiſti ſeruata ſitu putreſcere turpi,
Quę Prætor corrupta cauum proiecit in amnem:
Et merito,quoniam non es miſeratus egenos

Pallentes rabida ora famè:tuaque ordea ponti
Progenies conſumpſit edax,quę tu ipſe negaſti
Pauperibus,ſocijſq; tuis.tu tartara adibis
Impia,& inuiſas cunctis mortalibus oras:
Illi autem ęthereas ſedes,& amabile regnum
Viſuri Patrem ęternum,rerumq; parentem.

IDYLLIVM LXXXV.

Non terrenis bonis fidendum,ſed Deo.

ELatum ne tolle animum peccator;abundes
Diuitijs licet Attalicis,deuictaque regnis,
Addideris noua regna tuis:nam cornua franget
Hęc tua ſic ſublata Deus,nec tangere cæli
Aſtra ſinet;opere in medio ſed inania linquet
Hęc tua vota miſer:nam qui regit ætheris oras
Imperium te maius habet:incertaque vita
Meta vetat certum nobis promittere tempus:
Spem ſi ſors dederit tibi læta iuuenta tuis te
Rebus poſſe frui,& longum promiſerit æuum,
Et canos capiti:tu ſpes male cautus inanes,
Et ſtolidus paſces:nam nos haud fidere rebus
Poſſumus humanis,cito quæ labuntur,& vno
Tramite ſe haud ſiſtunt,nec certa in ſede morantur:
Præmia ſed Chriſtus quæ dat mortalibus,illa
Sunt certa,æternumq; manent,dum viuimus;& poſt
Funera nos fruimur cælo tellure relicta.
Pauperis & quoniam clamorem haud accipis aure
Intenta:cum tu implebis clamore frequenti
Aethereas cæli ſedes;non clamor ad aures
Perueniet Patris ille tuus,qui temperat axes
Sidereos.Et mortales erit ille beatus

Ante alios etiam, qui non faſtidit egentem
Oppreſſum, immerſumq́; malis; ſed ſubuenit omni
Cura inopi rebus proprijs, tacituſq́; laborem
Non intermittit, nec opem negat ille ſupremam,
Audiet hunc cęli reſidens in vertice ſummo
Chriſtus, & attentas aduertet queſtibus aures.

IDYLLIVM XXXVI.

Extremi iudicij memores bene operemur.

INſtigat dum te peccandi tetra libido:
Ante oculos primum ipſe tuos tibi pone tribunal,
Quo Chriſtus iudex in maieſtate ſedebit:
Quem circum adſtabunt trepidæ formidine gentes,
Conſpectu attonitæ illius; quę littora ſeruant
Oceani; & terrę ſpatium. diademate reges
Depoſito triſtes ibunt: male parta relinquet
Diues auarus, & aurati laquearia tecti:
Faſcibus & poſitis ibunt longo ordine ciues,
Obliti quondam magni pia iuſſa parentis;
Atq́; palam ſcelera illorum, & commiſſa pateſcent
Crimina: lucifugę adſiſtent, gens impia, fratres
Sedibus ęthereis pulſi, prçſeq́; ferentes
Obductos flammis vultus, & faucibus ignem
Spirantes ſument ob tanta piacula pœnas,
Poſtquam damnati fuerint, & regna tenebunt
Senta ſitu, & tenebris, ęterna atq́; obſita nocte.
Has cunctas ſuperat pœnas, non cernere vultus
Poſſe Patris, Natique ſimul, & Flaminis almi,
Poſſe nec ęthereas cęli conſcendere ſedes.
Hos etiam inſequitur miſeros infamia, & ingens

Dede-

Dedecus,opprobriumq́; trahi cum ad triſtia ſeſe
Tartara conſpicient,barathriq́; ad turbida regna,
Regna ſceleſtum hominum,nec non habitanda malignis
Spiritibus,cæli pulſis de vertice quondam.
Hunc timeas male caute diem:namq́; ille ſilentem
Sub noctem improuiſo aderit,tacitus veluti fur.
Tu vigila,& totis adnitere viribus;& te
Collige;& has vanas mundi ſpes temne:tuaſq́;
Sponte voluptates duris compeſce lupatis.

IDYLLIVM XXXVII.

Non inuidendum diuitibus,& laute viuentibus.

ESſe aliquem tumidum multis præcordia fundis,
Fulgentemue auro veſtes,generiſq́; ſonantem
Nomina clara ſui non admirabere,nec tu
Inuideas:nam non aurum,aut res parta ſub armis,
Gloriaue morientem illum comitabitur;atq́;
Inuiſas homini ſedes,vmbraſq́; petentem
Tartareas:namq́; ille domos,promiſſaque regna
Oblitus Patris æterni,ſibi vixit,& omne
Aeuum conſumpſit luxu,rebuſque ſecundis;
Et pecudum in morem iucunda per otia duxit
Aetatem;ſimilemq́; illis ſe fecit in ipſo
Interitu,vitaque.Meos tu dirige greſſus
Per calles,Pater alme,tuos:tu certa ſalutis
Es via,ſpeſq́; mea es ſolus:precor ablue ſordes,
In quas non vnquam ipſe,tua pietate,relabar.

Malorum, ſimul & iuſtorum mores deſcribit.

SQuallida ne tua ſit facies, ieiunia dum tu
Obſeruas, clauſuſq́ tuo interiore cubili
Orabis; quoties & tu ſuccurris egeno,
Quid faciat tua dextra ignoret laua: ſecus ſi
Quis faciet; Deus ipſe alio ſua lumina vertet,
Et merito; quoniam gaudet popularibus auris,
Et quia mercedem tulit hic, ne ſperet olympi
Scandere regna alti, ſedes nec adire beatas.
Væ quibus illecebræ placuere, atque otia tantum,
Inſidiæ, fraudes, & non conceſſa voluptas,
Quæ ſola eſt genitrix, cunctorum atq́ eſca malorum;
Aleaq́ incerti iactus, pictæque tabellæ
Euentus: & qui ludens verba impia fundit
In Chriſti intactam matrem, ſuperoſque, Deumque,
Aethereas ij non ſperent conſcendere ſedes.
Vir iuſtus lucro ſemper præponet honeſtum,
Rectus & in dubiis rebus, pariterque ſecundis,
Reijcietque alto vultu data dona nocentum,
Flagitiumque magis, quàm mortem horrebit acerbam.
Ille etiam montem domini conſcendet, ibique
Fronte gradum ſiſtet læta; qui ſanguine dextram
Non tinxit; odit ve bonos, ſceleriſue nefandi
Conſcius in fraudem vicini iurat amici.
Quique ſuum reſponſorem non fallit, itemque
Irrita qui nunquam fecit ſua verba petenti.

IDYLLIVM XXXIX.

Inuehitur in poetas impios.

AH quantum miſer ille, placent cui carmina tantũ
Turpia, quiq; canunt tot furta inhoneſta deorum,
Et verſa in varias illorum corpora formas;
Inter ſe & tantas animis diſcordibus iras.
Hac Teucris fauet, hac Danais; cum turpibus ipſe
Turpis agit ſuperis conuiuia Iuppiter alto,
Et ſpectat pugnas bellantum, atque arma cruore
Sparſa hominum: dolet atque animo Sarpedona leto
Eripere haud potuiſſe: dolet quod dura reſiſtant
Fata ſuis deſiderijs: tu conſpice qualis
Sit deus hic, ſibi quem finxit gens priſca ſupremum.
Vt tegeret natum bello Venus ipſa cruore
Tincta manum longe illachrymat gemuitque Gradiuus
Bellorum deus hoſtili percuſſus ab haſta:
Opis & Aruntem Latijs proſtrauit in aruis,
Et falſi fugere dei, cum triſtia bella
Inferrent ſuperis Phlegræa in valle gigantes.
Atque ſatus Flora, & Zephyro, & puer Ilia proles
Aſtragalis cælo ludunt: tribuiſtis honores
Diuinos, & thura viris Panchæa dediſtis,
Debita dona Deo vero, haud mortalibus vllis.
Vos quondam egregij vates, & nunc quoque vates
Egregij, quorum ſunt condita corpora ſaxis;
Cum vos nunc habeant iam tartara; dicite magni
Graiugenæ, an ſit ibi Ditis Proſerpina coniux,
Infernæque domus regina, & Cerberus ore
Horrendum reſonet duriſſima regna trifauci;
Sint & Aloidæ, Briareus, ac mille ferarum

Monſtra; & an ille ſenex animas trans flumina Charon
Portet adhuc ſtygia cymba; vel crimina Minos,
Et vitas hominum diſcut; ſaxumque reuoluat
Ciſyphus; an ne etiam nunc lumine veſtiat ether
Purpureo Elyſij campos; vbi læta iuuentus,
Atque alij Heroes fulua luctantur arena,
Aut faciles ducunt choreas, & membra paleſtra
Exercent perfuſa oleo; Eridanique per altas
Depaſcuntur equi ſiluas ad læta fluenta.
Nunc vos aſpicere haud cæli conuexa poteſtis,
Cælicolumque domos, ſummi & Patris ardua tecta;
Damnati æternis tenebris ob conſcia falſi
Pectora, & insertas tot veſtra in carmina nugas.
Ah miſeri vates, & neſcia pectora verum
Dicere: vos ſedes tenebroſa incingit Auerni
Horrentis; toties veſtris celebrata camœnis:
Nunc vana inſpicitis ſint veſtra poemata quantum,
Falſa auſi veſtris intexere numina chartis.
Vos Patris æterni ſedem, requiemque bonorum
Feciſtis turpe hoſpitium obſcœnumque lupanar;
Et totum impleſtis varijs erroribus orbem.
Omnia quæ falſo vates cecinere Pelaſgi;
Atque nouos finxere deos; homineſque nefandos,
Et regno tumidos, quorum fuit impia vita,
Proh ſcelus, hos dixere deos, cæloque locarunt
Indigetes, araſque illis poſuere per orbem.

IDYLLIVM XL.

Precemur Deum, vt nos à Turcarum claſſe tueatur.

VNanimes Patrem æternum nos rite precemur,
Vt velit à noſtris ceruicibus ipſe malorum
Tantorum molem immenſam depellere, quæ nos
Deprimit incumbens humeris. vos cernite vt hoſtis
Mille trophęa ſuis lętis ſucceſſibus addat:
Seu campis ſeſe credit, pelagovè patenti:
Threicius nam miles arat iam claſſe profundum,
Et petit Hadriacas ratibus victricibus vndas;
Et dirum fert exitium, & bella impia ſecum.

IDYLLIVM XLI.

Felix qui iuſtitiam colit, & pietatem amat.

O Nimium felix, nec non ſine fine beatus,
Qui ſine labe agitat æuum, ſine fraude, doloque,
Qui loquitur quod ſentit idem, iuſtique, bonique
Cultor, & in rebus cunctis ſtudioſus honeſti,
Contemptorque ſui, quamuis ſit diuite cenſu,
Atque referre queat proauos, & clara ſuorum
Nomina, & illuſtri deductam ſanguine gentem.
Gratus & ille Deo eſt, qui cum committere poſſet
Crimina, conſiliumque ſequi, prauoſque malorum
Conuentus: ſeſe abſtinuit, voluitque bonorum
Ire viam, pœna haud barathri perterritus vlla,
Non graue ſupplicium metuens; ſed amore parentis
Aeterni tantum, penetrare hic atria cæli,
Atque beatorum ſperet iam candidus eras.

IDYLLIVM XLII.

Naufragium imprecatur Turcarum claſſi.

ALme Pater miſerere Italum, atque auerte furentē
Arcibus Auſonijs vna cum milite ſæuo
Turcarum regem iam nunc maria aſpera cælo
Miſcentem, & portus armata claſſe petentem
Heſperios ſub vere nouo; qui perdere ferro
Nos quærit, terraſq́ tuas, extremaque regna
Inſequitur: rapido immergat tua dextera claſſem
Iſmariam pelago, cum primum littora linquet,
Inſonat anguſta qua Boſphorus horrifer vndas;
Fictilis vrna velut delapſa è culmine tecti
Saxa ſuper; ſic illa cauis impulſa cauernis
Spumantes ſcopulos inter frangatur, & vndas.

IDYLLIVM XLIII.

Piorum animabus bene precatur.

MOrtales qui dum fragilis hæc vita manebat
Te ſolum coluere Deum, ſemperque vocarunt
Auxilio in rebus dubijs, ſæuiſq́ periclis:
Horum animas pietate tua, ſator optime rerum,
Sidereas ſupra ſedes, qua fulget Olympi
Regia, duc tecum, & tuta ſtatione repone.

Deum, quem omnes beati laudant, orat, vt Turcas perdat.

Quem nos eſſe Patrẽ haud genitũ, & ſine fine fatemur,
Et ſine principio, quẽ nos & credim⁹ ipſum
Illum ipſum è nihilo terras feciße, fretumque,
Et cęlum, cęlique domos, hominesque, feraſque:
Quo ſine nec folia vlla cadunt: nos reſpice ab alta
Sede Pater; vbi te aſſidua celebrantque, canuntque
Laude acies iuuenum aligerum. vatumque piorum,
Incaluere Deo quorum ſacra pectora; & illi
Te laudant, quorum inſonuit terraquè, marique
Vox, qua Sol oritur, & qua decedit; & altum
Aethera; terrarumq́; orbem ſine luce relinquit.
Quique etiam effuſo meruerunt ſanguine palmam;
Et muliebre genus, cuius fuit inclyta cordi
Virginitas, & amor, & mens imbuta pudore,
Virgineus chorus eſt ſuperis gratiſsimus, atque
Cæleſtum regi, cuius caput eſt pia Virgo,
Qua Chriſtus naſci voluit: felixq́; erit ille,
Qui mundi illecebras ſpernit, illaſque peroſus
Contendit fœdo nunquam ſe ſubdere amori.
Atque tibi æqualem Natum, verumque perenni
Laude canunt; nec laude tuus ſanctus ſine magna eſt
Spiritus. Ad dextram ſed tu dum Chriſte parentis
Aeterni venerande ſedes, nos tu quoque ab alto
Reſpicias, pretio ipſe tui quos ſanguinis olim
Emiſti; facilemque manum ne ſubtrahe nobis
Conſuetam ferre auxilium: nam cernis Olympi
Alta ſede ſedens, in nos quę nunc ferus arma

Vomere,& incautus mandat ſua ſemina ſolis
Alitibus:mandata prius cum feccrit ipſe
In terris Chriſtus;ſacri dehinc ſemina verbi
Seuerit in populos,diues quos pauit Idume;
Quique leues hauſere vndas Iordanis amœni.

IDYLLIVM XXXII.

Nunquam ceſſemus bene operari, & Deum laudare.

NOs,qui mortales cupimus conſcendere cœli
Atria,cœleſtumq́ domos habitare quietas,
Frigoris,atq́ æſtus vacuas,& mortis acerbæ,
Immuneſq́ metus;duros imitemur agreſtes:
Illi etenim exercent tauros,& farra ſubactis
Vomere committunt campis,alacreſq́ labori
Non parcunt;ſemperq́ ſuis verſantur in agris,
Arida dum terra eſt;dum campis imminet imber.
Et ſerere inuitant ſurgentia ſidera fruges.
Exercere iubet ſic nos Pater ætheris,atq́
Spargere per populos diuini ſemina verbi;
Atq́ iuuare inopem,dum nos ſuperamus,& aura
Veſcimur æthera:debemus noſtraque ſummo
Reddere vota Patri,qui nos à morte reducet
In cœli nitidas ſedes:namque eſt bonus ille,
Et pius,atq́ agnoſcit oues,quæ florea ſiluis
Prata ſuis tondent:atq́ ille agnoſcitur illis.
Concelebrent omnes Dominum,qui cærula verrunt
Nauigijs;quiq́ arua colunt;quiq́ arma ſequuntur
Triſtia;quiq́ regunt vrbes;& paſtor in altis
Qui pecudes ſiluis paſcit,forteſq́ iuuencos.

Et nos laudemus dominum, qui condidit orbem
Terrarum, cęliq; domos; & nos quoque limo
Formauit proprijs manibus; nec finximus ipſi
Nos ipſos: ſumus illius ſed origine ab ipſa
Clarum opus; atq; ideo dicemus carmine honorem,
Dum licet, ęterno Patri; quoniam mora mortis
Terrifica breuis eſt homini, propter mala multa,
Et varios rerum euentus; quæ parcere nulli
Nouit, & æquali metitur lance colonos,
Et reges; quanquam hi populis dominentur, & illi
Rura habitent procul à rebus, populiq; tumultu.

IDYLLIVM XXXIII.

A bonis operibus non deſiſtendum.

REſpicias nunquam retro, cęptumq; relinquas
Nunquã opus; eueniant quãuis aduerſa: vigil ſed
Obſerues mandata Dei, quem tu ipſe potentem
Omnia ſcis; qui te inſidijs, manibuſq; timentem
Peruerſorum hominum eripiet. tu prouidus omnem
Impendes curam, tibi ne contingat, vt olim
Vxori Loth, arderent cum mœnia, & omnis
Vrbs Sodomæ, circumq; vrbes, atq; oppida: quę cum
Incauta ad Sodomę flammas ſua lumina retro
Verteret, in ſtatuam ſalis eſt conuerſa repente,
Ob iuſſa ęterni non obſeruata parentis.
Nos igitur, dum tempus adeſt, patienſq; laborum
Eſt ætas: ſemper fugiamus & ocia, inanes
Et curas; Dominique viam, monituſque ſequamur:
Atque viam ſceleris nunquam ingrediamur apertam;
Humanum genus ad tenebras quæ ducit Auerni.

Huius enim vitę nobis immittere habenas,
Et premere omnipotens dum cæli carpimus auras
Permiſit Pater;atque dedit quę continet ingens
Oceani maris vnda,ſolumque immobile dono.

IDYLLIVM XXXIV.

Infelicem illum,qui pauperi non ſubuenit.

PIcta aulæa tegunt muros,& menſa tapetis
Effulget ſuper impoſitis;& quos alit altus
Alipedes Agragas oſtro inſternuntur,& auro;
Atque ardent auro currus,equitumque cateruę;
Induiturque canis Tyrio Melitæus amictu,
Non aptus defendere herum,non pellere fures;
Deliciæ tantum domini,dominæque voluptas;
Quæ tepida hunc mergit lympha,villoſaque curat
Corpora depectens,lotumque reponit ad ignem,
Cum campos nix alta tegit,nec flumina poſſunt
Ob glaciem concreta ſuos euoluere curſus.
Atque eodem dormit ſtrato,quo ſedula coniux:
Tantus amor canis eſt,tantæ eſt ea gloria curæ.
Stratus humi & nudus iacet ad tua limina pauper:
Tuque falerna bibis,dapibuſq; epularis ad ignem:
Ille ſitit,fruſtraque fores,atque oſtia ſaxo,
Nodoſo aut pulſat baculo,fruſtraque precatur:
Et nec habet catulis quæ dantur fruſta,nec vllas
Diuitis e menſa micas miſer ille cadentes.
Quin etiam toties multos tua farra per annos
Vidiſti ſeruata ſitu putreſcere turpi,
Quę Prætor corrupta cauum proiecit in amnem:
Et merito,quoniam non es miſeratus egenos

Pallentes rabida ora fame:tuaque ordea ponti
Progenies conſumpſit edax,quę tu ipſe negaſti
Pauperibus,ſociiſq; tuis.tu tartara adibis
Impia,& inuiſas cunctis mortalibus oras:
Illi autem ęthereas ſedes,& amabile regnum
Viſuri Patrem ęternum,rerumq; parentem.

IDYLLIVM LXXXV.

Non terrenis bonis fidendum,ſed Deo.

ELatum ne tolle animum peccator;abundes
Diuitijs licet Attalicis,deuictaque regnis,
Addideris noua regna tuis:nam cornua franget
Hęc tua ſic ſublata Deus,nec tangere cœli
Aſtra ſinet;opere in medio ſed inania linquet
Hęc tua vota miſer:nam qui regit ætheris oras
Imperium te maius habet:incertaque vitæ
Meta vetat certum nobis promittere tempus:
Spem ſi ſors dederit tibi læta iuuenta tuis te
Rebus poſſe frui,& longum promiſerit æuum,
Et canos capiti:tu ſpes male cautus inanes,
Et ſtolidus paſces:nam nos haud fidere rebus
Poſſumus humanis,cito quæ labuntur,& vno
Tramite ſe haud ſiſtunt,nec certa in ſede morantur:
Præmia ſed Chriſtus quæ dat mortalibus,illa
Sunt certa,æternumq; manent,dum viuimus;& poſt
Funera nos fruimur cœlo tellure relicta.
Pauperis & quoniam clamorem haud accipis aure
Intenta:cum tu implebis clamore frequenti
Aethereas cœli ſedes;non clamor ad aures
Perueniet Patris ille tuus,qui temperat axes
Sidereos.Et mortales erit ille beatus

Ante alios etiam, qui non faſtidit egentem
Oppreſſum, immerſumq́ malis; ſed ſubuenit omni
Cura inopi rebus proprijs, tacituſq́ laborem
Non intermittit, nec opem negat ille ſupremam,
Audiet hunc cęli reſidens in vertice ſummo
Chriſtus, & attentas aduertet queſtibus aures.

IDYLLIVM XXXVI.

Extremi iudicij memores bene operemur.

INſtigat dum te peccandi tetra libido:
Ante oculos primum ipſe tuos tibi pone tribunal,
Quo Chriſtus iudex in maieſtate ſedebit:
Quem circum adſtabunt trepidæ formidine gentes,
Conſpectu attonitæ illius; quę littora ſeruant
Oceani; & terrę ſpatium. diademate reges
Depoſito triſtes ibunt: male parta relinquet
Diues auarus, & aurati laquearia tecti:
Faſcibus & poſitis ibunt longo ordine ciues,
Obliti quondam magni pia iuſſa parentis;
Atq́ palam ſcelera illorum, & commiſſa pateſcent
Crimina: lucifugę adſiſtent, gens impia, fratres
Sedibus ęthereis pulſi, pręſeq́ ferentes
Obductos flammis vultus, & faucibus ignem
Spirantes ſument ob tanta piacula pœnas,
Poſtquam damnati fuerint, & regna tenebunt
Senta ſitu, & tenebris, ęterna atq́ obſita nocte.
Has cunctas ſuperat pœnas, non cernere vultus
Poſſe Patris, Natique ſimul, & Flaminis almi,
Poſſe nec ęthereas cęli conſcendere ſedes.
Hos etiam inſequitur miſeros infamia, & ingens
Dede-

Dedecus,opprobriumq́; trahi cùm ad triſtia ſeſe
Tartara conſpicient,barathriq́; ad turbida regna,
Regna ſceleſtum hominum,nec non habitanda malignis
Spiritibus,cæli pulſis de vertice quondam.
Hunc timeas male caute diem:namq́; ille ſilentem
Sub noctem improuiſo aderit,tacitus veluti fur.
Tu vigila,& totis aduitere viribus:& te
Collige;& has vanas mundi ſpes temne:tuaſq́;
Sponte voluptates duris compeſce lupatis.

IDYLLIVM XXXVII.

Non inuidendum diuitibus,& laute viuentibus.

ESſe aliquem tumidum multis præcordia fundis,
Fulgentemue auro veſtes,generiſq́; ſonantem
Nomina clara ſui non admirabere,nec tu
Inuideas:nam non aurum,aut res parta ſub armis,
Gloriaue morientem illum comitabitur;atq́;
Inuiſas homini ſedes,vmbraſq́; petentem
Tartareas:namq́; ille domos,promiſſaque regna
Oblitus Patris æterni,ſibi vixit,& omne
Aeuum conſumpſit luxu,rebuſque ſecundis;
Et pecudum in morem iucunda per otia duxit
Aetatem;ſimilemq́; illis ſe fecit in ipſo
Interitu,vitaque.Meos tu dirige greſſus
Per calles,Pater alme,tuos:tu certa ſalutis
Es via,ſpeſq́; mea es ſolus:precor ablue ſordes,
In quas non vnquam ipſe,tua pietate,relabar.

IDYLLIVM XXXVIII.

Malorum, ſimul & iuſtorum mores deſcribit.

SQuallida ne tua ſit facies, ieiunia dum tu
Obſeruas, clauſuſq; tuo interiore cubili
Orabis, quoties & tu ſuccurris egeno,
Quid faciat tua dextra ignoret laua: ſecus ſi
Quis faciet; Deus ipſe alio ſua lumina vertet,
Et merito; quoniam gaudet popularibus auris,
Et quia mercedem tulit hic, ne ſperet olympi
Scandere regna alti, ſedes nec adire beatas.
Væ quibus illecebræ placuere, atque otia tantum,
Inſidiæ, fraudes, & non conceſſa voluptas,
Quæ ſola eſt genitrix, cunctorum atq; eſca malorum;
Aleaq; incerti iactus, pictæque tabellæ
Euentus: & qui ludens verba impia fundit
In Chriſti intactam matrem, ſuperoſque, Deumque,
Aethereas ij non ſperent conſcendere ſedes.
Vir iuſtus lucro ſemper præponet honeſtum,
Rectus & in dubiis rebus, pariterque ſecundis,
Reijcietque alto vultu data dona nocentum,
Flagitiumque magis, quàm mortem horrebit acerbam.
Ille etiam montem domini conſcendet, ibique
Fronte gradum ſiſtet læta; qui ſanguine dextram
Non tinxit; odit ve bonos, ſceleriſue nefandi
Conſcius in fraudem vicini iurat amici.
Quique ſuum reſponſorem non fallit, itemque
Irrita qui nunquam fecit ſua verba petenti.

Inuehitur in poetas impios.

AH quantum miſer ille, placent cui carmina tantū
Turpia, quiq; canunt tot furta inhoneſta deorum,
Et verſa in varias illorum corpora formas;
Inter ſe & tantas animis diſcordibus iras.
Hæc Teucris fauet, hæc Danais; cum turpibus ipſe
Turpis agit ſuperis conuiuia Iuppiter alto,
Et ſpectat pugnas bellantum, atque arma cruore
Sparſa hominum: dolet atque animo Sarpedona leto
Eripere haud potuiſſe: dolet quod dura reſiſtant
Fata ſuis deſiderijs: tu conſpice qualis
Sit deus hic, ſibi quem finxit gens priſca ſupremum.
Vt tegeret natum bello Venus ipſa cruore
Tincta manum longe illachrymat gemuitque Gradiuus
Bellorum deus hoſtili percuſſus ab haſta:
Opis & Aruntem Latijs proſtrauit in aruis,
Et falſi fugere dei, cum triſtia bella
Inferrent ſuperis Phlegræa in valle gigantes.
Atque ſatus Flora, & Zephyro, & puer Ilia proles
Aſtragalis cælo ludunt: tribuiſtis honores
Diuinos, & thura viris Panchæa dediſtis,
Debita dona Deo vero, haud mortalibus vllis.
Vos quondam egregij vates, & nunc quoque vates
Egregij, quorum ſunt condita corpora ſaxis;
Cum vos nunc habeant iam tartara; dicite magni
Graiugenæ, an ſit ibi Ditis Proſerpina coniux,
Infernæque domus regina, & Cerberus ore
Horrendum reſonet duriſſima regna trifauci;
Sint & Aloidæ, Briareus, ac mille ferarum

Monſtra;& an ille ſenex animas trans flumina Charon
Portet adhuc ſtygia cymba;vel crimina Minos,
Et vitas hominum diſcut;ſaxumque reuoluat
Ciſyphus;an ne etiam nunc lumine veſtiat æther
Purpureo Elyſij campos;vbi læta iuuentus,
Atque alij Heroes fulua luctantur arena,
Aut faciles ducunt choreas,& membra paleſtra
Exercent perfuſa oleo;Eridanique per altas
Depaſcuntur equi ſiluas ad læta fluenta.
Nunc vos aſpicere haud cæli conuexa poteſtis,
Cælicolumque domos,ſummi & Patris ardua tecta;
Damnati æternis tenebris ob conſcia falſi
Pectora,& inſertas tot veſtra in carmina nugas.
Ah miſeri vates,& neſcia pectora verum
Dicere:vos ſedes tenebroſa incingit Auerni
Horrentis;toties veſtris celebrata camœnis:
Nunc vana inſpicitis ſint veſtra poemata quantum,
Falſa auſi veſtris intexere numina chartis.
Vos Patris æterni ſedem,requiemque bonorum
Feciſtis turpe hoſpitium obſcœnumque lupanar;
Et totum impleſtis varijs erroribus orbem.
Omnia quæ falſo vates cecinere Pelaſgi;
Atque nouos finxere deos;homineſque nefandos,
Et regno tumidos,quorum fuit impia vita,
Proh ſcelus,hos dixere deos,cæloque locarunt
Indigetes,araſque illis poſuere per orbem.

IDYLLIVM XL.

Precemur Deum, vt nos à Turcarum claſſe tueatur.

VNanimes Patrem æternum nos rite precemur,
Vt velit à noſtris ceruicibus ipſe malorum
Tantorum molem immenſam depellere, quæ nos
Deprimit incumbens humeris. vos cernite vt hoſtis
Mille trophæa ſuis lętis ſucceſſibus addat:
Seu campis ſeſe credit, pelagovè patenti:
Threicius nam miles arat iam claſſe profundum,
Et petit Hadriacas ratibus victricibus vndas;
Et dirum fert exitium, & bella impia ſecum.

IDYLLIVM XLI.

Felix qui iuſtitiam colit, & pietatem amat.

O Nimium felix, nec non ſine fine beatus,
Qui ſine labe agitat æuum, ſine fraude, doloque,
Qui loquitur quod ſentit idem, iuſtique, bonique
Cultor, & in rebus cunctis ſtudioſus honeſti;
Contemptorque ſui, quamuis ſit diuite cenſu,
Atque referre queat proauos, & clara ſuorum
Nomina, & illuſtri deductam ſanguine gentem.
Gratus & ille Deo eſt, qui cum committere poſſet
Crimina, conſiliumque ſequi, prauoſque malorum
Conuentus: ſeſe abſtinuit, voluitque bonorum
Ire viam, pœna haud barathri perterritus vlla,
Non graue ſupplicium metuens; ſed amore parentis
Aeterni tantum, penetrare hic atria cæli.
Atque beatorum ſperet iam candidus vras.

Naufragum imprecatur Turcarum claſſi.

Alme Pater miſerere Italum, atque auerte furentē
Arcibus Auſonijs vna cum milite ſæuo
Turcarum regem, iam nunc maria aſpera cælo
Miſcentem, & portus armata claſſe petentem
Heſperios ſub vere nouo; qui perdere ferro
Nos quærit, terraſq; tuas, extremaque regna
Inſequitur: rapido immergat tua dextera claſſem
Iſmariam pelago, cum primum littora linquet,
Inſonat anguſta qua Boſphorus horrifer vndas;
Fictilis vrna velut delapſa è culmine tecti
Saxa ſuper; ſic illa cauis impulſa cauernis
Spumantes ſcopulos inter frangatur, & vndas.

IDYLLIVM XLIII.

Piorum animabus bene precatur.

Mortales qui dum fragilis hæc vita manebat
Te ſolum coluere Deum, ſemperque vocarunt
Auxilio in rebus dubijs, ſæuiſq; periclis:
Horum animas pietate tua, ſator optime rerum,
Sidereas ſupra ſedes, qua fulget Olympi
Regia, duc tecum, & tuta ſtatione repone.

IDYLLIVM XLIV.

Deum, quem omnes beati laudant, orat, vt Turcas perdat.

QVem nos eſſe Patrē haud genitū, & ſine fine fate-
Et ſine principio, quē nos & credim⁹ ipſum (mur,
Illum ipſum è nihilo terras feciſſe, fretumque,
Et cęlum, cęlique domos, hominesque, feraſque:
Quo ſine nec folia vlla cadunt: nos reſpice ab alta
Sede Pater; vbi te aſſidua celebrantque, canuntque
Laude acies iuuenum aligerum. vatumque piorum,
Incaluere Deo quorum ſacra pectora; & illi
Te laudant, quorum inſonuit terraque, marique
Vox, qua Sol oritur, & qua decedit; & altum
Aethera; terrarumq́; orbem ſine luce relinquit.
Quique etiam effuſo meruerunt ſanguine palmam;
Et muliebre genus, cuius fuit inclyta cordi
Virginitas, & amor, & mens imbuta pudore,
Virgineus chorus eſt ſuperis gratiſsimus, atque
Cæleſtum regi, cuius caput eſt pia Virgo,
Qua Chriſtus naſci voluit: felixq́; erit ille,
Qui mundi illecebras ſpernit, illaſque peroſus
Contendit fœdo nunquam ſe ſubdere amori.
Atque tibi æqualem Natum, verumque perenni
Laude canunt; nec laude tuus ſanctus ſine magna eſt
Spiritus. Ad dextram ſed tu dum Chriſte parentis
Aeterni venerande ſedes, nos tu quoque ab alto
Reſpicias, pretio ipſe tui quos ſanguinis olim
Emiſti; facilemque manum ne ſubtrahe nobis
Conſuetam ferre auxilium: nam cernis Olympi
Alta ſede ſedens, in nos quę nunc ferus arma

Impia Turca paret miſeros terráque, marique:
Quaſque Aſię vires ſecum vehat, & vocet omnes
Theſſalię populos, Thracumque in bella cateruas,
Littora quæ ſeruant rapidi maris Helleſponti.
Hic dirum fert exitium, & bella horrida ſecum;
Armorum ſonitus, belli & furor increpat omnis.
Hunc tumidis, Pater alme, immerge influctibus hoſtem,
Haud ſecus ac regem Aegypti, dum per freta gentem
Ille tuam ferroque petit, curſuque fatigat.
Reſpice nos preſſos tantorum mole malorum:
Namque erimus ſine te tanquam ratis acta per ęquor
Turbine, & horriſonis ventis, piceaque procella:
Nempe tuam imploramus opem; velut arida longe
Tempore terra ſolet, quam deſeruere cadentes
Nubibus è nigris: imbres quę mæſta notoſque
Imbriferos ſicco ore vocat, dum cernit aperta
Prata per arentes herbas, ſua pignora quondam.
Te freti in te vno ſpem noſtram figimus omnem;
Te noſtras audire preces, te vota precamur;
Deſere tantarum ne nos in turbine rerum;
Atque inter ſæui funeſta pericula belli:
Sit ſatis immitem toties egiſſe triumphos;
Nec ſemel (heu) noſtras vrbes vexaſſe nefandis
Excidijs, & victorem ſpolia ampla tuliſſe.

IDYLLIVM XLV.

Vinea ſterilis à domino deſeretur.

Vinea cum domini bene culta, & ſepta virenti
Sępe foret, & ſtructa domus de marmore viuo;
Colaque, & eduro confecta è ſtipite prœla:

Cum

Cum mites vuas debebat ferre, labruſcas
Immites ingrata tulit. tunc pectus amara
Accenſus ira Dominus, quid fecerit illi
Nunc audi. Rigido ruſco, denſiſque liguſtris,
Vepribus & ſepem intextam; munimen ad omnes
Armenti ingreſſus auidi, furumque ferarumque
Euellet, ruet atque domus ſublimis ab alto
Culmine; & è terra ſurgentes atteret herbas.
Vinea & infelix non falce putabitur vnquam
Tam dilecta olim Domino: non amplius illam
Agricolæ adiungent vlmis, ſarcireue ſepem
Cura erit; & nullo pubeſcet vinea fœtu;
Et circum areſcent vlmi; capriſque licebit
Reddere tunc illam ſterilem: ſolerſque colonus
Non glebas franget ferro: non frondibus idem
Icarij vites ſtella exoriente leuabit;
Illudentque illi vaccæ, taurique, gregeſque:
Atque nocens circum taxus conſurget, & aſper
Carduus; & duræ reuireſcent vndique ſentes.
Non hœdis cadet è cælo ſurgentibus imber:
Non gelidus ſuper arentes ros decidet herbas.
Cumque hiemi ver imbriferum ſuccedet; & illi
Succedet frondoſa æſtas, grauiduſque autumnus
Aeſtati; paliurum inter, herbaſque nocentes,
Lappaſque, horrenteſque rubos deſerta iacebit.
Quiſquis non ſurdas habet aures, audiat, omnique
Intendat ſtudio, curaque, acrique labore;
Vt commiſſa ſibi ſit vinea culta, labruſcaſque
Haud ferat; at dulces lætis cum frondibus vuas:
Nec deſint liquidi fontes, fugienſue per alta
Gramina riuus aquæ cælo, cum Sirius ardet:
Nec validis parcat raſtris, cum ſidera poſcunt.

FINIS.

IVLII ROSCII HORTINI
DE CONCEPTV VIRGINIS.

Ad Reuerendiſſ. & Illuſtrem D. Vincentium Caſalium.

L Auretum aduectam ponto qui Virginis ędem
Cuſtodis, præſenſq; pio veneraris honore
Vincenti; quando ad ſuperos tuus ille volatu
Liber agens pennis frater ſe ſe intulit aſtris:
Dum feſſus ſtudijs Ioachim memorare dolores
Ordior, & largis manantia lumina riuis
Nazareos propter fines, Iordanis & vndas,
Mecum ades, & lacrymis lacrymas comitare ſeniles.
Nox erat, & caelo errabant vaga ſidera amico,
Cum ſolus viridi recubans in gramine paſtor
Adnixus Cedro ingenti moeſtiſſimus ore
Tales flammato rupit de pectore queſtus.
Alme Pater, Pater alme, Deus patris alme Dauidis,
Quod mihi non liceat prolem ſperare petitam
Tot lacrymis, pellor patrij de limine templi;
Atque infoecundo coniux mea ventre notatur.
Num noſtri oblitus generis, clarique Dauidis?
Hęc ait, & fletu humectans ſua pectora eburnam
Eduxit Citharam repetens ſuſpiria cantu.
Inſignem Citharam: manibus coelata Dauidis
Illa fuit. Mariae hic praeclara inſignia vates
Finxerat intactae venturi conſcius aeui.

Hanc

Hanc circum irriguis placidus perlabitur vndis
Fons errans,quem nec pedibus fera deuia turbat,
Nec ramis coma detonſis delapſa,nec imber
Verberat,& curſu trepidans ſecat arua fugaci.
Hunc propter Cedrus caelo ſe attollere certat
Cedrus,quae foetu & folijs gratiſſima latè
Brachia protendit,gratumque expirat odorem.
Hanc imbres aluere,fouet calor,explicat aura.
Proxima Laurus erat ſerpentibus aucta corymbis
E caelo nullos paſſa eſt quę fulminis ictus.
Nec procul hinc oleam albenti frondeſcere ramo
Aſpexi, cui nec frondes,nec miſſa per auras
Brachia deficiunt,nec odori munera veris
Seu cum ſaeuit hyems gelidis armata pruinis,
Seu cum feruentes exurit ſyrius agros.
Ad latus vmbroſis ridet circundata ſiluis
Planicies,ſummaque viret de rupe cupreſſus
Ingens,atque ſua innitens in pondera palma.
At quis dum ſtupeo aſpiciens miracula rerum
Tanta,meas procul affertur concentus ad aures
Alituum, tangitque noua dulcedine mentem?
Fauſta precor.Video medium per inane volantem
Aligerum has Ioachim felices reddere voces.
Deſine ſancte ſenex ſuperos vrgere precando.
Audijt omnipotens genitor.Non irrita vota
Non fuſas rapuere preces ludibria venti.
Haec mandata Deus caelo tibi mittit ab alto.
Non dum mundus erat rudis,indigeſtaque moles,
Aut caelum,caelique vias ſpectare patentes
Telluris tractuſue maris,longoſque receſſus
Iuſſerat;èque ſua produxerat omnia mente:
Non dum etiam ſator ille hominum diſtinxerat aſtra,

Naſcen-

Naſcenti aut varias formas induxerat orbi,
Cum Patris concepta ſinu,conceptaque mente eſt.
Diuina aeternum ſeruet quae numen in aluo
Felicem matremque Deus ſeclisque priorem
Quam ſtatuit,regni in partem imperijque vocauit.
Tu quoque magne ſenex has circum carmina valles
Intermiſſa canes Patrum repetita cicutis.
Dixerat.Hinc niueis caelo ſe ſuſtulit alis.
Res noua,res mira,& priſcis incognita ſeclis,
Preſſa aeuo,ſterilisque Anna,& iam ſegnibus annis
Concipit.O rerum inſueta atque occulta poteſtas.
At nunc Diua ſinu occulta es ceu Phoebus Eoo
Cum ſurgit Cynoſura latet,caeloque renidet
Illa tamen,rutiloſque comis diffundit honores.
Agnoſco.incluſam gremio te voce ſalutat
Natura admirata decus:tibi flumina ponunt
Murmura,& irati tenuere ſilentia venti.
Salue ſancta Parens carae te matris in aluo
Supplicibus venerata animis colit Itala tellus.
Et nunc ſacra facit,lucem expectatque ſub auras
Qua caput attollas caelo venerabile ſidus.
Ipſe etiam tunc corde pio tibi carmina dicam,
Carmina queis clara Dominam terraeque mariſque
Voce canam: nunc & genibus procumbere ad aras
Nil moror,& Domini matrem te pronus adoro.
Interea Italiae fines,& Iapigis orae
Quos tangunt,& quos diſcriminat alta Pyrene
Brachiaque ampla maris cingunt,Rhenuſque bicornis
Quoſq. celer Rhodanus tenet,& gelida ora ſub Arcto;
Hi tibi ſacra parent,ſanctos tibi thuris honores
Accendant,plenaque humiles venerentur acerra.

IVLII ROSCII HORTINI

Beatiſſimae Virgini Mariae Hortinae Gratiarum Miraculis Clariſsimae Sacrum.

Decurſis Philoſophiæ ſpacijs.

Ad Reuerendiſſ. D. Io. Vincentium Canſachium.

NVnc quoniam poſt mille maris, terraeque labores,
Poſt varios caeli caſus tetigere carinae,
Optatum Sophiae portum; ſubducere puppim
Stat mihi, dum terram ſocij clamore ſalutant.
Tu Virgo Hortinis coleris, quae collibus altis,
Gratia cui nomen grates has pectore ab imo
Accipe, quod grata potiar ſecurus arena.
Vix dum praecelſa raucus de puppe magiſter
Iuſſerat è portu claſſis retinacula ſolui,
Amplaq. laxari ſinuoſis carbaſa ventis;
Cum Scillam, ſyrteſq. inter diramq. Charybdim,
Monſtraq. non vnquam noſtro conſpecta ſub axe
Me video infelix ventis horrentib. actum.
Eripui me met, ſed adhuc quoq. perfida ſenſi
Saxa prope, & pluuios ſuper imminere Triones.
Treis ſine Sole dies medijs errauimus vndis,
Et totidem pulſi ventis ſine ſidere noctes;
Nec tamen immenſum ſpatium dimenſus amica

Lit-

Littora proſpexi,lacrymis licet illa profuſis
Saepius optaſſem,iactiſq.ad ſidera votis.
O quoties agitata mari,iactata procellis
In breuia,& ſiccas,viſu miſerabile,arenas
Parua ratis,nunc occultis illidere ſaxis;
Saepe mari in medio cunctari,ſaepe retortis
Turbinibus viſa eſt vexata abſorbier aeſtu.
Immenſus labor.ecce iterum per littora caſus
Emenſa antiquos, notoſq. retexere curſus
Conſtituo.Terrebat enim via longa,mariſque
Murmura,& eliſis vibrati è nubibus ignes.
Sed vos ò ſocij tonſis queis tangere portum
Sors vetuit,feſſam & iuncis religare carinam,
Gaudete;ipſa licet dulcis nec lumina mater
Preßerit,& patrio celebrarit funera ritu.
Egregijs magnum eſt animis ſubijße pericla.
Quanquam ego funereo te per vada ſalſa ſequutus
Carmine Pichine aeternis adſcribere Diuis
Dum cupio,quos perpetuo Pax candida ſeruat;
Erexi tumulum viridi de ceſpite ad antrum
Tybridis,& memori decoraui marmora ſerto.
At quis me ſuperum per tot diſcrimina,per tot
Horrendos pelagi fluctus diuertere in oras
Iuſſerat has,laetumq. optatae aduertere ripae?
Te duce vera Dei genitrix,reginaq. Diuum
Terrarum pelagiq.vias,duroſq. labores
Luſtraui,ſolers varios dum ſaepe recurſus
Naturae admiror,radiantes aetheris ignes
Obſeruo,& ſeptem ſubter trepidantia ſigna.
Illinc digrediens,medium per inane volatum
Subduxi,denſis laxet quid nubibus imbres
Atq. quis quatiat crepitanti grandine tecta

Quae-

Quaeſiui rapidus tenues quis ſpiritus auras
Sollicitet, quid tot moueat ſub marmore bella;
Aut cur praecipiti ſonitu ſe ſe aethere mittant
Fulmina, ſulphureos glomeret quis nubibus ignes.
Hinc ô vos fontes ſacri, vos flumina vidi,
Teque Tybri in primis, lento qui gurgite in aequor
Laberis, & placide ſerpens per amoena meorum
Littora praecipiti praeterluis agmine ripas.
Nec minus interea quae ſit data cuique poteſtas
Indago, quis mentem homini, ſenſuſque miniſtret:
Quis Deus ingentem molem, lucentiaque aſtra
Dirigat, & quicquid ſolers natura creauit.
Huc vbi deuentum eſt, per tot diſcrimina tutos
Euaſiſſe iuuat, durum & tenuiſſe per vndas
Mente iter intrepida, atq. viam per inhoſpita ſaxa
Difficilem ſuperaſſe, animum dum multa retardant,
Et variae ambages terrent, fraudeſq. locorum.
Tu tamen ô lux clara Poli ſanctiſſima Virgo,
Treis annos pelago erranti tua lumina cymbae
Oſtendis, fidumque mihi das tangere portum.
Quas grates? quae digna tuo mea carmina honore
Cantabit cithara, aut numeris reſonantia plectra?
Quis morbo labefacta diu languentia membra
Hortino firmata ſolo ſub robore duro
Narret, & accurſus inopum, populique recurſus?
Multa equidem maiora fide, ſed vera Nepotes
Aeternum antiquae incident miracula rupi.
At nunc me maiora vocant per inane ſequutum.
Pande viam veneranda Parens. Volitare per alta
Eſt animus, caelique ſuper ſeptemplicis orbes.
Fauſta daſis, praeſenſque animum, vireſque miniſtra:
Vt pleno puppis ſubeat tuta oſtia vento;
Et tandem imponas victricia ſerta carinae.

Hoc carmen Macharij Mutij Equitis Camertis ad beatam Virginem de miraculis Camerini editis habui à Cæſare Mazutello Camerte, ac viſum eſt, quod his verſibus meis aſcriberetur, non indignum.

Pande fores ſuperas. Virgo ſtellantis Olympi
Cæleſteſq; plagas: pateant arcana recluſo
Templa polo: ſtimulis agita ſacroque furore
Pectora. deuoto modulor tibi carmine plectro:
Non ego ficta cano: teſtor tua numina, vultus
Aſpexi Regina tuos à vertice ſacro
Stillanteſq; comas multo ſudore: profana
Abſterſitq; manu clemens: mecumq; reuolui
Quæ clades? qui morbus erit? quæ bella minantur?
Quod manet exitium miſeros? an tabida peſtis
Corrupto iam dira parat contagia cælo?
An quatiet terras cæcis luctata cauernis
Ventorum rabies? turres arceſque ſuperbæ
In dominos ſua tecta trahent, altoſq; profundis
Impetus hic montes æquabit vallibus Vmbros?
O diua, ò ſummi coniux, materq; tonantis
Intemerata malis nos eripe: ſi qua parantur
Excidia attonitis populis: aut ingruat vrbi,
Aut agris infeſta lues: conuerte benignas
Supplicibus votis aures: ne deſere virgo
Alma tuos: ſanctis ſexus iacet omnis, & ætas
Liminibus: funditq; preces, & dona reponit:
Haud quemquam ceſſare iuuat: permiſta iuuentus
Læta viris properat paſſim: baculoq; ſenectus
Nixa gradus ignaua trahit: puerique ſequuntur

Pone patres validi, qui nondum paßibus æquis
Ire valent: manibus pendent, digitiſq́ trahuntur
Annexi, & blæſa laudant tua numina lingua.
Hi nuda incedunt planta: loriſq́ reductis
Terga cruore pio ſignant: hi pectora pugnis,
Hi genibus duro ponunt veſtigia ſaxo.
Nec minus interea matres, pauidæq́ puellæ
Simplex turba ruit: non dum violata pudorem
Sponſa recens, charoq́ diu gauiſa marito,
Aßiduas comitantur anus: templumq́ ſalutant.
Hęc ciues: tum rura frequens, atq́ oppida circum,
Finitimaſq́ vrbes ſublimi concita penna
Arcibus innumeris, felix quibus Vmbria ſurgit,
Fama vocat: populos Picenis excitat oris
Tyrrhenaſq́ aures geminatis vocibus implet.
Magna equidem, nec vana fero miracula: ſanctæ
Ora notat Mariæ ſudor: mediaq́ tabella
Aurata qua picta ſedet modo virgo laborat:
Certa fides: iterum facies, iterumq́ reponit
Terſa manu crebra guttas; & rore madeſcit
Occulto: ſudatq́ iterum: qua celſa Camertes
Tecta colunt, tetrico ſcandunt vbi mœnia ſaxo.
Hic omni maiora fide narrare videbor:
Vera tamen: teſtes ſuperant, & certa fatentur.
Hic audit ſurdus: cęcus modo lumina cernit:
Incedit claudus liber: mutiq́ loquuntur.
Hic locus eſt gratus Marię: qui pronus ad aras
Concidit: & numen pręſens intentus adorat:
Sentit adeſſe illam, precibus quę accommodat aures
Quę fletus, quę vota capit, quę vulnera ſanat,
Quę morbos, quę corda leuat: quę pectore merſos
Dæmones expellit pauidos: agitanſq́ trementes

Obuia tartareis abigit mala numina regnis.
Talia dum volucris diſpergit fama, penates
Hilinquunt vrbiſq; lares: hi tecta domoſq;
Antiqui ruris: Marię ſua pignora geſtant:
Feruet iter: ceſſant agri: poſitoq; ligone
Et falce, & raſtro feſtinat ruſtica pubes.
Mille manus certant auro, argentoq; coronas,
Et morbis functos arctus ſuſpendere templis.
Felices gemmas Marie tranſlatus ad vſus
Annulus oſtentat numeroſa margine clauſas:
Expleſet cumulos cladis: mirante ſenatu
Poenorum tototidem iacuiſſe cadauera carnis,
Hę Zonas, hę vela ferunt; hę lintea, vittas,
Purpureaſq; locant veſtes: latet vndiq; tectum:
Apparentq; tholi nuſquam laquearia donis,
Nuſquam obducta patent: votiua lampade quamuis
Plurima perpetuas ſpargant funalia flammas.
Nec ſatis eſt cuiquam: quis enim donaria tanto
Theſauro cumulet: crudeli flumina, & Hebrum
Duxerit: & flauo lucentem gurgite Gangem:
Vt pretium meritis æquet: ſi viſcera terrę
Hauſerit, & rubri ſpoliarit littora ponti;
Nemo digna feret te virgine pręmia: vincis
Officio: capias animum, mentemq; repone:
Hęc tibi grata magis: puro quę pectore numen
Flectere ſola poteſt: pauper quum mutus adeſſet.
Hærebam nuper templo: tum lingua ſoluta eſt.
Quanti cana fides? dictabat verba ſacerdos:
Ille ſequens poſitis reddebat nomina rebus.
Ecce puer niſus baculis contracta maligno
Sidere crura trahit: ſancto monimenta reliquit
Fixa tholo: gratuſq; venit nunc liber ad aras.

Hic

Hic erat hic ſudor tabulę quę picta madebat,
Aſſiduis Natum precibus tu diua fatigas,
Vt miſeris tandem exores: hæc cauſſa laborum
Sit genitrix: teneantq́; pias ea vincula mentes:
Gratus erit ſudor: tu gratis virgo labora.
Iam noua templa parant; humeris iam ſaxa, trabeſq́;
Conuectare iuuat ſanctis penetralibus vltro.
Celſior hic ędes altis innixa columnis,
Et delubra manent cœlo ſurgentia, & amplis
Atria porticibus: cernant vbi vota parentum,
Thura ferant: feruent ritus, & ſacra minores.

F I N I S.

INDEX

INDEX
RERUM SACRARUM
LIBER PRIMVS.

Proœmium. 3
In diem Annunciationis B.Mariæ Virginis. 6
In Viſitationem B.Mariæ. 8
In Natalem Domini. 11
In Epiphaniam. 15
In Sanctos Magos. 18
In Purificationem B.Mariæ Virg. 19
Fuga Chriſti in Aegyptum. 21
Innocentum cædes. 24
In Innocentes. 27
Fletus Chriſti ſuper Hieruſalem. 28
In Chriſtum in Cruce pendentem. 30
In diem Pentecoſtes. 32
Iudicium extremum. 34

LIBER SECVNDVS.

Aliqua ex teſtamento veteri

IN mundi creationem. 40
Luctus Dauid ſuper Saule. 44
Precatio Dauid poſt adulterium, & Vriæ necem. 47
Hebræi Babylonicam captiuitatem deplorant. 50
In duritiam cordis Iudæorum. 52

In Aliquot Sanctos.

In Aſſumptionem B.Mariæ Virg. 55
Laudes B.Mariæ Virg. 59
In Laudes B.Mariæ Virg. 61
In S.Michaelem Archangelum. 64
In S.Ioannem Baptiſtam. 65
Precatur Deum ſub perſona Ioannis Baptiſtæ. 69
In S.Petri vincula. 70
In S. Laurentium Martyrem. 71

De SS. Fauſtino, & Iouita Martyribus. 76
In S. Hieronymum. 77
In S. Benedictum Abbatem. 79
In S. Mariam Magdalenam. 81
In S. Caterinam Martyrem. 83
In S. Margaritam Martyrem. 85

LIBER TERTIVS.

Miracula aliquot.

Arbor infanti Chriſto incuruata. 93
Mirifica herbę vis Chriſti ſtatuam contingentis. 94
Hebræus puer incendio liberatus. 97
Baculus Gregorii Epiſcopi in arborem. 100
Numi in roſas: Roſæ in numos. 103
Eſculenta in lapides conuerſa. 105

In Turcas.

In direptionem vrbis Nicoſiæ. 106
Ad Aloiſium Ateſtium. 108
Gratias agit Deo pro victoria. 110
Sanctiſſimo. 114

Ad aliquot amicos.

Ad Anſuinum Polam Taruiſinum. 119
Ad Aurelium Portulacam Brixianum. 121
Ad Ioannem Baptiſtam Dionyſium Auximatem. 123

FINIS.

ERRATA IN SACRIS.

Pag.13.ver.18. poctus.l.pectus.
13.23.mados.l.modos.
22.17.athera.l.æthera,
22.19.Vnquibus.l.Vnguibus
23.18.reliquis.l.reliquit
23.21.paſſimcũ.l.paſſim cum
28.in arg.deflenit.l.defleuit
29.1.Faucibu.l.faucibus
30.2.Innocu o.l.Innocuo
30.9.partrios.l.patrios
31.1.lucem.l.luce
34.8.mergerates.l.merge rates
34.in arg.illo l.illos
34.13.linguæq;.l linguaque
36.25.atqae.l.atque
40.12.liugua.l.lingua
43.32.veteris.l.verteris
44.iu arg. Pro ſperum.l.Proſperum
45.31.circumſceptus. l. circumſeptus
56.18.Paſtores; quæ.l. Paſtoreſque
59.13.inundis.l.in vndis
93.20.filnit.l.filuis
67.1.Cumliquit.l.Cum liquit
67.2.vbiſiluestris. l. vbi Siluestris
68.3.Ingyros.l.In gyros
72.4.vltimæ.l.vltime.
75.5.difficile.l.difficiles
89.28.exterita.l.exterrita
97.3.Sytibus.l.Syrtibus
97.vlt.frequentant.l. frequetant
110.8.anchoræ.l.anchora
101.2.trmplis.l.templis
103.6.lachryma ſq. l. lachrymaſque
104.19.illiſeriem. l. illi ſeriẽ
109.20 alui.l.altis
110.5 amiſſa quæ.l.amiſſaq;
110.16.par rtim.l.partim
110.19 potentiam; etas.l.potentia mẽtas,
112.4.Sedem.l.ſedem
112.10. Adriæcom. l.Adriacũ
112.17.ſolia.l.folia
113.28.Motonlche. l. Mõceniche
118.14.feroquẽ.l.feroque
120 21.finat.l.ſinat.

IN IDYLLIIS.

3 2.accipe l.accipe
15.10.athercam.l. æthercam
23 .24.pro auita. l. proauita,